

รัฐสภาสาร

ปีที่ ๔๓ ฉบับที่ ๒ เดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๔๒

เรื่องในเล่ม

ความล้มเหลวของเศรษฐกิจศาสตร์กระแสหลัก 3

รัตพงษ์ สอนสุภาพ / ว่าที่ร้อยเอก วิษณุ บุญมาร์ตัน

มติมหาชนในสหรัฐอเมริกา..... 33

จินดา ประสมทรัพย์

สรุปรายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการแรงงานเพื่อตอบสนอง
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 73

สุรเชษฐ์ ชีระมณี

ภาคผนวก

หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์..... 94

รัฐสภาสาร

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย และเพื่อเสนอข่าวสารวิชาการ
ในวงงานรัฐสภา และอื่น ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

การส่งเรื่องลงรัฐสภาสาร

ส่งที่บรรณาธิการหนังสือรัฐสภาสาร กองการประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร. 2441071, 2441323-4

สำนักงานหนังสือรัฐสภาสาร

ฝ่ายผลิตเอกสารรัฐสภา สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนอุทองใน ดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 2441323, 2441324

บอกรับเป็นสมาชิก

ส่งเงินล่วงหน้าในนามผู้จัดการ ไปยังฝ่ายผลิตเอกสารรัฐสภา
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยส่งเช็คไปรษณีย์หรือธนาคาร
สั่งจ่าย ณ ที่ทำการไปรษณีย์รัฐสภา กรุงเทพฯ 10300
กำหนดออกเดือนละหนึ่งฉบับ อัตราค่าบำรุง ปีละหนึ่งร้อยแปดสิบบาท

ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในหนังสือรัฐสภาสารฉบับนี้ เป็นของผู้เขียน
แต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการแต่อย่างใด

คลังสภากาฬาร

LIPT

Legislative Institutional Repository of Thailand

ที่ปรึกษา

นางศิริลักษณ์ บันบำรุงกิจ
นางพรพิมล ติรคุณโกวิท
นางสุภารัตน์ วสะภาคย์

บรรณาธิการ

นายศุภพงศ์ ขจรศิลป์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางปรียาวดี พระทอง

ผู้จัดการ

นางนุชราค่า เขาวนศิริ

เหรียญฎีก

นายประวิช ตั้งใจมั่น

กองบรรณาธิการ

นางอัจฉรา รุณินยง
นางสาวอารีวรรณ พูลทรัพย์

ฝ่ายศิลปกรรม

นายมานะ เรืองสอน
นายก้องเกียรติ ผือโย
นายวิทยา องค์กรวิชัย

ฝ่ายธุรการ

นางอำไพ กันเกษแก้ว
นางสาวอาภรณ์ เนื่องเศรษฐ์
นางสาวโสภี คำมัน

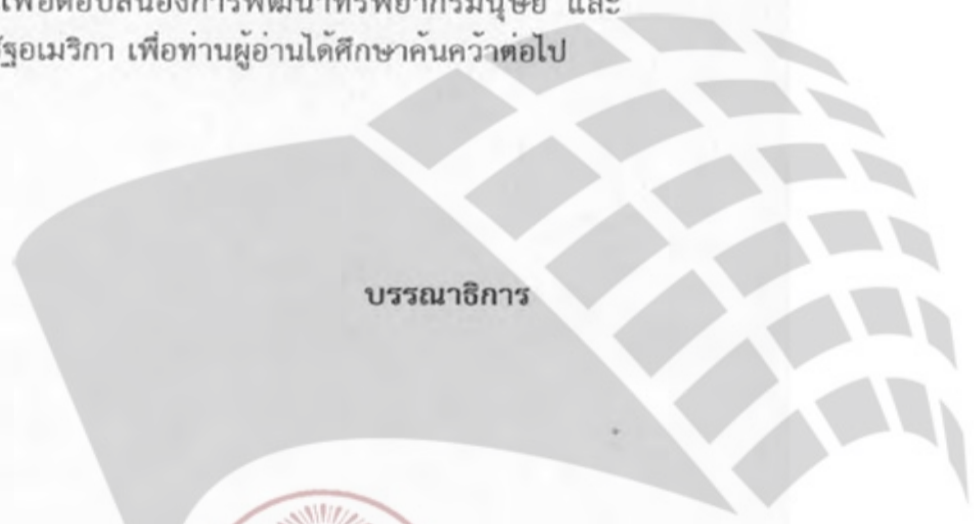
บทบรรณาธิการ

จากการที่สภาวะเศรษฐกิจของไทยในปี 2540 ได้ตกต่ำลง เนื่องจากวิกฤติการณ์ทางการเงินและการคลังของประเทศทำให้รัฐบาลต้องประกาศให้ค่าเงินบาทลอยตัว และนำประเทศเข้าสู่ระบบการช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (ไอ เอ็ม เอฟ) ส่งผลให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศลดลง ดัชนีราคาหุ้น ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยตกต่ำลงเป็นประวัติการณ์ บริษัท ห้างร้านต่างๆ ต้องเลิกกิจการไปเป็นเหตุให้ประชาชนจำนวนมาก ต้องออกจากงานในขณะที่ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคกลับสูงขึ้น แต่รัฐบาลก็ได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ ในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาจนทำให้สถานการณ์ต่าง ๆ เริ่มดีขึ้น

เศรษฐกิจไทยในช่วงปี 2541 ที่ผ่านมา ได้รับการแก้ไขปัญหาไปค่อนข้างมาก เมื่อเทียบกับช่วงที่ได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศใหม่ ๆ ทั้งนี้ จะเห็นได้จากการที่ค่าเงินบาทมีเสถียรภาพที่มั่นคงมากขึ้น ภาวะเงินเฟ้อได้ลดแรงกดดันไปมาก ดุลบัญชีเดินสะพัดที่เคยขาดดุลก็กลับกลายเป็นเกินดุลสูงถึงร้อยละ 10 เงินสำรองระหว่างประเทศก็เพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศกำหนด

สำหรับภาวะเศรษฐกิจไทยในปี 2542 จะเป็นเช่นไรนั้น ภาวะเศรษฐกิจโลกยังเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะถ้าหากเศรษฐกิจโลกปรับตัวไปในทิศทางที่ดีขึ้น ก็น่าจะเป็นผล ให้เศรษฐกิจไทยสามารถปรับตัวดีขึ้นได้ และปัญหาสำคัญที่จะต้องเร่งแก้ไข คือ ปัญหาสถาบันการเงิน ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดอนาคตเศรษฐกิจไทยว่าจะปรับตัวไปในทางทิศทางใด

รัฐสภาสารฉบับนี้จึงนำเสนอบทความเรื่อง ความล้มเหลวของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักสำหรับท่านผู้อ่านที่สนใจทางด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังได้นำเสนอบทความ เรื่อง สรุปรายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาความต้องการแรงงานเพื่อตอบสนองการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเรื่อง มติมหาชนในสหรัฐอเมริกา เพื่อท่านผู้อ่านได้ศึกษาค้นคว้าต่อไป

บรรณาธิการ

LIIRT

สารบัญ

ความล้มเหลวของเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก3

รัตพงษ์ สอนสุภาพ / ว่าที่ร้อยเอก วิษณุ บุญมาร์ตัน

มติมหาชนในสหรัฐอเมริกา.....33

จินดา ประสมทรัพย์

สรุปรายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการแรงงานเพื่อตอบสนอง
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.....73

สุรเชษฐ์ ชีระมณี

ภาคผนวก

หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.....94

LIRT

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ความล้มเหลว ของเศรษฐกิจศาสตร์กระแสหลัก

โดย... รัตพงษ์ สอนสุภาพ¹ / ว่าที่ร้อยเอก วิษณุ บุญมาร์ตัน²

เกี่ยวกับผู้เขียน

- ¹ รัตพงษ์ สอนสุภาพ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เป็นนักวิจัย ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด มหาชน (สนอ.)
- ² ว่าที่ร้อยเอก วิษณุ บุญมาร์ตัน เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เป็นผู้ช่วย ส.ส. กรุงเทพมหานคร

*หมายเหตุ : บทความชิ้นนี้เป็นความคิดเห็นส่วนตัว ไม่เกี่ยวข้องกับองค์กรทุกชั้นที่ตนร่วมงานได้

1. บทนำ

บทความ ชี้นำมีความมุ่งหมายเพียงต้องการแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งและการตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับสถานะของเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาได้มีนักเศรษฐศาสตร์จำนวนไม่น้อยที่ตั้งข้อสังเกตและมีประเด็นถกเถียงถึงความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักว่า ยังเป็นกลไกที่ตีพอดต่อการอธิบายปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและการเสนอเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจที่มีความสลับซับซ้อน และการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ดีเพียงพอหรือไม่ กระแสคำถามและการตั้งข้อสังเกตของนักเศรษฐศาสตร์เหล่านี้ไม่ใช่เพิ่งเกิดขึ้นในตอนนี้นี้เท่านั้นแต่วิวัฒนาการเหล่านี้ได้เกิดขึ้นมาตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1970 แล้ว เมื่อครั้งราคาน้ำมันตลาดโลกถีบตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนมีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการของโลก ระดับราคาสินค้าโภคภัณฑ์ตกต่ำลง อัตราเงินเฟ้อก็สูงขึ้นอย่างรวดเร็วและเกิดการว่างงานเป็นจำนวนมากในเวลาต่อมา สาเหตุที่กล่าวนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เศรษฐกิจโลกเข้าสู่ภาวะชะงักงัน (Stagflation) อีกครั้งหนึ่ง และความผันผวนของเศรษฐกิจโลกก็ยังคงเกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ จนกรอบ (Framework) และแบบแผนความคิด (Paradigm) แบบใดแบบหนึ่งจะสามารถอธิบายได้อย่างรอบด้าน จนทำให้แบบแผนความคิดทางเศรษฐศาสตร์เปลี่ยนไป (Thomas Kuhn, 1970)

2. ที่มาของความคิดทางเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิกกล่าวได้ว่าเป็นพื้นฐานของความคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ โดยได้รับอิทธิพลทางความคิดจากหลายกระแส ทั้งด้านปรัชญาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมแบบเสรีนิยม ตลอดจนจริยธรรมทางศาสนาในขณะนั้นล้วนแต่เป็นพื้นฐานนำไปสู่ความเชื่อในเรื่องปัจเจกชนนิยม (Individualism) สิทธิในทรัพย์สิน (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2541) รวมทั้งความสำคัญของระบบตลาด

เสรี (Laissez Faire) ที่ให้รัฐมีบทบาทอย่างจำกัด(The invisible Hand) ทำให้เศรษฐกิจแบบคลาสสิกจึงเน้นการผลิตสินค้าและบริการจากทรัพยากรเพื่อสนองความต้องการของสังคม รวมทั้งยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ทางด้านสังคมศาสตร์แขนงนี้ อย่างเป็นอมตะอีกด้วย ส่วนจุดกำเนิดของเศรษฐกิจแบบคลาสสิกนั้นมีที่มาอย่างน้อยด้วยกัน 3 กระแส(กนกศักดิ์ แก้วเทพ, 2536) ซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิดนี้เป็นอย่างมาก คือ

1) แนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายธรรมชาติ อันมี อริสโตเติล (Aristotle, 382-322 ก่อน ค.ศ.) จอห์น ล็อก (John Locke, 1632-1704) และ เดวิด ฮูม (David Hume, 1711-1776) เป็นสายธารของกระแสนี้

2) แนวความคิดธรรมชาตินิยม อันมี พี.โบอิสควิลเลเบิร์ต (P. Bois-guillebert, 1646-1714) และกลุ่มฟิซิโอเครต (Physiocrats) ที่มี เอฟ.เกสเนย์ (F. Quesnay, 1694-1774) และ ทอร์โก (Turgot, 1727-1781) เป็นต้นความคิด

3) แนวความคิดการใช้สอยและมูลค่าการแลกเปลี่ยนแรงงาน อันมี เซนโนโฟน (Xenophon, 430-355 ก่อนค.ศ.) วิลเลียม พิตตี้ (William Petty, 1623-1687) และ เบร์นาร์ด ดี แมนดีวิล (Bernard de Mandeville, 1670-1733) เป็นต้นความคิด

ส่วนนักเศรษฐศาสตร์ในกลุ่มคลาสสิกที่มีชื่อเสียง ได้แก่ อัดัม สมิท (Adam Smith, 1727-1790) งานที่มีชื่อ คือ The Wealth of Nations ส่วน โรเบิร์ต มัลทัส (Robert Malthus, 1766-1834) งานที่มีชื่อ คือ Principles of Political Economy และเดวิด ริคาโด (David Ricardo, 1772-1823) งานที่มีชื่อ คือ The Principles of Political Economy and Taxation และ Theory of Value นอกจากนี้ก็มี เจรามี่ เบนแธม (Jeremy Bentham, 1748-1832) แนสซู ซีเนียร์ (Nassau Senior, 1790-1864) และจอห์น สจวร์ต มิลล์ (John Stuart Mill, 1806-1873) เศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิกจะสะท้อนถึงปรัชญา

ความคิดทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจในคราเดียวกัน รวมทั้งเป็นบ่อเกิดของศาสตร์แขนงนี้ต่อแขนงอื่นๆ ในเวลานั้นด้วยและยังก่อให้เกิดการเชื่อมต่อทางความคิดที่หลากหลายในทางเศรษฐศาสตร์ ในเวลาต่อมา เช่นเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (Mainstream Economics) เศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy) และเศรษฐศาสตร์แนววิเคราะห์อื่นๆ เป็นต้น

3. เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก

กระแสความคิดอันเป็นที่มาของแนวคิดนี้มีพื้นฐานมาจากแนวคิดของ Adam Smith สานต่อด้วยนักเศรษฐศาสตร์ในรุ่นต่อมาจากสำนักเดียวกัน ก่อนตกผลึกเป็นที่มาของเศรษฐศาสตร์แนวนีโอคลาสสิกและเศรษฐศาสตร์แบบเคนส์ในที่สุด

3.1 เศรษฐศาสตร์แบบนีโอคลาสสิก เป็นเศรษฐศาสตร์ที่เน้นการแลกเปลี่ยนบริสุทธิ์ และการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพที่จะนำไปสู่จุดดุลยภาพทั่วไป (General Equilibrium) ทั้งนี้ราคาดุลยภาพจึงถูกกำหนดจากความนึกคิดบนความพึงพอใจของผู้บริโภคที่ได้รับอรรถประโยชน์สูงสุดจากการแลกเปลี่ยน สำหรับกระแสความคิดของเศรษฐศาสตร์แบบนีโอคลาสสิกมีที่มาจาก 3 กระแส (กนกศักดิ์ แก้วเทพ, 2536) คือ

แนวความคิดทางด้านอุปทาน (Supply) จากแนวคิดของ เซย์ (Say, 1767-1832) เจ้าของวาทะอุปทานสร้างดีมานด์ (Supply create demand) หรือ กฎของเซย์ (Say's Law) ที่รู้จักกันดี นอกจากนี้มี เอช.เอช.กอสเซน (H.H. Gossen, 1811-1858) โดยมี ซี. แมงเยอร์ (C. Menger, 1840-1921) เป็นตัวแทนของแนวคิดนี้ในยุคนีโอคลาสสิก ตัวเขาเองก็มีงานชื่อในเรื่อง Grundsätze der Volkswirtschaftslehre ซึ่งเป็นการอธิบายเรื่องอรรถประโยชน์ส่วนเพิ่มที่ผู้บริโภคแสวงหาความพอใจสูงสุด

ทฤษฎีประชากร (*Theory of Population*) จากแนวความคิดของมัลทัส (Malthus) โดยมัลทัสอธิบายถึงอัตราการเพิ่มของประชากรและระดับค่าจ้างที่แท้จริง (Real Wage) ของแรงงาน ประสานกับแนวความคิดของเซย์ (Say) และ เอ. คูร์น็อด (A. Cournot, 1801-1877) กับ เอ. ดูพิต (A. Dupuit, 1804-1866) โดยมี แอล. ว็อลราส (L. Walras, 1835-1882) เป็นตัวแทนของแนวคิดนี้ในยุคนีโอคลาสสิก ตัวเขาเองมีงานที่มีชื่อในเรื่อง *The Theory of General Equilibrium* อันเป็นความคิดที่วางรากฐานในการวิเคราะห์ทฤษฎีว่าด้วยภาวะดุลยภาพทั่วไป

ทฤษฎีมูลค่า (*Theory of Value*) จากแนวความคิดของ ริคาโด (Ricardo) อธิบายในเรื่องการผลิตว่ามี 3 ชนิด คือ แรงงาน ที่ดิน และทุน โดยปัจจัยทั้งสามชนิดจะได้รับผลตอบแทนแตกต่างกันไป ประสานกับความคิดของ มิลล์ (Mill) ซึ่งก็ได้อธิบายในเรื่องปัจจัยการผลิตเช่นกัน แต่ มิลล์ อธิบายว่าปัจจัยการผลิตทั้ง 3 ชนิด คือ แรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติและทุนนั้น แรงงานและทุนเป็นปัจจัยการผลิตสำคัญที่สุด โดยมี จีวอนส์ (W. Jevons, 1835-1882) และ มาร์แชลล์ (A. Marshall, 1842-1924) เป็นตัวแทนของแนวคิดนี้ในยุคนีโอคลาสสิก สำหรับงานที่มีชื่อของจีวอนส์ คือ *The Theory of Political Economy* งานดังกล่าวได้เสนอหลักการวิเคราะห์อรรถประโยชน์ส่วนเพิ่ม (Marginal Utility) ขณะที่ มาร์แชลล์ งานที่มีชื่อของเขา คือ *Principle of Economics* เป็นการเสนอหลักการว่าด้วยเศรษฐศาสตร์อย่างแท้จริง (Pure Economics) โดยแยกการวิเคราะห์ออกจากการเมืองและสังคมอย่างชัดเจน

มาร์แชลล์เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อกรอบความคิดและการวิเคราะห์แนวเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก เพราะเขาเองเป็นผู้เสนอให้รวมทฤษฎีอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายเข้ากับทฤษฎีค่าผลิต ทั้งนี้เพราะว่าทั้งสองทฤษฎีนี้กลายเป็นประเด็นโต้แย้งทางความคิดของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนี้อย่างกว้างขวาง ทำให้มาร์แชลล์ต้องหาทางออกและให้เหตุผลในการเสนอว่า อรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายและค่าผลิตมีส่วนกำหนดมูลค่าด้วยกัน เพราะถ้าเปรียบเทียบแล้วมันคล้ายกับชากรรไกรทั้งสองข้างที่มี

ส่วนในการตัดกระดาษด้วยกันโดยขาหนึ่งยึดอีกขาหนึ่งตัด และมาร์แชลล์ได้เสนอเพิ่มเติมด้วยว่าอรรถประโยชน์หน่วยสุดท้ายจะสะท้อนถึงราคาเสนอซื้อ (Demand Price) ส่วนค่าผลิตจะสะท้อนถึงการเสนอราคาขาย (Supply Price) อันเป็นที่มาของกฎอุปสงค์และอุปทานในเวลาขึ้น ประเด็นเหล่านี้เป็นเนื้อหาสำคัญสำหรับการเรียนการสอนในวิชาเศรษฐศาสตร์จุลภาค (Micro Economics) ในปัจจุบัน

ถึงแม้ว่าทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกจะประสบวิกฤตศรัทธาเมื่อครั้งประเทศทุนนิยมทั้งหลายประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในปีทศวรรษ 1930 จนนักเศรษฐศาสตร์และคนทั่วไปสงสัยในทฤษฎีนี้อย่างกว้างขวางถึงความสามารถในการชี้แจงปรากฏการณ์ดังกล่าว อย่างไรก็ตามภายใต้ข้อสงสัยที่เกิดขึ้นนี้นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มดังกล่าวก็ยังคงพัฒนากรอบความคิดของตนเองให้เหมาะสมต่อปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ดังนั้นเรามาสืบหาการพัฒนาแนวคิดของกลุ่มนี้หลังยุคนีโอคลาสสิก (Post Neoclassic) ดูบ้างว่ามีแบบแผนความคิดอย่างไรและแต่ละกลุ่มมีข้อเสนออะไร

1) สำนักเศรษฐศาสตร์ดุลยภาพทั่วไป (General Equilibrium Economics) กลุ่มนี้มุ่งเน้นสร้างทฤษฎีบริสุทธิ์ (Pure Theories) นำเสนอในรูปคณิตศาสตร์เพื่อการอธิบายโดยมีเงื่อนไขว่า กลไกราคาและระบบเศรษฐกิจมีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์และมีเสถียรภาพในระบบตลอดเวลา การวิเคราะห์ของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญให้กับนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มย่อยอื่น ๆ ที่เห็นด้วยกับการวิเคราะห์ในแนวดังกล่าว เพียงแต่ประเด็นที่สนใจแตกต่างกันเท่านั้น เช่น เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ (Welfare Economics) เศรษฐศาสตร์แนวทางเลือก (Social and Public Choice Economics) (ไกรยุทธ ธีรตยา คีนันท์, 2532)

2) สำนักเศรษฐศาสตร์ชิคาโก (Chicago School) กลุ่มนี้มีสมมติฐานการวิเคราะห์ว่า ในระบบตลาดที่มีการแข่งขันที่สมบูรณ์ปัจเจกชนมักมีเหตุผลใน

การเลือกบริโภคเพื่อให้บรรลุถึงอรรถประโยชน์สูงสุด การผลิตของสังคมจะมีกลไก
ราคาและระบบตลาดเป็นเฟืองจักรในการจัดสรรทรัพยากร(ไกรยุทธ ธีรยา
ศินันท์, 2532)

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ถึงแม้เศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกจะมีกรอบการวิเคราะห์
กว้างขึ้นในหลายด้าน อาทิ การนำจิตใจของปัจเจกชนมาวิเคราะห์ เพื่อหาเหตุผลเพื่อ
ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของมนุษย์ และได้แทรกด้วยสวัสดิการของมนุษย์ใน
ด้านสังคมว่าควรดำรงอยู่อย่างเท่าเทียมกัน และรัฐควรมีบทบาทในการแจกจ่าย
ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม จากการวิเคราะห์ทั้งสองแนวข้างต้นนี้มีข้อบ่งชี้อย่างหนึ่งว่า
กรอบการวิเคราะห์ของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนี้ได้พัฒนาขึ้นในแง่ที่แนวคิดดังกล่าวได้
นำเอาความเป็นมนุษย์เข้ามาร่วมวิเคราะห์ด้วย แทนที่จะสร้างแบบจำลองทาง
คณิตศาสตร์ที่ไร้ชีวิตจิตใจเพียงอย่างเดียวหรือนำการวิภาคเฉพาะทฤษฎีบริสุทธิ์
เท่านั้น

กรอบความคิดและวิธีวิทยา (Framework and Methodology) เศรษฐ-
ศาสตร์นีโอคลาสสิกเน้นศึกษาปัญหาการจัดสรรทรัพยากรโดยมีกลไกตลาดเป็นพลังใน
การจัดสรรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้เงื่อนไขสุดท้าย (Marginal Conditions)
โดยการวิเคราะห์จะอยู่ภายใต้สภาวะดุลยภาพและความมีเสถียรภาพของตลาดเป็น
ปัจจัยสำคัญ ขณะที่ทรัพยากรจะถูกจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพจากกลไกตลาด ซึ่งการ
ผลิตในระดับต่าง ๆ จะถูกกำหนดจากอุปสงค์และอุปทานในสินค้านั้น ๆ ภายใต้การแข่งขัน
ในตลาดสมบูรณ์ ถึงแม้ว่าเศรษฐกิจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเพียงใดก็ตาม การศึกษา
กรอบนี้จะคงไว้ซึ่งเงื่อนไขของความสมดุลและความมีเสถียรภาพในราคาอยู่ตลอดเวลา
ขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ปัจจัยทางเศรษฐกิจจะกำหนดให้คงที่ อันเป็นที่มาของ
แนวทฤษฎีบริสุทธิ์ (Pure Theories)

จุดด้อยในการวิเคราะห์ ถึงแม้ว่าเศรษฐศาสตร์แบบนีโอคลาสสิกจะ เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในทางทฤษฎีและวิธีวิทยาในการวิเคราะห์ในรูปเศรษฐกิจส่วนย่อย (Micro Analysis) โดยอาศัยวิธีคิดแบบจิตวิทยาและแสดงออกด้วยความพอใจ (Preference) และมีวิธีศึกษานิรนัย (Deductive) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากส่วนย่อยไปสู่ภาพรวมให้ความสำคัญอย่างมากกับการศึกษาพฤติกรรมของผู้ซื้อ และนอกจากนี้แนวความคิดดังกล่าวยังมีความเชื่อมั่นในเรื่องดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมว่าจะสามารถปรับตัวเองได้ตลอดเวลา ปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างใดอย่างหนึ่งจะสามารถปรับตัวเองไปสู่ดุลยภาพได้ (กนกศักดิ์ แก้วเทพ, 2536)

อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจขึ้นในปีทศวรรษ 1930 ประเทศทุนนิยมตะวันตกแทบทุกประเทศต่างประสบกับปัญหาหลายด้านในคราวเดียวกัน อาทิ เช่น คนว่างงานเป็นจำนวนมาก อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นเป็นทวีและมีธุรกิจเอกชนจำนวนมากล้มละลาย (J.K. Galbraith, 1955) ปรัชญาการณเหล่านี้เองได้นำไปสู่ข้อสงสัยในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกว่ามีความสามารถนำมาอธิบายและใช้เป็นเครื่องมือเชิงนโยบายในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างไรทั้งนี้นอกจากจะอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ได้แล้วยังไม่มีข้อเสนอที่เป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาลึกลับนอกจากนี้สำนักเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกมักจะมีข้อสมมติฐานที่ไม่มีการตรวจสอบเพื่อหักล้างเกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านการกระจายทรัพยากร การผลิตและการกระจายรายได้ของสังคมอย่างเท่าเทียมกัน จึงเป็นปัญหาสำหรับการวิเคราะห์เรื่องผลตอบแทนหน่วยสุดท้ายของสังคมในที่สุด (กิตติ ลิ้มสกุล, 2541)

3.2 เศรษฐศาสตร์แบบเคนส์ เป็นเศรษฐศาสตร์ที่เน้นปัญหาความไร้เสถียรภาพในระยะสั้นของระบบเศรษฐกิจและพลวัตรระยะยาวของความไร้ดุลยภาพของสังคม เศรษฐกิจที่รัฐบาลจำเป็นต้องเข้าไปแทรกแซงเพื่อแก้ปัญหาการจ้างงานต่ำกว่าระดับ

การจ้างงานเต็มที่ (Under-Full employment equilibrium) สำหรับกระแสความคิดอันเป็นที่มาของแนวคิดนี้มีพื้นฐานมาจากแนวคิดจากหลายกระแสและสำนักคิดจากนักเศรษฐศาสตร์ต่างๆ ก่อนตกผลึกมาเป็นเศรษฐศาสตร์แบบเคนส์ กระแสความคิดของเศรษฐศาสตร์แบบเคนส์มีรากมาจากกฏธรรมชาติของอริสโตเติล (Aristotle) และ คานดิน (Ibn Khaldun) ประสานกับความคิดในเรื่องทฤษฎีมูลค่า การแลกเปลี่ยนของเซนโนโฟน โดยมีจุดรวมความคิดที่สำนักคิดพาณิชย์นิยม (Mercantilism 1500-1750) ก่อนกระจายสายธารความคิดแตกเป็น 4 สาย (กนกศักดิ์ แก้วเทพ, 2536) ดังนี้

แนวคิดแรก มาจากมัลทัสในเรื่องประชากรและอัตราการเพิ่มของประชากร เปรียบเทียบกับอัตราการเพิ่มขึ้นของอาหารที่ผลิตได้ ประสานแนวคิดทางด้านทฤษฎีการผลิตและทฤษฎีการวิภาคของซิสมอนดี (Sismondi, 1773-1842) และแนววิภาควิธีของมาร์กซ์ (Marx, 1818-1883) ก่อนที่กระแสความคิดเหล่านี้จะมารวมที่นักเศรษฐศาสตร์ในแนวฟาเบียน โซเซียลลิซึม (Fabians Socialism, 1884) ก่อนไหลสู่เคนส์ในที่สุด

แนวคิดที่สอง มาจากแนวคิดทางด้านการค้าเสรีของพวกพาณิชย์นิยม แล้วแนวคิดนี้ถูกถ่ายทอดมายังไอริวริง ฟิชเชอร์ (Irving Fisher, 1867-1947) มาใช้อธิบายทฤษฎีการหมุนเวียนของเงินตรา ก่อนแนวคิดนี้จะเป็นที่มาในเรื่อง ทฤษฎีการเงินของเคนส์ในที่สุด

แนวคิดที่สาม มาจากแนวคิดทางด้านการค้าเสรีของพวกพาณิชย์นิยมเช่นกัน มีอาร์คานทิลลอน (R. Cantillon, 1680-1734) และเฮช.ธอร์ตัน (H. Thorton, 1769-1850) โดยมีมาร์แชลล์รับแนวความคิดสายหนึ่ง ส่วนอีกสายหนึ่งผ่านไปยังเค. วิกเซลล์

(K. Wicksell, 1851-1926) แล้วทั้งสองสายที่กล่าวมานี้มารวมที่ ดี.เอช. โรเบิร์ตสัน (D.H. Robertson, 1890-1963) ก่อนความคิดเหล่านี้จะถูกหล่อหลอมโดยเคนส์ต่อมา

แนวคิดที่สี่ มาจากแนวคิดทางด้านอุปทานของเชย์ ก่อนที่วัลลาส (Walras) จะนำไปวิเคราะห์ในเรื่องดุลยภาพทั่วไป และแนวคิดที่กล่าวนี้จะถ่ายทอดไปยังมาร์แชลล์ และโรเบิร์ตสัน ก่อนสายธารความคิดนี้จะตกมาที่เคนส์ และเคนส์ก็รวบรวมความคิดเหล่านี้มาเขียนเป็นทฤษฎีและกรอบการศึกษาของตน

สำหรับผลงานที่มีชื่อของเคนส์ คือ ทฤษฎีทั่วไปว่าด้วยการจ้างงาน อัตราดอกเบี้ย และเงินตรา (The General Theory of Employment Interest and Money) ในปี 1936 ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง จนได้รับการขนานนามว่า เป็นการปฏิวัติเคนส์ (Keynesian Revolution) ตำราเล่มนี้เป็นทฤษฎีทั่วไปว่าด้วยการจ้างงาน อัตราดอกเบี้ยและเงินตรา ซึ่งในช่วงนั้นประเทศทุนนิยมทั้งหลายต่างประสบกับความตกต่ำทางเศรษฐกิจ ต้องการคำอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและนำมาเป็นนโยบายแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หลังจากเศรษฐศาสตร์แบบนีโอคลาสสิกไม่สามารถอธิบายและสร้างเป็นนโยบายได้ (Daniel R. Fusfeld, 1982) สำหรับแนวคิดของเคนส์จะเป็นการโต้แย้งโดยตรงต่อทฤษฎีเศรษฐศาสตร์แบบเดิม เช่นในเรื่องการจ้างงาน ดุลยภาพทั่วไป อัตราดอกเบี้ย และตลาดเงิน

โดยการจ้างงาน แนวคิดเดิมมีอยู่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเงินออมและเงินลงทุนในตลาดการเงินจะมีส่วนกำหนดอัตราการจ้างงานในตลาดแรงงาน ให้เกิดขึ้นในตลาดการเงิน ตลาดแรงงาน และตลาดผลผลิต เพราะว่าดุลยภาพทั่วไปในระบบเศรษฐกิจ (General Equilibrium) จะเกิดขึ้นได้เมื่อเกิดดุลยภาพระหว่างเงินออมและเงินลงทุน ณ ระดับอัตราค่าจ้างต่างๆ ถ้าระดับอัตราค่าจ้างสูงขึ้นก็จะมีผลทำให้คนตกงานเป็นจำนวนมาก แต่ส่วนเกินของการว่างงานนี้จะนำไปสู่การปรับตัวของอัตราค่า

จ้างให้ลดลง และเมื่ออัตราค่าจ้างลดลงก็จะเกิดการจ้างงานในระบบเศรษฐกิจทำให้เกิด
ดุลยภาพในตลาดการเงิน ตลาดแรงงาน และตลาดผลผลิต ประเด็นนี้เคนส์เห็นว่า ถ้า
อัตราดอกเบี้ยลดลงจะทำให้เงินออมและเงินลงทุนเข้าสู่ดุลยภาพจริงจะนำไปสู่การ
จ้างงานเต็มที่ (Full Employment) ดังนั้น ณ ระดับการจ้างงานเต็มที่เงินออมและ
เงินลงทุนอาจจะไม่อยู่ในภาวะดุลยภาพก็ได้ แต่ภาวะดุลยภาพอาจเกิดขึ้นในภาวะที่
เศรษฐกิจตกต่ำได้เช่นกัน สำหรับการแก้ไขปัญหาการว่างงานนั้น เคนส์ ได้เสนอให้
รัฐบาลใช้นโยบายการเงินและการคลังควบคู่กัน โดยนโยบายการเงินให้รัฐบาลลดอัตรา
ดอกเบี้ยลงเพื่อกระตุ้นการลงทุนเพิ่มขึ้น เพราะเมื่อมีการลงทุนเพิ่มขึ้นจะทำให้การใช้
จ่ายรวมสูงขึ้น จะทำให้ปริมาณผลผลิตและการจ้างงานเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ส่วน
นโยบายการคลังให้รัฐบาลสร้างโครงการสาธารณะ เพราะจะเป็นการจ้างงานโดยตรง
ซึ่งจะส่งผลทำให้ตัวทวีคูณของการใช้จ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้น ทำให้ภาครัฐมีรายได้เพิ่ม
ขึ้น การใช้จ่ายและการจ้างงานเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นรัฐบาลควรดำเนินนโยบาย
การคลังแบบขาดดุล มาตรการเหล่านี้รัฐบาลประเทศทุนนิยมได้นำไปใช้เป็นเครื่องมือ
ดำเนินนโยบายจนกลายเป็นพลังขับเคลื่อนให้เศรษฐกิจฟื้นตัวในเวลาต่อมา นั้นแสดง
ว่ามโนทัศน์ของเคนส์จะให้ความสำคัญต่อบทบาทของรัฐอย่างมาก เพราะเคนส์เชื่อว่า
ลำพังพลังทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียวไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวมันเอง ซึ่ง
เป็นการตอกย้ำอย่างชัดเจนต่อเศรษฐศาสตร์แบบเดิมที่เห็นว่า รัฐเป็นเพียงผู้ดูแลรักษา
กฎระเบียบของสังคมเท่านั้น และเห็นว่าควรปล่อยระบบเศรษฐกิจเป็นไปอย่างอิสระ
(Laissez Faire) โดยให้มือที่มองไม่เห็นจัดการ (Invisible Hand) แทน

ส่วนมโนทัศน์ที่สำคัญของลัทธิเคนส์ (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, 2541) มีดังนี้

(1) บทบาทของรัฐ ให้ความสำคัญแก่บทบาทรัฐในด้านเศรษฐกิจเพื่อ
รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เนื่องจากความล้มเหลวของกลไกราคาในการแก้ไข
ปัญหาเงินเฟ้อ เงินฝืด และการจ้างงาน

(2) การวางแผน ควรเป็นการวางแผนเพื่อการชี้้นำจากรัฐ (Indicative Planning) แทนการใช้กลไกราคาอย่างเดียวเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพ และการกระจายรายได้ จนกลายเป็นพัฒนาการทางทฤษฎีการพัฒนา เศรษฐกิจต่อมา

(3) ภาวะการจ้างงาน ควรให้อยู่ในภาวะการจ้างงานอย่างเต็มที่ (Full Employment) เป็นเป้าหมายหลักของนโยบายเศรษฐกิจมหภาค เพราะแรงงานมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) และเกื้อกูลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังนั้นเคนส์จึงให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากกว่าเป้าหมาย เสถียรภาพราคา (Price Stability)

(4) เครื่องมือทางนโยบาย นโยบายการคลังถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ เพราะการใช้จ่ายของรัฐบาลในรูปของงบประมาณแผ่นดินจะเป็นมาตรการให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ส่วนการใช้งบประมาณจะเป็นลักษณะใดขึ้นอยู่กับปัญหาทางเศรษฐกิจขณะนั้น เช่น เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำและการว่างงานอยู่ในระดับสูงรัฐบาลอาจต้องใช้นโยบายงบประมาณขาดดุล หรือเมื่อระบบเผชิญกับปัญหาเงินเพื่อรัฐบาลอาจต้องใช้นโยบายงบประมาณเกินดุลแทน

(5) มาตรการทางเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญแก่การลงทุน เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ให้เกิดการออม เมื่อการลงทุนขยายตัวการลงทุนใหม่ย่อมนำมาซึ่งการสะสมทุนเพื่อการผลิตในอนาคต (ส่วนแนวคิดคลาสสิกและนีโอคลาสสิกเห็นว่าการออมเป็นสาเหตุให้เกิดการลงทุน)

(6) ความสำคัญทางนโยบาย ให้ความสำคัญแก่การจัดการทางด้านอุปสงค์ (Demand Management Policy) ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ด้วยการจัดการให้อุปสงค์มวลรวมอยู่ในระดับที่จะก่อให้เกิดการจ้างงานเต็มที่ ทั้งนี้ นโยบายการคลังมีประสิทธิภาพในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเหนือกว่าเครื่องมือทางการเงิน

(7) อุดมการณ์ของสังคม เชื่อในระบอบประชาธิปไตยสังคมในเสรีภาพ และให้รัฐมีบทบาทในการจัดสวัสดิการ ทั้งนี้เชื่อว่าหากผู้ใช้แรงงานได้รับค่าจ้างในอัตราสูงอุปสงค์รวมจะขยายตัวจากการใช้จ่ายของผู้ใช้แรงงานอื่นนำมาซึ่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ และควรส่งเสริมการพัฒนาทักษะในการทำงาน พร้อมยอมรับสิทธิแรงงานในการรวมกลุ่มเป็นสหภาพ

(8) กลยุทธ์ในการพัฒนา เน้นการพัฒนาจากภายในออกมาสู่ภายนอก (Inward and Outward Orientation) ซึ่งเน้นการผลิตภาพทางการผลิตภายในให้สูงขึ้นก่อน (Productivity) เช่น การใช้กลยุทธ์การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import Substitution Industry : ISI) ก่อนที่จะส่งออกเพื่อแข่งขันในตลาดโลก ตามหลักการพัฒนาแห่งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบนี้ในช่วงทศวรรษ 1940 ส่วนใหญ่ต่างเห็นว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะการเปลี่ยนผ่าน (Transitional Period) เพื่อให้โลกที่สามมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจขึ้น

(9) จุดเน้นการพัฒนา ควรเป็นการพัฒนาแบบทวิลักษณ์ (Dualistic Development) เพื่อแก้ปัญหาการว่างงานและการจัดการด้านอุปสงค์ ตลอดจนการจ่ายเงินสงเคราะห์การว่างงาน (Unemployment Compensation)

ในปีทศวรรษ 1970 ประเทศทุนนิยมทั้งหลายต่างประสบกับภาวะเศรษฐกิจชะงักงันและมีแนวโน้มตกต่ำลง นับเป็นการทดสอบครั้งสำคัญต่อเศรษฐศาสตร์แบบเคนส์อีกครั้งหนึ่ง จากมนต์ขลังในกรอบและทฤษฎีแบบเคนส์ที่ใช้ได้ผลในการแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำในปีทศวรรษ 1930 ยังคงใช้ได้หรือไม่ ซึ่งมีนักเศรษฐศาสตร์จำนวนไม่น้อยสงสัยและตั้งข้อสังเกตถึงแนวทฤษฎีนี้อย่างกว้างขวางถึงความสามารถในการชี้แจงปรากฏการณ์ดังกล่าว (J.K. Galbraith, 1955) อย่างไรก็ตามภายใต้ข้อสงสัยที่เกิดขึ้นนี้นักเศรษฐศาสตร์กลุ่มดังกล่าวก็ยังคงพัฒนากรอบความคิดของตน

เองให้เหมาะสมต่อปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ดังนั้นเราลองมาสำรวจ การพัฒนาแนวคิดของกลุ่มนี้หลังยุคเคนส์ (Post-Keynesian) และสำนักคิดต่างๆ ที่ได้แย้งว่ามีแบบแผนความคิดอย่างไร และแต่ละกลุ่มมีข้อเสนออะไรบ้าง

1) สำนักคิดเงินตรานิยม (Monetarism) โดยมี มิลตัน ฟรีดแมน (Milton Friedman) อันที่จริงแล้วสำนักนี้มีมานานพอสมควรเป็นเวลาไล่เลี่ยกันกับสำนัก เคนส์เซียน ดังเช่นการโต้เถียง (Debate) ในเรื่องความล้มเหลวของปริมาณเงิน (The Failure of Money Supply) โดยสะท้อนจากเส้น I-S-L-M ซึ่งเป็นการอธิบาย ความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุน การออม สภาพคล่อง และเงินตราอันเป็นส่วนหนึ่ง ในการแสดงความคิดเห็นเชิงนโยบายทางเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ครั้งใหญ่ (The Great Depression) ในปี 1929 (C.P. Kindleberger, 1982) สำหรับ ความเชื่อของสำนักนี้มีอยู่ว่าเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำรัฐบาลไม่ควรใช้มาตรการ ใดๆ เข้าไปแทรกแซง ควรปล่อยให้ระบบเศรษฐกิจปรับตัวมันเอง ขณะเดียวกันความต้องการรวมของภาคเอกชนที่มีสภาพคงที่นั้น รัฐบาลมักจะเป็นผู้ ทำให้เกิดความไร้เสถียรภาพในระบบเศรษฐกิจขึ้น ซึ่งภาคเอกชนจะมีกลไกปรับตัวเอง เพื่อเข้าสู่ระดับภายใต้ที่ภาวะเศรษฐกิจสมดุลเต็มที่ (Full Equilibrium) กลไก ดังกล่าวได้แก่

1) การบริโภคน ในระยะสั้นเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลง ผู้บริโภคจะไม่ปรับการ บริโภคของเขาตามที่ยาได้เกิดขึ้น

2) ภาษีอากร ถ้าเศรษฐกิจรุ่งเรืองรัฐบาลก็สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มขึ้น

3) ระบบราคา ถ้าอุปสงค์รวมเพิ่มสูงขึ้น ระดับราคาก็จะเพิ่มสูงขึ้น

ทั้งสามกลไกที่กล่าวนี้ สำนักนี้เห็นว่าจะเป็นกลไกสำคัญที่ปรับตัวเองได้เมื่อเกิด ภาวะเศรษฐกิจแปรปรวนจากภาวะดุลยภาพถาวร นอกจากนี้สำนักนี้ยังเห็นว่า อันที่จริง

แล้วค่าจ้างแรงงานจะยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้ การมีเหตุการณ์ผิดปกติจากภายนอกที่เป็นผลกระทบต่ออุปสงค์รวมเป็นเรื่องเล็กน้อยเท่านั้น รัฐบาลควรใช้นโยบายเพิ่มปริมาณเงินคงที่เท่า ๆ กันทุกปี ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงในปริมาณเงินมีผลอย่างมากและถาวรต่อรายได้ในรูปตัวเงิน ส่วนมโนทัศน์เกี่ยวกับการใช้นโยบายทางเศรษฐกิจฟรีดแมน เห็นว่าวิธีที่ถูกต้อง เช่น การใช้นโยบายการคลังเพื่อรักษาเสถียรภาพนั้นจะเกิดผลดีต่อเมื่อมีการใช้อย่างเหมาะสม (Proper Used) ซึ่งไม่มีใครรู้ว่าเหมาะสมเมื่อใดและยังไม่มีเครื่องมือทดสอบประสิทธิภาพของการใช้นโยบายของรัฐบาล

ดังนั้นกล่าวได้ว่าสำนักนี้มีความคิดอนุรักษ์ไม่นิยมการเปลี่ยนแปลงใด ๆ อันเกิดจากภาครัฐบาลที่มักจะทำให้เกิดความไร้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

2) สำนักคิดโพสต์เคนส์เซียน (Post-Keyesian) เป็นสำนักคิดที่นิยมการแก้ไขทางนโยบาย (Policy Activism) เมื่อเกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจขึ้นรัฐบาลควรใช้นโยบายแก้ไขภาวะการณ์นั้น ๆ โดยมี ฟรังโก โมดิเกลียนี (Franco Modigliani) เกี่ยวกับมโนทัศน์ในเรื่องเสถียรภาพในภาคเอกชนนั้น โมดิเกลียนีเห็นว่า ในระยะสั้นราคาจะไม่สามารถปรับตัวเองได้ทั้งค่าจ้าง หรือค่าแรงคงที่ และจะไม่ปรับตัวถึงแม้ว่าระดับผลิตผลและความต้องการเปลี่ยนไป ทั้งนี้เพราะว่าเส้นอุปทานในระยะสั้นค่อนข้างลาดมาก ดังนั้นในประเด็นนี้เชื่อว่า ระดับราคาสินค้าเป็นอิสระจากปัจจัยทางด้านอุปสงค์ ส่วนมโนทัศน์ในเรื่องนโยบายของรัฐบาลเพื่อต่อต้านภาวะเศรษฐกิจที่ไม่พึงประสงค์นั้น โมดิเกลียนีเห็นว่า การรักษาเสถียรภาพเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพราะค่าจ้างแรงงานมักจะคงที่ การปรับค่าจ้างจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการเพิ่มขึ้นในอุปสงค์รวม จึงควรใช้นโยบายการเงินและการคลังควบคู่กัน นอกจากนี้เมื่อเกิดเหตุผิดปกติจากภายนอกระบบเศรษฐกิจ การดำเนินนโยบายการคลังถือเป็นสิ่งจำเป็นมาก และในส่วนมโนทัศน์เกี่ยวกับการใช้นโยบายทางเศรษฐกิจ โมดิเกลียนีเห็นด้วยกับข้อเสนอของฟรีดแมน (มณีศรี พันธุลาภ, 2536)

จากทั้งสองแนวคิด ในทางปฏิบัติแล้วการใช้นโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลยังขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นว่ามีความผันผวนมากน้อยเพียงใด เกิดขึ้นชั่วคราวหรือเป็นการถาวร ตลอดจนผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ถ้าผลที่เกิดขึ้นเป็นการถาวร รัฐบาลก็จำเป็นต้องเข้ามาแก้ไขไม่ว่าจะเป็นการดำเนินนโยบายการเงินและการคลังอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเป็นเรื่องชั่วคราวก็อาจจะปล่อยให้เศรษฐกิจปรับตัวมันเอง

3) สำนักคิดนิว คลาสสิกคัล (New Classical) จากเหตุการณ์ภาวะน้ำมันโลกขึ้นราคาในปีทศวรรษ 1970 กลายเป็นปัญหาทางด้านอุปทาน สำนักนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่มักจะมองปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดจากทางด้านอุปสงค์ ดังนั้นกรอบการวิเคราะห์เดิม ๆ ไม่อาจวิเคราะห์ได้ นักเศรษฐศาสตร์สำนักนี้ที่สำคัญมี เจ.มูธ (J.Muth, 1961) อาร์.ลูคัส (R. Lucas, 1973) และวอลเลซ (Wallace, 1976) เป็นผู้เสนอแนวคิดและพัฒนาทฤษฎีร่วมกัน ทฤษฎีของกลุ่มนี้ คือ ทฤษฎีความมีเหตุมีผลจากการคาดคะเน (Rational Expectation) มีข้อเสนอ ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคจะมีข่าวสารข้อมูลที่สมบูรณ์เพื่อการคาดคะเนอย่างมีเหตุผลเป็นอย่างดีในอนาคต ข่าวสารที่ว่า เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาสินค้า และนโยบายของรัฐบาล ทฤษฎีนี้จึงมีกรอบวิเคราะห์ว่า ผู้ตัดสินใจมีการใช้ข้อมูลอย่างสมบูรณ์และระดับราคาเคลื่อนไหวและปรับตัวอย่างเสรี ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงมีลักษณะเป็นแบบจำลองที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล (Information Base Models) อย่างไรก็ตามสมมติฐานที่ใช้ คือ

(1) การที่มีความผันผวน (Fluctuation) ในระบบเศรษฐกิจเป็นเพราะบุคคลไม่สามารถรู้ข้อมูลสมบูรณ์ว่าเกิดอะไรขึ้น

(2) การใช้นโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นนโยบายการเงินหรือนโยบายการคลังจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหากผู้ที่ตัดสินใจรู้ล่วงหน้าเกี่ยวกับการใช้นโยบายนั้น ๆ ของรัฐบาล สำหรับมโนทัศน์ของนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มนี้กับ

นโยบายของรัฐบาล มองว่าล้าพังเพียงนโยบายรัฐบาลที่มีนโยบายการเงินและการคลัง นั้นแทบจะไม่มี ความหมายในยุคนี้ เพราะรัฐบาลมีข้อจำกัดในการใช้งบประมาณ คาร์ล คริสต์ (Carl Christ) ชี้ว่าประสิทธิภาพของนโยบายรัฐบาลจะมีอย่างน้อยเพียงใด เช่น การพิมพ์ธนบัตรออกมาของรัฐบาล หรือการขายพันธบัตรเพื่อออกมาชดเชยส่วนที่ขาด ไป ฟรีดแมน ชี้ว่าวิธีพิมพ์ธนบัตรจะมีผลต่อการขยายตัวของผลผลิตมากกว่า วิธีขายพันธบัตร แต่ Barro และ Grossman กลับเห็นว่าวิธีขายพันธบัตรรัฐบาลจะ สัมฤทธิ์ผลมากกว่าวิธีพิมพ์ธนบัตร เมื่อนำเอาความมั่งคั่งเข้ามาพิจารณาด้วย อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้มีจุดอ่อนที่เมื่อระดับราคาสินค้ายืดหยุ่นได้ การปรับตัวของราคาเป็นไป ตามกลไกของราคาอันเกิดจากความชบเซาหรือรุ่งเรือง เป็นเพราะเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ คาดฝันว่าจะเกิด (Random Shock) ซึ่งจุดนี้เองที่ทฤษฎีนี้ไม่สามารถอธิบายได้ว่า เหตุใดภาวะการณ์นี้จึงเกิดขึ้นและมีระยะเวลานานเท่าใด (มณีสรี พันธูลาก, 2536)

4) สำนักเศรษฐศาสตร์ด้านอุปทาน (Supply-Side Economics) เป็นสำนัก ที่วิเคราะห์ผลของนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อผลิตภาพ (Capacity) ของผลผลิตใน ระบบเศรษฐกิจ ประเด็นที่ศึกษาจะเน้นศึกษาหาความเกี่ยวเนื่องกันระหว่างนโยบายกับ ผลที่เกิดขึ้น ทางด้านอุปทาน ซึ่งแตกต่างจากนักเศรษฐศาสตร์สำนักเคนส์ที่ศึกษาทาง ด้านผลของอุปสงค์เป็นหลัก ตัวอย่างเช่น รัฐบาลลดภาษีเงินได้และใช้นโยบายการเงิน ให้อำนวยต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ อุปสงค์รวมจะเพิ่มขึ้นในระยะสั้นผลผลิตจะเพิ่มขึ้น ผลที่เกิดขึ้นไม่ใช่เป็นผลทางด้านอุปทาน แต่เป็นผลของการขยายตัวทางด้านนโยบาย การคลัง ซึ่งทำให้เศรษฐกิจเคลื่อนเข้าสู่ระดับการว่าจ้างงานเต็มที่มากขึ้นหากจะเกิดผล ทางด้านอุปทานก็จะเป็นไปในทางที่เพิ่มรายได้ที่ระดับการว่าจ้างแรงงานเต็มที่ให้สูงขึ้น เพราะมีการลดภาษี ถ้าการลดภาษีก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นในการทำงาน หรือก่อให้เกิด การขยายตัวในกำลังแรงงาน (Labor Force) อุปทานจะเพิ่มขึ้น ซึ่งปกติแล้วผลที่เกิด ขึ้นทางอุปทานจะน้อยกว่าผลที่เกิดขึ้นทางด้านอุปสงค์ (มณีสรี พันธูลาก, 2536)

อย่างไรก็ตามผลของนโยบายรัฐบาลที่มีต่ออุปทานจะมีในกรณีดังนี้

- (1) ผลอันเกิดจากการควบคุม (Regulation)
- (2) ผลอันเกิดจากการเก็บภาษีอากรที่มีต่ออุปทานแรงงาน เช่น ทำให้คนทำงานมากขึ้น เป็นต้น

นอกจากนี้เศรษฐศาสตร์แบบเรแกน (Reaganomics) ก็เป็นอีกกลุ่มหนึ่งในสำนักเศรษฐศาสตร์ทางด้านอุปทานที่ให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ผลทางด้านอุปทาน เพราะกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า การขยายตัวทางด้านอุปทานจากผลของการดำเนินนโยบายการเงินและนโยบายการคลังจะมีมากกว่าผลของการใช้จ่ายรัฐบาลที่มีต่ออุปสงค์ การที่จะรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจนั้น ภาครัฐบาลไม่ควรเพิ่มปริมาณเงิน เพราะการเพิ่มปริมาณเงินจะทำให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น แต่ความเป็นจริงแล้วแม้จะไม่เพิ่มปริมาณเงินเศรษฐกิจก็สามารถเกิดภาวะเงินเฟ้อได้อยู่แล้ว เพราะการที่รัฐบาลกำหนดให้ปริมาณเงินคงที่ในภาวะเงินตั้งตัวในขณะที่การเก็บภาษีอากรลดลงหรือรายจ่ายของรัฐบาลเพิ่มขึ้นจึงเท่ากับเป็นการบังคับให้เศรษฐกิจเกิดภาวะชบเซาพร้อมๆ กับภาวะเงินเฟ้อในเวลาเดียวกัน

ปัจจุบันนักเศรษฐศาสตร์กำลังหาทางที่จะอธิบายปรากฏการณ์ผกผันในระยะสั้นๆ ของระบบทุนนิยมโลกในทศวรรษ 1990 นี้ว่า ทำไมการเจริญเติบโตถึงได้ชะงักงันหลายต่อหลายครั้ง เช่น ความผันผวนทางเศรษฐกิจโลกในปี 1997 จนกลายเป็นปัญหาวิกฤตแห่งทุน (Crisis of Capital) ดังสภาพปัจจุบัน

กรอบและวิธีวิทยา (Framework and Methodology) ของเศรษฐศาสตร์มหภาคแบบเคนส์ เน้นศึกษาในเรื่องภาวะความมีเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจภายใต้กรอบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม โดยให้ความสำคัญแก่นุษย์เศรษฐกิจที่มีเหตุมีผล

การทำงานของระบบกลไกตลาด การแทรกแซงของรัฐในระบบเศรษฐกิจที่จำเป็น รวมทั้งการค้าเสรีและการแข่งขันอย่างเต็มที่ ซึ่งเนื้อหาส่วนนี้จะปรากฏในวิชาเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macro-economics) ที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบัน

จุดอ่อนของการวิเคราะห์แบบนี้ในประเด็นเกี่ยวกับการออมและการลงทุน ซึ่งเคนส์ชี้ว่า การเกิดขึ้นของจุดที่มีประสิทธิภาพสูงสุดจะนำไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดนั้น อาจเป็นเหตุผลที่ถูกต้องในบางขณะเท่านั้น หากแต่ในความเป็นจริงแล้วบางครั้งทรัพยากรอาจถูกใช้ไปอย่างไม่เต็มที่ ซึ่งเป็นการแสดงถึงจุดที่ต่ำกว่าจุดที่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้เมื่อเกิดความเหมาะสมแห่งประสิทธิภาพสูงสุด (Perato Optimum) แล้วก็ได้หมายความว่า จะเกิดความเหมาะสมไปพร้อม ๆ กันทั้งระบบด้วย (Contradiction) นั้นแสดงว่าหากเพิ่มการออมแล้วจะทำให้เกิดการลงทุนและการจ้างงานเพิ่มขึ้นในอัตราที่เท่า ๆ กันภายใต้ระบบตลาดเสรีนี้ด้วย (กิตติ ลิมสกุล, 2541) นอกจากนี้อัตราประโยชน์ที่ได้จากการออมเพิ่มขึ้นหรือลดลง จากการที่อัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นหรือลดลงจะทำให้การกระจายรายได้เปลี่ยนแปลงไป และทุกครั้งที่มีการออมเปลี่ยนแปลงการจัดสรรและการกระจายรายได้ระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ของสังคมก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย ดังนั้นการเชื่อว่าตลาดเสรีจะทำให้ทุก ๆ อย่างเข้าสู่ดุลยภาพนั้น จึงเป็นไปค่อนข้างยากเช่นกัน นอกจากนี้จุดด้อยที่สำคัญอีกประการหนึ่งของวิธีวิเคราะห์นี้ คือ เศรษฐศาสตร์แบบเคนส์เน้นการวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญโดยกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ อยู่ในสภาพคงที่ไม่มีเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ในการวิเคราะห์นั้นจะแยกปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจออกจากสภาพแวดล้อมทางการเมืองและสังคมอย่างชัดเจน

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการวิเคราะห์เศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิกและเศรษฐศาสตร์มหภาคแบบเคนส์ หรือเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก จึงเน้นสูตรสำเร็จด้วยการกำหนดให้ปัญหาที่จะวิเคราะห์เป็นตัวเลขทางคณิตศาสตร์แล้วดำเนินการพิสูจน์ปัญหาดังกล่าว

ออกมาเพื่อสรุปผล ทำให้วิธีวิเคราะห์นี้ไม่อาจวิเคราะห์ถึงปัญหาที่แท้จริงได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง อันจะทำให้การเสนอมาตรการและข้อเสนอแนะขาดประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาไปด้วย ข้อบกพร่องเห็นได้มากที่สุดในการวิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจแบบมหภาค ซึ่งมักจะใช้รูปแบบจำลองทางคณิตศาสตร์มาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาเป็นหลัก

4. เศรษฐศาสตร์แบบอื่นที่ไม่ใช่กระแสหลัก

ก็ยังมีเศรษฐศาสตร์แบบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่กระแสหลักที่มีกรอบการวิเคราะห์ปัญหาที่ต่างจากการวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์กระแสหลักทั้งมิติทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในเวลาเดียวกัน เช่น แนวคิดแบบมาร์กซ์ ซึ่งแยกออกเป็นหลายสำนักด้วยกัน เช่น สำนักนีโอมาร์กซิสต์ (Neo Marxism) สำนักพึ่งพา (Dependency School) สำนักวิเคราะห์ระบบโลก (World System) และสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวการเปลี่ยนแปลงถึงรากถึงโคน (Radical Political Economics) สำนักคิดเหล่านี้มีกรอบการคิดมาจากแนวคิดอันเดียวกัน คือ แนวเศรษฐศาสตร์การเมืองแบบมาร์กซ์

การวิเคราะห์แนวเศรษฐศาสตร์การเมืองแบบมาร์กซ์ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวพันกันระหว่างระบบเศรษฐกิจกับระบบการเมือง เป็นข้อเท็จจริงในโครงสร้างอันหนึ่งอันเดียวกัน การแยกส่วนวิเคราะห์แล้วกำหนดให้ส่วนหนึ่งส่วนใดคงที่ไม่อาจจะทำให้เข้าใจถึงความเป็นจริงได้ แม้แต่นักเศรษฐศาสตร์คลาสสิก (Classical Economists) ยังให้ความสนใจวิเคราะห์ในประเด็นเหล่านี้ และยิ่งการที่เศรษฐศาสตร์กระแสหลักล้มเหลวในการประยุกต์ใช้หลักการของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักในการพัฒนาประเทศกำลังพัฒนาในช่วงทศวรรษ 1960 และวิกฤตการณ์น้ำมันในทศวรรษ 1970 ขณะเดียวกันเริ่มมีการตระหนักว่าเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่

พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างล้าลิกนั้นดูจะห่างไกลจากเรื่องราวของเศรษฐกิจเฉพาะหน้าแบบ
คู่ไม่กลับโดยมีลักษณะเป็นนามธรรมและเชิงคณิตศาสตร์บริสุทธิ์มากขึ้น ซึ่งไม่
สามารถทำให้เข้าใจเรื่องราวทางเศรษฐกิจที่ถูกต้องแต่อย่างใด (กนกศักดิ์ แก้วเทพ,
2536)

กรอบและวิธีคิดของมาร์กซ์ แยกระบบสังคมออกเป็นสองโครงสร้าง คือ โครง
สร้างสังคม ประกอบด้วย ความคิด อันมีอุดมการณ์สังคม (ปรัชญา ศาสนา ศิลปะและ
สังคมศาสตร์) และจิตสำนึกของปัจเจกชน และอีกส่วนหนึ่งของโครงสร้างสังคม คือ
สถาบันสังคม อันมีกรอบคร่าว รัฐบาล ระบบการศึกษา วัฒนธรรมและพรรคการเมือง
ในส่วนนี้เรียกว่า โครงสร้างส่วนบน (Super Structure) ส่วนโครงสร้างของระบบ
สังคมอีกส่วนหนึ่งคือ โครงสร้างเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ทางการผลิต
(Relations of Production) อันเป็นที่มาของความขัดแย้งทางชนชั้นระหว่างชนชั้น
เจ้าของทุนกับชนชั้นแรงงาน และอีกหนึ่งโครงสร้าง คือ พลังการผลิต (Force of
Production) อันมีแรงงาน ปัจจัยการผลิต และเครื่องมือในการผลิต

มาร์กซ์ให้ความสำคัญในเรื่องชนชั้นมากเพราะมันเป็นรากฐานในการวิเคราะห์
สังคม เพราะเป็นชนชั้นที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงประวัติศาสตร์จากชนชั้นหนึ่งไปสู่อีก
ชนชั้นหนึ่ง และชนชั้นเหล่านี้เป็นผู้ทำให้สังคมมนุษย์ได้มีวิวัฒนาการที่แตกต่างกันไป
ตามเนื้อหาในประวัติศาสตร์ จึงไม่แปลกใจที่การศึกษาของเขาเน้นศึกษาความสัมพันธ์
ทางสังคมระหว่างบุคคลทั้งหลาย ในเชิงประวัติศาสตร์ โดยมีตัวแปรเป็นตัวมนุษย์เป็น
สำคัญที่เป็นรูปธรรมโดยมีเหตุผลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือใน
การพิสูจน์ทฤษฎีและปรากฏการณ์นั้นๆ และยังเน้นศึกษาการพัฒนาสังคมทางภาพ
รวม โดยมุ่งเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของสังคมในด้านความสัมพันธ์
ทางการผลิตและความสัมพันธ์ทางการเมืองในเวลาเดียวกัน รวมทั้งเน้นศึกษาเชิง

วิพากษ์ (Critical Science) ซึ่งมองวิถีการผลิตแบบทุนนิยม ทรัพย์สินส่วนบุคคล
กำไรในแง่ที่เป็นปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์และมุ่งชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปได้แนว
โน้มของระบบทุนนิยมในอนาคต

5. ความล้มเหลวของเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก

พิจารณาจาก

1) ประเทศทุนนิยมที่มีกรอบเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก อันมีกลไกตลาด
เสรีและมือที่มองไม่เห็นจัดสรรทรัพยากรสังคมนั้น มักจะประสบภาวะวิกฤตทาง
เศรษฐกิจอยู่เสมอ ทั้งนี้ลำพังเพียงกลไกราคาอย่างเดียวคงไม่พอเพียงให้เกิดความมี
เสถียรภาพทางเศรษฐกิจได้เพราะวิกฤตทางเศรษฐกิจเป็นปัญหาแห่งรากเหง้าของทุน
และความล้มเหลวทางกลไกราคา (Market Failure) ไม่อาจจะจัดสรรทรัพยากรได้
อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อทุนประสบกับภาวะกำไรลดลงจะนำไปสู่ภาวะวิกฤตทาง
เศรษฐกิจต่อไป จากประวัติศาสตร์วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจพบว่าสาเหตุส่วนใหญ่มา
จากวิกฤตทางการเงิน (Financial crisis) เช่นในศตวรรษที่ 19 เกิดขึ้นในปี 1816,
1825, 1836, 1847, 1857, 1866 และเกิดตกต่ำครั้งใหญ่ (The Great Depression)
ระหว่างปี 1873-1896 ส่วนในศตวรรษที่ 20 เหตุเกิดขึ้นในปี 1907, 1921, 1929
และ 1970 ในจำนวนนี้เป็นความตกต่ำทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ที่สุดเป็นประวัติศาสตร์
เกิดขึ้นระหว่างปี 1929-1932 มีสาเหตุมาจากการเก็งกำไรของนักลงทุนในตลาดหุ้น
วอลล์สตรีท (Wall Street) และความตกต่ำของอุปสงค์รวม (Effective Demand)
ในระบบเศรษฐกิจ เหตุวิกฤตเหล่านี้เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งนัก
เศรษฐศาสตร์การเมืองมองว่า เป็นอุบัติเหตุแห่งประวัติศาสตร์ หรือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น
อย่างแน่นอนทางประวัติศาสตร์ (C.P. Kindleberger, 1982) ส่วนนักเศรษฐศาสตร์
กระแสหลักมองว่า เป็นความล้มเหลวทางกลไกตลาดและระดับการแทรกแซงของรัฐยัง
คงมีประสิทธิภาพต่ำเกินไป

2) ระบบทุนนิยมเป็นระบบสากล (*Global Capitalism*) โดยมีประเทศสหรัฐอเมริกา และองค์กรระดับโลกดำเนินการเคลื่อนไหวกิจกรรมในระดับต่าง ๆ ซึ่งล้วนเป็นไปในทิศทางเดียวกันเสมอ อาทิ IMF ทำหน้าที่ติดต่อทอการเงินเพื่อเชื่อมต่อกับตลาดเกิดใหม่ เช่น รัสเซีย แอฟริกา ลาตินอเมริกา และเอเชียกลับเข้าสู่ระบบการเงินของโลก ส่วนสหรัฐอเมริกาต้องการเป็นเจ้าโลก (*Pax Americana*) ด้วยราคาถูกเพียงผู้เดียว โดยพยายามให้โลกกำลังพัฒนาและชาติที่เศรษฐกิจเคยเป็นคอมมิวนิสต์มาก่อนเชื่อมั่นในแนวคิดหรืออุดมการณ์ของตน อันจะเป็นหนทางไปสู่ความมั่งคั่งร่วมกัน ขณะเดียวกันสหรัฐอเมริกาจะแสดงความไม่พอใจต่อการท้าทายต่อแนวคิดของตนจากประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ เสมอ และจะถือว่าประเทศนั้นเป็นศัตรูต่อระบบทุนนิยม การค้าเสรี และความมั่งคั่งของมวลโลก เจฟฟรีย์ แซ็ค (Jeffrey Sachs) จากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เสนอความคิดด้วยการเสนอจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้นำประเทศที่ร่ำรวย 8 ประเทศและผู้นำประเทศกำลังพัฒนา 8 ประเทศ เรียกว่า จี-16 (G-16) เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจและการปฏิรูปองค์กรทางเศรษฐกิจและการเงินของโลกอย่างจริงจัง แซ็คส์เสนอว่า โครงการช่วยเหลือของ IMF และ World Bank ควรให้ความช่วยเหลือในระดับรากฐานเป็นเป้าหมายสำคัญก่อนเพื่อให้เกิดความชอบธรรมแก่รัฐบาลท้องถิ่นต่อประชาชนในประเทศเหล่านั้นอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการประชุม จี-16 (G-16) ควรเป็นแบบอย่างในการนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณา นอกจากนี้ความช่วยเหลือนั้นควรช่วยเหลือผ่าน องค์กรระดับภูมิภาคแทนการช่วยเหลือโดยตรงจาก IMF และ World Bank เพราะเหตุผลทางด้านทัศนคติ ประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งการให้ภูมิภาคนั้นรับผิดชอบร่วมกัน โดยกำหนดแผนงานการจัดสรรความช่วยเหลือระหว่างกัน เพื่อให้ประเทศเหล่านั้นมีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันภายในภูมิภาคอย่างลึกซึ้ง อันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง สิทธิมนุษยชน และเสรีภาพในทิศทางอันหนึ่งอันเดียวกัน และจากประสบการณ์ที่องค์กรเหล่านี้ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลัง

พัฒนานั้นพบว่าประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือต่างประสพกับปัญหาต่างๆอย่างมาก และได้สร้างปัญหาขัดแย้งต่อสภาพที่เป็นอยู่ของประเทศต่างๆเหล่านั้นอีกด้วย ถ้าต้องการให้ปัญหาต่างๆ ยุติลงจะง่ายมากถ้าทั้งสององค์กรดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นแรก ยกเลิกภาระหนี้ของประเทศโลกที่สามเสีย

ขั้นที่สอง ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานควรให้เอกชนดำเนินการ แทน เช่น เอ็นจีโอ หรือสถาบันทางวิชาการต่างๆ ที่อยู่ในภูมิภาคนั้นๆ และองค์การความร่วมมือในภูมิภาค เช่น อาเซียน หรือกลุ่มเมอร์โคเซอร์ (MERCOSUR) ในอเมริกาใต้ เป็นต้น

ขั้นตอนที่สาม จำกัดการไหลเข้าของเงินทุนระยะสั้นแทนการกดดันอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นและหันมาสนับสนุนให้ภาคเอกชนทำแทน ทั้งนี้เพราะโปรแกรมความช่วยเหลือที่ IMF ทำอยู่ตอนนี้มันไม่ได้ผล

นอกจากนี้เกี่ยวกับตลาดการเงินระดับโลก ควรปฏิรูปทางการเงินระหว่างประเทศโดยเฉพาะ IMF ควรมีการปฏิรูประบบและวิธีแก้ไขปัญหาให้เหมาะสมและใกล้เคียงกับปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละภาคอย่างชัดเจน ประเด็นนี้สหรัฐอเมริกาต้องการผลักดันอย่างมากเพื่อให้มีการเปิดเสรีทางการเงินขึ้น ขณะเดียวกันการเปิดเสรีในตลาดทุนก็เป็นสิ่งที่ IMF มีความต้องการผลักดันอยู่เช่นกัน การเปิดเสรีทางการเงินและตลาดทุนเร็วเกินไปนี้จะนำมาสู่เหตุวิกฤตในเวลาอันใกล้ เนื่องจากการกักตุนอย่างเกินตัวของสถาบันการเงินและนักลงทุนภาคเอกชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ระยะสั้นในช่วงต้นทศวรรษ 1990 การไหลเข้าออกของเงินทุนไปเป็นอย่างเสรีและไร้ขีดจำกัดในการกักตุนทำให้เกิดตลาดการเงินและตลาดทุนในตลาดเกิดใหม่ (Emerging Markets) ของประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายลงอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกัน IMF มักจะส่งเสริมให้ธนาคารกลางของประเทศต่างๆ ขึ้นอัตราดอกเบี้ยให้สูงไว้ เพื่อปกป้องเงินตราที่ถูกโจมตีจากหน่วยลงทุนต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักเก็งกำไรที่อาศัยเครื่องมือทางการเงินสมัยใหม่ที่ตนมีความได้เปรียบเข้ามาเก็งกำไรจากการซื้อขายเงินตราล่วงหน้าใน

ตลาดที่เปิดใหม่ นักธุรกิจการเงินต่างประเทศ เช่น กลุ่มเฮดจ์ฟันด์ (Hedge Fund) และวณิชธนกิจอื่น ๆ จะมีข้อมูลและแนวทางการตัดสินใจที่ไกลกว่า IMF พอประมาณ และแน่นอนว่านักลงทุนไม่ได้มีความเชื่อมั่นขึ้นมาเลยจากที่อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นถูกดันให้สูงขึ้น ยิ่งประเทศเหล่านี้พยายามปกป้องเงินตราของตนเท่าใด นักลงทุนก็ยิ่งแตกตื่นมากขึ้นเท่านั้น แม้แต่ มิลตัน ฟรีดแมน ที่ไม่นิยมในการแทรกแซงของรัฐบาลยังได้เสนอให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหานี้ว่า ควรให้ธนาคารกลางของประเทศเหล่านั้นแทรกแซงตลาดเงิน เช่น การควบคุมตรวจสอบสถาบันการเงินภายในประเทศ และรัฐควรให้การประกันเงินฝาก รวมทั้งจัดเก็บภาษีแก่เงินทุนระยะสั้นที่ไหลเข้าออก ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งเพื่อยับยั้งวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้แล้วรัฐควรดำเนินการแยกหนี้ดีและเสียออกจากกันอย่างรวดเร็ว อีกทั้งโปรแกรมของ IMF ที่ให้ความช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ มีความผิดพลาดไม่น้อยทั้งในเรื่องเนื้อหาและสาระดังปรากฏในหนังสือแสดงเจตจำนงแต่ละฉบับ (Letter of Intent : LOI) (ถึงแม้ว่ารัฐบาลท้องถิ่นจะเป็นผู้ร่าง LOI ก็จริงแต่เนื้อหาและสาระสำคัญมักจะเป็นไปตามความต้องการของ IMF เสมอ) นอกจากนี้แล้วการดำเนินตามโปรแกรมของ IMF จะส่งผลให้ตลาดกระเตื้องอยู่บ้างแต่ไม่มากนักซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความล้มเหลวและความผิดพลาดรวมถึงต้นทุนมหาศาลที่สูญเสียไปของประเทศกำลังพัฒนาเหล่านั้นในช่วงที่เข้าโปรแกรม เพราะมาตรการบางอย่างได้ก่อให้เกิดความบิดเบือนต่อสภาพที่เป็นจริงของประเทศนั้น ๆ

3) เป็นการผลักดันของประเทศมหาอำนาจทุนนิยมต่อการเปลี่ยนแปลงในระเบียบโลกใหม่ (New World Order) สหรัฐอเมริกามีความพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานและวิธีการแก้ไขปัญหาของ IMF สิ่งที่แสดงให้เห็นคือ แผนการสนับสนุนเงินทุนสมทบช่วย IMF เพิ่มเติมอีก 18,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เหตุผลที่สหรัฐอเมริกายังคงพยายามรักษาทบหนาทของ IMF ไว้ แม้ว่า IMF จะเสื่อมความน่าเชื่อถือลงไปมากในสายตาประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายทั้งในแง่วิธีการแก้ไขปัญหา

และแบบแผนการช่วยเหลือ เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเห็นว่า IMF และธนาคารโลกเป็นกลไกหนึ่งในการดำรงอยู่ของระบบทุนนิยมโลก ดังที่ อลัน กรีนสแปน ได้กล่าวว่าระบบทุนนิยม (Capitalism) เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความจำเป็นของโลกตะวันตก (โลกเสรี) เราจะต้องปกป้องเอาไว้เพราะระบบดังกล่าวจะนำมาสู่ความมั่งคั่งของโลกแห่งนี้ ขณะเดียวกัน จอร์จ โซรอส ยอมรับว่าระบบทุนนิยมมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และถ้าใช้ทุนนิยมอย่างไม่ระมัดระวังอาจจะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างของระบบเศรษฐกิจโลกพังทลายลงไป และการที่รัฐบาลของประเทศทุนนิยมชั้นนำวางเฉยต่อวิกฤตการณ์ทางการเงินคราวนี้อาจจะเป็นอันตรายต่อระบบทุนนิยมโลกขึ้นได้ สำหรับความต้องการจัดระเบียบเศรษฐกิจโลกใหม่สหรัฐอเมริกายังคงกำหนดให้ IMF และธนาคารโลกเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างใหม่นี้

4) ภายใต้เศรษฐกิจศาสตร์กระแสหลักเป็นเส้นทางนำไปสู่ความผันผวนและวิกฤตแห่งทุนนิยม จะกล่าวให้ถึงที่สุดแล้วไม่ต่างจากการวิเคราะห์ของมาร์กซ์แต่น้อยที่วิเคราะห์ระบบทุนนิยมว่า เมื่อระบบทุนนิยมมีความมั่งคั่งสมบูรณ์ขึ้น เจ้าของธุรกิจได้สะสมมูลค่าส่วนเกินของทุนเกินขนาด การนำ เอากำไรส่วนเกินนี้กลับไปลงทุนอีกเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไปนั้น ในไม่ช้าอำนาจซื้อที่แท้จริงก็จะตามไม่ทัน ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่คนงานไม่ได้รับค่าตอบแทนเต็มตามมูลค่าของการใช้แรงงาน อีกประการหนึ่งเกิดจากการลงทุนมากเกินไปผลักดันให้ทำการผลิตสูงขึ้น ซึ่งในไม่ช้าสินค้าที่ล้นเกินก็ขายไม่ออกคงเหลืออยู่มากมายในตลาด (อุปทานของอสังหาริมทรัพย์) ดังนั้นการผลิตในรอบต่อไปต้องถูกตัดทอนลงและราคาก็ต้องตกต่ำลง (ตลาดเงิน ตลาดทุนตกต่ำลง) การว่างงานก็จะเพิ่ม กำไรจะลดลงในท้ายสุดและการสะสมทุนของระบบก็ยุติลง วิกฤตการณ์ของระบบทุนนิยมจะเกิดขึ้นต่อไปเรื่อยๆ จนกว่าสินค้าที่ล้นตลาดจะหมดไปเมื่อสินค้าในตลาดมีน้อยลงราคาก็จะกลับสูงขึ้นใหม่อีกรอบ กำไรก็จะเพิ่มขึ้น และก็จะมีการสะสมทุนเพิ่มขึ้นอีกครั้งเป็นดังนี้ จนกระทั่งเกิดสภาพล้นตลาดอีกเป็นวัฏจักร

มาร์กซ์กล่าวว่ามันเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดวัฏจักรของความรุ่งเรืองและความเสื่อมถอย อันเป็นความผิดพลาดที่ฝังลึกอยู่ในระบบทุนนิยม เมื่อระบบทุนนิยมเจริญมากขึ้น วัฏจักรของวิกฤตการณ์จะรุนแรงเพิ่มขึ้นและกินเวลายาวนานขึ้นเรื่อยๆ ปัจจัยทุนทั้งหมดและกำลังผลิตของระบบทุนนิยมจะเพิ่มขึ้น จากวิกฤตการณ์หนึ่งสู่อีกวิกฤตการณ์หนึ่งซึ่งในแต่ละครั้งจะต้องใช้เวลาในการแก้ไขนานขึ้นเรื่อยๆ และเป็นอย่างนี้ตลอดไป (D.R.Fusfeld, 1982)

5) *กรอบและแบบแผนการวิเคราะห์ (Framework and Paradigm)* จะเป็นจุดสำคัญในการเลือกแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการเมือง และสังคมในประเทศใดประเทศหนึ่ง เพราะแบบแผนความคิดจะเป็นกรอบ อุดมการณ์ ความเชื่อ ให้อยอมรับเงื่อนไขและนำไปใช้ปฏิบัติ หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศไทยยอมรับแบบแผนความคิดในเศรษฐศาสตร์กระแสหลักทำให้ประเทศไทยต้องดำเนินตามรอยระบบทุนนิยมและเชื่อในกลไกตลาดและการแทรกแซงของภาครัฐในระบบเศรษฐกิจจนทำให้เกิดระบบทุนนิยมโดยรัฐ (State Capitalism) และผันแปรมาเป็นระบบทุนนิยมขุนนาง (Bureaucratic Capitalism) ในคราวเดียวกัน (สังคิต พิริยะรังสรรค์, 2526 และ รัตพงษ์ สอนสุภาพ, 2539) ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นเหตุปัจจัยทำให้ไทยต้องเลือกแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้กรอบและแบบแผนตามหลักของเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (เศรษฐศาสตร์มหภาคของเคนส์) มาใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายและแบบแผนการพัฒนาประเทศโดยมีนักวิชาการและผู้ชำนาญการที่สำเร็จการศึกษาในทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักเป็นผู้วางแผน (อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, 2526)

แบบแผนความคิดในระบบตลาดเสรีที่มีกลไกราคาเป็นพลังจัดสรรทรัพยากรในโลกทุนนิยมนั้น ประเทศมหาอำนาจทุนนิยมและองค์กรระหว่างประเทศ (ซึ่งมักแสดง

คนเป็นตัวแทนของประเทศมหาอำนาจ อาทิ ขบวนการของ IMF World Bank และองค์กรทางเศรษฐกิจต่าง ๆ) จะเป็นผู้ประสานผลประโยชน์ให้กับบริษัทข้ามชาติ วิธีดำเนินการเป็นไปในสองลักษณะในคราวเดียวกัน คือประเทศมหาอำนาจและองค์กรระหว่างประเทศจะแสดงบทบาทในเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางการเงินและวิชาการเมื่อประเทศสมาชิกทุนนิยมใหม่เหล่านี้มีปัญหาทางเศรษฐกิจและการเงิน คำถามจึงมีอยู่ว่า ที่ช่วยเหลือกันแล้วต้องการอะไร ผลประโยชน์มีมากมายทั้งในรูปผลตอบแทนทางการเมืองและเศรษฐกิจกล่าวคือทางการเมืองจะเป็นการกำจัดฝ่ายตรงข้ามกับอุดมการณ์ของโลกเสรีนิยม ส่วนทางด้านเศรษฐกิจ เป็นการสร้างตาข่ายระบบทุนนิยมให้เชื่อมต่อกันเป็นแผ่นเดียวทั่วโลก ซึ่งจะทำให้ประเทศมหาอำนาจได้ประโยชน์ตอบแทนในด้านการลงทุนและดูดซับทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ในประเทศเหล่านั้น รวมทั้งการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรี ส่วนผลประโยชน์ที่จะได้อีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ ผลตอบแทนในรูปตัวเงินที่เกิดจากการปล่อยกู้ (เงินต้น+ ดอกเบี้ย) และการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในทางนโยบายเช่นการเข้าไปมีอิทธิพลเหนือกลไกรัฐบาลท้องถิ่นเรื่องใดเรื่องหนึ่งในทางนโยบายการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ และการปฏิรูประบบสังคมให้เปิดกว้างขึ้น (การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง)

อีกด้านหนึ่งบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ที่มีพลังและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะฉวยโอกาสเข้ามาลงทุนในช่วงที่ประเทศทุนนิยมใหม่อยู่ระหว่างการปรับตัวเข้าสู่ระเบียบเศรษฐกิจและการเงินโลกใหม่หรือปรับปรุงโครงสร้าง หรืออยู่ในช่วงเผชิญพลา้ทางเศรษฐกิจการเงิน ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นช่วงรอยต่อระหว่างนโยบายเศรษฐกิจชาตินิยมกับนโยบายเศรษฐกิจเสรีของประเทศ จึงกลายเป็นการปะทะประสานระหว่างนโยบายทั้งสอง จึงทำให้เกิดแรงต้านจากกลุ่มล่างของสังคมอันเนื่องมาจากคนกลุ่มนี้ได้รับผลกระทบจากการใช้นโยบายของรัฐบาล เช่นผลอันเกิดจากทรัพยากรถูกทำลายที่เกิดจากการพัฒนา วัฒนธรรมและประเพณีถูกแทรกแซงจากส่วนกลาง รวมทั้ง

การจัดสรรทรัพยากรอันเกิดจากการพัฒนาเป็นไปอย่างไร้ความสมดุล และการเข้ามาของบรรษัทข้ามชาติจะเข้ามาลงทุนในภาคเศรษฐกิจที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิต เช่น การลงทุนในตลาดทุน และตลาดเงินมากกว่าการเข้าไปลงทุนในภาคการผลิตที่เป็นจริง การลงทุนในลักษณะดังกล่าวเป็นไปในรูปของการเก็งกำไรจึงไม่ก่อให้เกิดการผลิตแต่อย่างใด อันเป็นลักษณะของเศรษฐกิจฟองสบู่ (Babble Economy) ทั้งนี้ประเทศทุนนิยมใหม่เหล่านี้ได้รับแต่เพียงค่าเช่าเศรษฐกิจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (Economic Rent) เช่น การลงทุนในตลาดเงินและตลาดทุนของกลุ่มเฮดจ์ฟันด์ (Hedge Fund) และวณิชธนกิจต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้การจัดอันดับของสถาบันต่าง ๆ เช่น Moody's Investor และ S&P ก็เป็นไปในเชิงลบต่อประเทศทุนนิยมใหม่มากกว่าประเทศมหาอำนาจทุนนิยม และโน้มเอียงสอดคล้องไปกับการลงทุนของกลุ่มเฮดจ์ฟันด์ (Hedge Fund) และวณิชธนกิจต่าง ๆ มาก บรรษัทข้ามชาตินี้มักจะเป็นการเก็งกำไรในการลงทุนระยะสั้นจากตลาดเงินและตลาดทุนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

6. ความนัยทางประวัติศาสตร์ ประเทศทุนนิยมชายขอบ (*Frontier Capitalism*) ผู้เขียนหมายถึงประเทศที่พึงยอมรับในระบบการค้าเสรี กลไกราคา และระบบเศรษฐกิจเสรี มักจะพัฒนาตามแบบของประเทศทุนนิยมตะวันตก แต่นัยทางประวัติศาสตร์ได้แบ่งชัดเจนว่า ทุนนิยมตะวันตกเป็นทุนนิยมอุตสาหกรรมมีพลังการผลิตจากเทคโนโลยีและการจัดการโรงงานอุตสาหกรรมสมัยใหม่มากกว่าการขุดแร่แรงงานและทรัพยากรจากชนบทอันเป็นการพัฒนาทุนดำเนินไปควบคู่กับความคิดเสรีนิยมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ทั้งในด้านเสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพจนทำให้ประเทศทุนนิยมตะวันตกสามารถพัฒนาจนกลายเป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองในเวลาต่อมา สำหรับประเทศทุนนิยมชายขอบมักจะเป็นทุนนิยมที่แปลกปลอมและเลียนแบบเริ่มด้วยการพัฒนาจากทุนการค้าและทุนการเกษตรขนาดใหญ่ แล้วหาส่วนเกินจากมูลค่าของแรงงานและภาคเกษตรในชนบท นอกจากนี้

แนวทางการพัฒนาเป็นไปโดยถูกแทรกแซง ทั้งนี้เพราะประเทศเหล่านี้มุ่งพัฒนาเพื่อสนองความต้องการแก่ประเทศทุนนิยมตะวันตกมากกว่าการตอบสนองภายในประเทศตน ทำให้โครงสร้างการพัฒนาประเทศถูกบิดเบือนและเป็นไปแบบพึ่งพา จนเป็นผลทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศอ่อนแอ ดังเช่นการพัฒนาของประเทศไทย เกาหลีใต้ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และบราซิล ซึ่งประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่ล้วนอยู่ในโครงการช่วยเหลือจาก IMF ทั้งสิ้น และประการสำคัญประเทศทุนนิยมชายขอบเหล่านี้มีโอกาสน้อยมากที่จะพัฒนาในแบบฉบับของตน

กล่าวโดยสรุปแล้วเมื่อประเทศใดเข้าสู่วงจรแห่งระบบทุนนิยมแล้ว เป็นการยากมากที่จะสลัดพ้นจากผลผลิตจากระบบนี้ได้ ทั้งนี้เพราะผลผลิตของระบบดังกล่าวเป็นไปในทางครอบงำและความเอาใจเอื้อเอียงของประเทศมหาอำนาจทุนนิยมที่มีต่อประเทศทุนนิยมที่เกิดขึ้นใหม่หรือทุนนิยมชายขอบที่เข้าไปสู่ระบบนี้ ภายใต้กรอบและระเบียบแบบแผนเดียวกัน และการครอบงำของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักต่อเศรษฐกิจโลกดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง อุดมการณ์ทางเศรษฐกิจโดยระบบทุนนิยมจะเป็นกลไกดำเนินไปควบคู่กับอุดมการณ์ทางการเมืองของโลกเสรีนิยม ทั้งสองอุดมการณ์จะกลายเป็นอาวุธสำคัญของประเทศมหาอำนาจทุนนิยมใช้เป็นหมากรุกทางการเมืองและเศรษฐกิจระดับโลกในการต่อรองและแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเรื่อยมา นอกจากนี้ ระบบทุนนิยมภายใต้กรอบของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักมักจะประสบกับภาวะวิกฤตแห่งทุน (Crisis of Capital) จนเป็นผลทำให้เกิดความตกต่ำของเศรษฐกิจโลกขึ้นเป็นระยะๆ ดังเหตุวิกฤตในปีทศวรรษ 1930, 1970 และปี 1997 จนถึงปัจจุบัน ดังนั้นการเสนอรอบและแบบแผนความคิดใหม่ (Paradigm Shift) จึงมักจะมีการกล่าวถึงและวิพากษ์วิจารณ์พร้อมข้อเสนอ (Proposal) อย่างหลากหลายจากนักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากในตอนนี้

เอกสารอ้างอิง

- กนกศักดิ์ แก้วเทพ, เศรษฐศาสตร์สองกระแส, กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536
- กิตติ ลีมสกุล, เศรษฐศาสตร์การเมืองปี 2000, เอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี
ของศูนย์การศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง, 2541
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง, กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พิมพ์ครั้งที่ 4), 2541
- มณีศรี พันธุลาภ, เศรษฐศาสตร์มหภาควิเคราะห์ : ทฤษฎีและนโยบาย,
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์, **Keynsian Concensus**, ในหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน
ฉบับเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2541
- รัตพงษ์ สอนสุภาพ, ทฤษฎีทุนนิยม (2500-2516), วิทยานิพนธ์ภาควิชาเศรษฐศาสตร์
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539
- สังคีต พิริยะรังสรรค์, ระบบทุนนิยมขุนนาง (2475-2500), สถาบันวิจัยสังคมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526
- อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์, ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา,
วิทยานิพนธ์ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526
- ไกรยุทธ ธีรดยาคีรินทร์, แก่นสารของเศรษฐศาสตร์, กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532
- Charles P. Kindleberger, **The World in Depression 1929-1939**, Cambridge :
Cambridge University Press, 1982
- Daniel R. Fusfeld, **The Age of the Economist**, Published by scott,
Foresman and Company, Glennies Illinois (4 th edition), 1982
- John Kenneth Galbraith, **The Great Crash 1929**, Boston :
Houghton Mifflin, 1955
- Thomas Kuhn, **The Structure of Scientific Revolution**, Cambridge :
Cambridge University Press (second edition), 1970

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

มติมหาชน ในสหรัฐอเมริกา

จินดา ประสมทรัพย์

ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

Legislative Institutional Repository of Thailand

มติมหาชน (Public Opinion)

วัฒนธรรมทางการเมือง และมติมหาชนนั้นจะเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด ทั้งสองสิ่งเกิดขึ้นจากการได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งเดียวกัน และทั้งสองสิ่งรวมกันเข้าด้วยกันจนตัดสินใจได้ยากกว่าอะไรเกิดก่อนเกิดหลัง จะเห็นได้อย่างชัดเจนถึงการเชื่อมประสานระหว่างขบวนการก่อตัวของทัศนคติทั่วไปของชาวอเมริกันที่มีต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ ในช่วงท้ายทศวรรษที่ 1940 และช่วงต้นทศวรรษที่ 1950 และขบวนการก่อตัวของความคิดเห็นของชาวอเมริกันเกี่ยวกับสิทธิของจีนที่อ้างกรรมสิทธิ์เหนือไต้หวัน ในขณะนี้ กระนั้นก็ดีเนื่องจากทั้งสองสิ่งไม่ใช่สิ่งเดียวกันวัฒนธรรมทางการเมืองเน้นหนักไม่มากก็น้อยที่ค่านิยมที่ถาวรรวมทั้งทัศนคติความเข้าใจ ซึ่งประชาชนได้เรียนรู้จักสังคม และนำไปปรับต่อปัญหาทางการเมือง ชาวอเมริกันส่วนมากซึมซาบกับความเชื่อว่าลัทธิคอมมิวนิสต์ทั้งหมดเป็นสิ่งที่ชั่วร้าย ความรู้สึกนี้ได้ก่อตัวกลายเป็นโครงสร้างค่านิยมถาวรของวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวอเมริกัน ซึ่งมีความชัดเจนเช่นเดียวกับความเชื่อว่าเป็นประชาธิปไตยนั้นเป็นรูปแบบรัฐบาลที่ยุติธรรมเท่านั้น ในขณะที่มติมหาชนพื้นฐานอยู่ที่ความเชื่อมั่นและแนวคิดต่าง ๆ ในระยะยาวที่สัมพันธ์กับปฏิกิริยาตอบโต้ของประชาชนต่อนโยบายและปัญหาต่าง ๆ เฉพาะอย่างมากกว่าจะเป็นค่านิยมในระบบสังคมในระยะยาว

ในขณะที่มติมหาชนนั้น ไม่เหมือนกับวัฒนธรรมทางการเมือง และไม่ควรที่จะนำไปสับสนกับความคิดเห็นส่วนตัว ความคิดเห็นของผู้หญิงเกี่ยวกับศาสนาของเพื่อนบ้านก็ไม่ใช้ส่วนหนึ่งของมติมหาชน แต่ความรู้สึกของพวกเธอว่าพวกวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมควรจะสวดภาวนาหรือไม่ถือว่าเป็นมติมหาชน มติมหาชนจะโยงไปถึงประเด็นทางการเมืองและทางสังคม ไม่ใช่รสนิยมที่เกิดขึ้นจากส่วนตัว

ที่สุดก็คือมติมหาชนไม่จำเป็นที่จะต้องหมายความว่าพลังที่เข้มข้นมีความกระฉ่างชัดในความเชื่อของประชากรส่วนใหญ่อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นเรื่องที่

แน่นอนที่ว่า ความคิดเห็นของประชากรส่วนใหญ่ที่เป็นไปในทางเดียวกัน และกรณีเช่นนี้ มติมหาชนนั้นจะมีพลังอำนาจอย่างแท้จริง แต่บ่อยครั้งที่มติมหาชนจะเกี่ยวข้องกับประชาชนกลุ่มย่อยๆ และทัศนคติของประชาชนแต่ละกลุ่มจะขัดแย้งกับทัศนคติของประชาชนกลุ่มอื่น ๆ นอกจากนั้นประชาชนจำนวนมากยังไม่ตัดสินใจ ตลอดจนประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจ หรือมีความคิดเห็นในทุกๆ เรื่องที่เกิดขึ้น เรื่องต่างๆ จำนวนมากนั้นมติมหาชนจะเป็นความคิด และทัศนคติที่หลากหลายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม และการเมืองที่สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

บทบาทของประชาชาติ

ในขณะที่ประชาชนได้ใส่ข้อมูลเบื้องต้นไปในระบบการเมือง มติมหาชนจะมีผลโดยตรงต่อนโยบายทางด้านการเมืองหรือไม่ หรือควรจะมีหรือไม่ ปัญหาทั้งสองประเด็นนี้เป็นเรื่องที่ได้เถียงกันได้และยากที่จะคลาไคลปัญหาได้ ในระบอบประชาธิปไตยนั้นการตอบคำถามที่ไม่มีการเตรียมตัวล่วงหน้าของคนธรรมดาต่อปัญหาดังกล่าวก็คือ “บางทีอาจจะไม่มีผล แต่ควรที่จะมีผลอย่างแน่นอน” แต่ในทางปฏิบัติการยอมรับการควบคุมด้วยมติมหาชนนั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก และผู้สำรวจความคิดเห็นประชาชนจะทำอย่างไรที่จะเก็บสิ่งที่ประชาชนคิดได้ทุกๆ ประเด็นที่เผชิญหน้า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และฝ่ายบริหารสาธารณชนจะไม่มีความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ จำนวนมากได้อย่างครบถ้วน และการที่ประชาชนไม่เต็มใจที่จะหาคำตอบต่อปัญหาในขณะที่ไม่เชื่อมั่นในความรู้ของตนก็ทำให้เกิดความสับสนได้ ในปี ค.ศ. 1948 การสำรวจความคิดเห็นว่ามีความคิดเห็นอย่างไรกับ “กฎหมายเกี่ยวกับโลหะ” 50 เปรอร์เซ็นต์ให้การสนับสนุนกฎหมาย โดยมีเงื่อนไขว่าให้ขึ้นกับดุลยพินิจของแต่ละรัฐ จำนวน 16 เปรอร์เซ็นต์มีความคิดว่า กฎหมายไม่ควรถูกใช้บังคับกับคนอเมริกัน และมีเพียง 30 เปรอร์เซ็นต์เท่านั้น ที่ยอมรับว่าพวกเขาไม่มีความคิดเห็นเรื่องนี้ ตามข้อเท็จ

จริงนั้นกฎหมายในลักษณะดังกล่าวไม่ได้ถูกตราขึ้นและร่างพระราชบัญญัติลักษณะดังกล่าวไม่ได้ถูกเสนอขึ้นมา

นอกเหนือจากปัญหาความโง่เขลาของสาธารณชนต่อประเด็นต่าง ๆ จำนวนมากเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลแล้วยังมีปัญหาทางด้านจริยธรรม : การยึดตามตัวเลขถูกหรือไม่ ชาวอเมริกันจำนวนมากที่คัดค้านการขึ้นภาษีน้ำมันซึ่งหมายความว่ารัฐบาลควรจะต้องชั่งน้ำหนักวิธีการจัดเก็บภาษีเช่นนี้หรือไม่ แม้ว่ามติมหาชนนั้นไม่เพียงพอที่จะเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบาย แต่อย่างไรก็ตามไม่มีใครปฏิเสธได้ว่ามติมหาชนมีบทบาทสำคัญในการปกครอง แม้ในประเทศที่มีการปกครองระบบรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ รัฐบาลรู้ว่าการสนับสนุนของสาธารณชนเป็นหัวใจที่ทำให้วิธีการปกครองมีความมั่นคง และคอยตะแคงหูฟังการบ่นพึมพำไม่เห็นด้วยของประชาชน

บทบาทของมติมหาชนในระบบการเมืองเป็นสิ่งที่อธิบายได้ยาก การปกครองในระบบประชาธิปไตย การเลือกตั้งเป็นวิถีทางที่เป็นทางการในการควบคุมรัฐบาลโดยประชาชน แต่เป็นเพียงการแสดงออกของมติมหาชนอย่างหยาบ ๆ เท่านั้น การเลือกตั้งเป็นการบ่งชี้ของผู้ลงคะแนนเสียงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยทั่วไปของรัฐบาลแต่ไม่มีมติในประเด็นเดียวที่มีความสำคัญในการเลือกตั้ง แม่นอนถ้าความคิดเห็นเป็นในแนวทางใดแนวทางหนึ่งอย่างเข้มข้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือสมาชิกสภาเพียง 2-3 คน หรือสมาชิกรัฐสภาไม่กี่คนเท่านั้นที่จะต่อต้านความคิดเห็นนั้น ดังนั้นมติมหาชนตามความหมายนี้ก็จะควบคุมได้บางส่วน ผู้สมัครที่คาดหวังจากการเลือกตั้งเพียง 2-3 คนเท่านั้นที่จะเสนอแนวนโยบาย เพื่อเป็นตัวแทนไปแก้ไขการขึ้นภาษีอย่างสาหัสสากรรจ์ หรือการตั้งงบประมาณด้านการประกันสังคมอย่างรุนแรง แต่ส่วนใหญ่แล้วผู้สมัคร โดยเฉพาะในระบบการเมืองแบบสองพรรคเช่น ในประเทศอังกฤษและอเมริกา จะผ่านการเลือกตั้งด้วยข้อผูกมัดกับประเด็นต่าง ๆ เพียงเล็กน้อย

ในหลายกรณีมติมหาชนที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการตอบสนองจากฝ่ายบริหาร ทำให้ผู้นำรัฐบาลบางคนจึงใช้เวลาส่วนใหญ่กล่าวสุนทรพจน์กับประชาชนในชาติต่อหน้ากล้องทีวี เมื่อ ริชาร์ด นิกสัน (Richard Nixon) ประกาศเมื่อปลาย ปี ค.ศ. 1971 ว่าเขาจะเป็นประธานาธิบดีของชาวอเมริกันคนแรกที่จะเดินทางไปเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เขาทำให้มติมหาชนเกี่ยวกับประเทศจีนเปลี่ยนแปลง (ซึ่งทำให้ประชาชนสนับสนุนนโยบายนี้อย่างรวดเร็วมาก) นายกรัฐมนตรีชาวสเปนชื่อ เฟลิเป กอนซาเลส (Felipe Gonzalez) ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่คัดค้านประเทศสเปนให้เข้าร่วมองค์การนาโต (NATO) ได้เปลี่ยนใจและให้การสนับสนุนประเทศสเปนเข้าเป็นสมาชิก แม้ว่าประชามติจากการสำรวจความคิดเห็นแสดงให้เห็นว่าประชาชนชาวสเปนส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้ประเทศสเปนเข้าเป็นสมาชิกองค์การนาโต กอนซาเลสได้กระตุ้นให้มีการสนับสนุนองค์การนาโตในการลงประชามติในปี ค.ศ. 1986 และชาวสเปนให้หันมาให้การสนับสนุนเขา รัฐบาลจึงสามารถที่จะสร้างมติมหาชนได้

ถ้าการเลือกตั้งเป็นทางออกที่คลุมเครือสำหรับมติมหาชนและคณะผู้บริหารมักจะเป็นผู้นำมากกว่าจะทำตามความต้องการของประชาชน บทบาทกลุ่มผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์เมืองหรือนักวิ่งเต้น จะช่วยให้ความคิดเห็นต่างๆ เปิดเผยในรูปแบบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเปิดกว้างในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างออกไปโดยไม่ต้องเกรงกลัว และในรูปแบบที่ต้องการแสดงออกอย่างเต็มที่ ดังนั้นกลวิธีต่างๆ ในการนำเสนอสิ่งที่ไม่พอใจของสาธารณชนจะมีประสิทธิภาพมากในลักษณะจะได้รับความเห็นอกเห็นใจแพร่กระจายไป ความโหดเหี้ยมของผู้ทำการแทนนายอำเภอในเซลมา (Selma) อลาบามา (Alabama) ต่อชาวผิวดำผู้ที่คัดค้านการยกเลิกสิทธิของคนดำในการออกเสียงเลือกตั้ง ได้กลายเป็นหลักฐานแก่ผู้ที่ได้ดูโทรทัศน์ทั่วประเทศ และปฏิกิริยาโต้ตอบของสาธารณชนเป็นพลังที่ชี้ขาดให้ผ่านกฎหมายสิทธิการออกเสียงเลือกตั้งปี ค.ศ. 1965

บทบาทของมติมหาชนในประเทศ ที่ไม่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ทุก ๆ รัฐบาลจะเสี่ยงอันตรายจากมติมหาชนที่มีพลังอำนาจในการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลนั้น มหาตมะ คานธี (Mahatama Gandhi) ใช้วิธีการคัดค้านที่เรียบง่ายไม่รุนแรง เป็นอาวุธของมติมหาชนจนได้รับชัยชนะนำอิสรภาพมาสู่ประเทศอินเดีย การอดอาหารและภาพที่ปรากฏต่อหน้าสาธารณชนของชายชรานุ่งผ้าเตี่ยว คานธีได้ใช้วิธีข่มขู่ว่าจะอดอาหารจนตายถ้าอังกฤษไม่ถอนตัวจากประเทศอินเดีย พลังที่ให้การสนับสนุนคานธี ทำให้อังกฤษไม่กล้าเสี่ยงต่อผลที่เกิดขึ้นจากการละเลยข้อเรียกร้องของเขา

รัฐบาลที่ปกครองโดยใช้ความรุนแรงและใช้อำนาจจะปกครองได้ไม่นานแม้แต่นาซี (Nazi) เยอรมันซึ่งใช้วิธีการที่โหดร้ายทารุณ ปราบปรามผู้ที่มีความเห็นขัดแย้ง ยังต้องใช้ความฝันของประเทศเยอรมันที่จะมีอำนาจมากที่สุดในโลก เพื่อปลุกเร้าให้เกิดความรักชาติ โดยไม่ใช้วิธีการให้กองตำรวจลับแห่งชาติของเยอรมัน (Gestapo) บุกรุกเข้าตรวจค้นในเวลากลางคืน ความสำคัญในการที่สาธารณชนจะต้องให้การสนับสนุนการปกครองของฮิตเลอร์ (Hitler) เห็นจากข้อเท็จจริงที่ว่ารัฐบาลได้ตรวจตราอย่างละเอียดถึงว่าสาธารณชนชาวเยอรมันมีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล เอกสารที่ค้นพบภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองแสดงให้เห็นว่าผู้นำนาซีระดับสูงได้สร้างโครงข่ายการทำงานที่ยิ่งใหญ่เพื่อทดสอบปฏิกิริยาโต้ตอบของประชาชนที่มีต่อนโยบายใหม่แต่ละนโยบาย และต่อการใช้โฆษณาชวนเชื่อ และรวบรวมข้อมูลที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับขวัญและกำลังใจของประชาชน มีการเยาะเย้ยกันว่า การปกครองที่ใช้อำนาจบีบบังคับอย่างกว้างขวาง ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกรงกลัวที่ส่งรายงานในเชิงลบ ผลลัพธ์ก็คือรัฐบาลนาซีได้รับรายละเอียดถูกแต่มีสีสันมองโลกในแง่ดีมากกว่าข้อมูลตอบกลับที่ถูกต้อง แม่นยำ ดังนั้น “มติมหาชน” ไม่ใช่วิธีการวัดได้ลึกซึ้งอย่างแท้จริง

โครงสร้างของนิตินิยม

ภายใต้ข้อจำกัดไม่มากนัก พวกนักสังคมศาสตร์สามารถค้นพบหลาย ๆ ว่า ใครคิดเรื่องอะไรเกี่ยวกับการเมือง เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงเสมอว่าอย่างไรก็ตามไม่มีชนชั้นทางสังคมใดจะเห็นด้วยหรือคัดค้านสิ่งใดสิ่งหนึ่งถึง 100 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 60 หรือ 70 เปอร์เซ็นต์ ก็พิจารณาว่ามีค่าสูงมากอยู่แล้วสิ่งที่ต้องการค้นหาก็คือข้อแตกต่างในความคิดเห็นระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งสามารถทดสอบหานัยสำคัญทางสถิติได้ เราหาส่วนที่เป็นเงาสีเทาไม่ใช้ส่วนที่เป็นสีดำหรือสีขาว เมื่อเราได้ค้นพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เราอาจสามารถที่จะพูดถึงบางสิ่งบางอย่างที่มีความหมายสำคัญได้ กล่าวคือเรื่องใดประเด็นใดที่มีผลต่อมติมหาชนในประเทศอิตาลี ตัวอย่างในสแกนดิเนเวียก็คือ ชนชั้นทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความชอบต่อพรรคการเมือง ชนชั้นผู้ใช้แรงงานมีแนวโน้มที่จะลงคะแนนเสียงให้พรรคสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social Democratic) และชนชั้นกลางจะลงคะแนนเสียงให้พรรคอนุรักษนิยม (Conservative Parties) มากกว่า ในทวีปยุโรปประเทศที่พูดภาษาลาตินชนชั้นทางสังคมไม่มีความสำคัญเด่นชัดชนชั้นที่ใช้แรงงานออกเสียงเลือกตั้งกระจายระหว่างพรรคการเมืองฝ่ายซ้ายฝ่ายขวา และเป็นกลาง ประเทศในยุโรปที่พูดภาษาลาตินนั้น ศาสนาและภูมิภาคเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญมากที่สุด

ชนชั้นทางสังคม คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Mark) อธิบายว่าชนชั้นทางสังคมมีความสำคัญเด่นชัด กลุ่มผู้ใช้แรงงานเมื่อได้ตระหนักถึงสถานภาพของตัวเอง จะกลายเป็นนักสังคมนิยม เมื่อเร็ว ๆ นี้ นักสังคมศาสตร์ ได้ค้นพบว่าชนชั้นทางสังคมเป็นสิ่งที่มียุ่อยู่จริง แม้แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกาค่อนข้างจะไม่มีชนชั้น หลายทศวรรษที่ผ่านมากลุ่มผู้ใช้แรงงานชาวอเมริกัน มีแนวโน้มที่จะลงคะแนนเสียงให้พรรคเดโมแครต (Democratic) ส่วนบุคคลที่ประกอบอาชีพเป็นผู้เชี่ยวชาญจะลงคะแนนเสียงให้พรรครีพับลิกันมาก

กว่า แต่สิ่งเหล่านี้เป็นเพียงแนวโน้มเท่านั้น และมักจะขึ้นกับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย ประชาชนที่มีฐานะยากจนมักจะเป็นพวกอนุรักษนิยมมาก ๆ ในขณะที่ประชาชนที่มีฐานะมั่งคั่งร่ำรวยจะเป็นพวกเสรีนิยม หรือแม้แต่กระทั่งพวกหัวรุนแรง ช่วงเวลาที่มีการดำรงชีวิตเป็นไปด้วยความยากลำบาก เมื่อรายได้ในการดำรงชีวิตเช่นรายได้จากการทำงานเป็นเรื่องสำคัญ ชนชั้นใช้แรงงานชาวอเมริกันก็จะลงคะแนนเสียงให้พรรคเดโมแครตอีก อย่างไรก็ตามเมื่อประเด็นเหล่านี้ลดความสำคัญลงชนชั้นผู้ใช้แรงงานมักจะพบว่าประเด็นทางด้านที่ไม่ใช่เศรษฐกิจมักจะมีผลสำคัญ ดังนั้นปัญหาด้านจริยธรรม (การทำแท้ง, การสวดมนต์ในโรงเรียน) และนโยบายต่างประเทศ (การเพิ่มงบประมาณป้องกันประเทศ) อาจจะต้องดูชนชั้นผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่หันไปหาพรรครีพับลิกัน (Republicans)

ชนชั้นทางสังคมเป็นสิ่งที่วัดได้ยาก มีแนวทางพื้นฐานสองแนวทางต่อการพิจารณาปัญหานี้ทั้งทางด้านที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม การตรวจสอบที่เป็นรูปธรรมของชนชั้นทางสังคม จะเกี่ยวข้องกับการถามบุคคลเกี่ยวกับรายได้โดยประมาณในแต่ละปีหรือตัดสินคุณภาพของละแวกบ้าน (ปัจจัยสุดท้ายจะเรียกว่าการตรวจสอบทางนิเวศวิทยาของชนชั้นเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม) การตรวจสอบที่เป็นนามธรรมเกี่ยวกับชนชั้นจะใช้คำถามธรรมดา ๆ ต่อผู้ให้ตอบคำถามว่าเขาหรือเธออยู่ชนชั้นไหนของสังคม คำตอบดังกล่าวมักจะเบี่ยงเบนจากการตรวจสอบแบบเป็นรูปธรรมของชนชั้นทางสังคม ชาวอเมริกันส่วนใหญ่มักจะคิดว่าตนเองอยู่ในชนชั้นกลาง แม้ว่าพวกเขาจะไม่ได้อยู่ก็ตาม ในบางครั้งชาวอเมริกันที่มีฐานะร่ำรวยมาก ๆ จะคิดในลักษณะอ่อนน้อมถ่อมตัวโดยเรียกตัวเองว่าเป็นชนชั้นกลางวิถีทางที่หาเงินเลี้ยงชีพอาจมีสาระสำคัญมากกว่ารายได้ ที่เขาหรือเธอทำได้ที่เป็นแบบฉบับก็คือชาวนาชาวอเมริกันจะเป็นพวกอนุรักษนิยมในด้านการเมือง คนงานเหมือง และคนที่ทำงานในโรงเหล็กจะไม่เป็น ทศนคติทางการเมืองที่แตกต่างกันเกิดจากการทำงานที่แตกต่างกัน

ในบางครั้งชนชั้นทางสังคมก็มีผลในแนวทางที่ตรงกันข้ามกับแนวคิดของ มาร์กซ์ นักเสรีนิยมในประชาชนชาวอเมริกันที่มั่งคั่งร่ำรวยที่อาศัยอยู่แถบชานเมืองบางกลุ่มจะสนับสนุนแนวความคิดของมาร์กซ์ นักวิจัยชาวสเปนได้พบความสัมพันธ์ที่ตรงกันข้ามระหว่างชนชั้นทางสังคมและความนิยมฝ่ายซ้ายกล่าวคือบุคคลที่มีฐานะดีจะฝักใฝ่ฝ่ายซ้ายมากกว่าชาวสเปนที่มีฐานะยากจน ในกรณีสเปนการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญมาก การศึกษาในมหาวิทยาลัยมีแนวโน้มทำให้กลายเป็นพวกที่ใช้ความรุนแรง

ชนชั้นมีส่วนกำหนดโครงสร้างทางด้านความคิด แต่ไม่ใช่ส่วนที่มีความสำคัญมากทั้งหมด ตามปกติชนชั้นทางสังคมจะมีความสำคัญเมื่อเชื่อมโยงกับปัจจัยอีกหนึ่งปัจจัยหรือมากกว่าหนึ่งปัจจัย เช่น ด้านภูมิภาค หรือศาสนาในสหราชอาณาจักร ชนชั้นเชื่อมโยงกับภูมิภาคมีผลต่อการลงคะแนนเสียงมากในฝรั่งเศส ชนชั้นเชื่อมโยงกับภูมิภาคเชื่อมโยงกับความเคร่งศาสนา (คริสต์ศาสนา นิกายโรมันคาทอลิกที่ปฏิบัติเคร่งครัดและที่ไม่ปฏิบัติเคร่งครัด) ในประเทศเยอรมันตะวันตก ชนชั้นจะเชื่อมโยงกับภูมิภาคเชื่อมโยงกับนิกาย (คาทอลิกหรือโปรเตสแตนต์) ดังที่ โจเซฟ ลาพาลอมบารา (Joseph Lapalombara) แห่งมหาวิทยาลัยเยล ได้สรุปว่า คำถามที่สำคัญ คือ ชนชั้นจะต้องเชื่อมโยงกับสิ่งใดแน่

การศึกษา ระดับการศึกษาจะสัมพันธ์กับชนชั้นทางสังคมนั่นก็คือ เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ดี มักจะได้รับการศึกษาสูง และการศึกษานำไปสู่การมีสถานภาพที่ดี ซึ่งจะต่างกับกรณีชาวสเปน ซึ่งการศึกษาในมหาวิทยาลัยทำให้มีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรง แต่การศึกษาในสหรัฐอเมริกาดูเหมือนว่าจะมีผลกระทบ 2 ด้านพร้อมกัน กล่าวคือการศึกษาทำให้ประชาชนมีเสรีภาพมากขึ้นในประเด็นต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ประเด็นในเชิงเศรษฐกิจ แต่ประชาชนมักจะมีลักษณะอนุรักษ์นิยมมาก ในประเด็นต่าง ๆ ในเชิง

เศรษฐกิจ การสำรวจข้อมูลที่ทำอย่างกว้างขวางแสดงให้เห็นว่าประชาชนที่ได้รับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจะมีความอดทนอดกลั้น และจะให้การสนับสนุนสิทธิของพลเมืองสูง และดูเหมือนว่าจะเคยชินกับพรรคคนต่าง ๆ อันหลากหลายแต่เมื่อมุ่งมาที่ประเด็นต่าง ๆ ในเชิงเศรษฐกิจ ประชาชนกลุ่มเดียวกันนี้ส่วนใหญ่ยังเคลือบแคลงในความพยายามด้านจัดสรรรายได้แบบใหม่ในรูปของการเก็บภาษีจากประชาชนสูงเพิ่มขึ้น (ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับบุคคลกลุ่มนี้) และการจัดสวัสดิการแก่คนว่างงาน เป็นที่แน่ใจได้ว่าประชาชนที่ได้รับการศึกษากลุ่มเดียวกันนี้ เป็นบุคคลที่มีความคิดเสรีนิยมทั้งในด้านเศรษฐกิจ และในประเด็นที่ไม่ใช่ด้านเศรษฐกิจพร้อม ๆ กันไป แต่ในสหรัฐอเมริกาการจัดแบ่งความเห็นตามชนชั้นบางครั้งก็แตกต่างกันออกไป ชนชั้นผู้ใช้แรงงานชาวอเมริกันก็มีความคิดเห็นลักษณะเช่นเดียวกัน กล่าวคือสมาชิกกลุ่มต้องการมีส่วนร่วมที่สำคัญเกี่ยวกับรายได้ประชาชาติ แต่จะมีความคิดเห็นรุนแรงเกี่ยวกับประเด็นเชื้อชาติ แบบแผนการดำรงชีวิต และความรักชาติ เมื่อนักศึกษามหาวิทยาลัยซึ่งส่วนใหญ่มาจากครอบครัวชนชั้นกลางประท้วงสงครามเวียดนาม บางครั้งพวกนักศึกษา ก็จะขัดแย้งกับกลุ่มสหภาพผู้ใช้แรงงาน ซึ่งแสดงให้เห็นภาพเส้นกราฟที่อธิบายถึงความแตกแยกระหว่างลัทธิเสรีนิยมในเชิงเศรษฐกิจและนอกภาคเศรษฐกิจ

สิ่งหนึ่งที่มีผลมาจากการศึกษา คือการมีส่วนร่วมทางด้านการเมืองเพิ่มขึ้น ผู้จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยจะใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งเป็นส่วนใหญ่ เข้าร่วมการรณรงค์หาเสียงติดตามความเคลื่อนไหวทางด้านการเมือง และติดต่อกับส่วนราชการต่าง ๆ มากกว่าประชาชนที่จบการศึกษาชั้นประถม ประชาชนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจะอยู่ในกลุ่มปานกลาง สิ่งที่เป็นจริงก็คือการศึกษาเกือบจะเป็นวิถีทางที่เป็นสากลที่จะนำไปสู่การมีสถานภาพเป็นชนชั้นสูง ชนชั้นสูงในประเทศต่าง ๆ ส่วนมากจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัย (ยกเว้นชนชั้นสูงซึ่งขึ้นมากปกครองด้วยการใช้กำลังในช่วงสั้น ๆ หลังจากจุดมียึดอำนาจโดยเฉียบพลัน แต่ผู้นำรับต่อ ๆ มาจะจบ

การศึกษามหาวิทยาลัย) การศึกษาดูเหมือนว่าจะอำนวยความสะดวกได้หลายทางทั้งในด้านการมีส่วนร่วมทางด้านการเมือง และการอยู่ในสถานภาพชั้นสูง สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนก็คือยิ่งมีความรู้เพิ่มขึ้น ก็จะมีคามมั่นใจในตัวเองสูงขึ้น มีความสามารถในการพูดและการเขียนเพิ่มขึ้น และมีความคาดหวังในความก้าวหน้าของคนกว้างขวางขึ้นข้อเท็จจริงที่แน่นอนก็คือจากการที่ท่านอ่านหนังสือเล่มนี้ ชี้ให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่ท่านมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากกว่าบุคคลอื่น ๆ และมีโอกาสที่ดีกว่าที่จะได้รับรู้ถึงอิทธิพลบางอย่างในทางการเมือง

ภูมิภาค ทุกประเทศจะมีภาคใต้ ตามเป็นมุมมองแบบเก่า และเรื่องนี้เป็นเรื่องจริงที่แน่นอนในทางการเมือง อย่างไรก็ตามสิ่งที่ไม่แน่นอนคืออะไร เป็นจริงหรือไม่ที่ภาคใต้ของแต่ละประเทศประชาชนจะมีแนวคิดเอียงไปทางเชิงอนุรักษ์นิยม หรือนิยมซ้ายสุด มากกว่าประชาชนทางภาคเหนืออย่างเช่น ฝรั่งเศสบริเวณทางใต้ของแม่น้ำลัวร์ (Loire River) และประเทศสเปนบริเวณทางตอนใต้ของแม่น้ำทากัส (Tagus) ประกอบด้วยประชาชนหลายชั่วอายุคนที่มีแนวคิดที่เอียงซ้าย แต่ทางใต้ของอิตาลี แม้ว่าจะมีแนวคิดแบบอนุรักษ์นิยมเช่นเดียวกับบาวาเรียในทางตอนใต้ของเยอรมัน ในประเทศสหราชอาณาจักรจะมีแนวคิดเชิงอนุรักษ์นิยมเช่นเดียวกับบาวาเรียในทางตอนใต้ของเยอรมันในประเทศสหราชอาณาจักรจะมีแนวคิดเชิงอนุรักษ์นิยมอย่างรุนแรงและในขณะที่สกอตแลนด์ (Scotland) และเวลส์ (Wales) จะนิยมพรรคแรงงาน (Labour) และเป็นเรื่องแน่นอนที่ว่าทางใต้ของสหรัฐอเมริกาซึ่งเคยมีชื่อเสียงมาหลายทศวรรษในฐานะ “พวกหัวแข็งภาคใต้” ซึ่งนิยมพรรคเดโมแครตโดยอัตโนมัติเพียงอย่างเดียวก็มิได้เป็นเช่นนั้นอีกต่อไป

ภูมิภาครอบนอกของประเทศมักเป็นบริเวณที่สะสมความรู้สึกขุ่นเคืองใจและต่อต้านเมืองหลวง ดังที่เรียกว่า “ความตึงเครียดระหว่างศูนย์กลางและบริเวณรอบนอก” ภูมิภาคต่าง ๆ ที่อยู่ชายแดนมักจะถูกครอบครอง หรือใช้กำลังบังคับให้กลมกลืนกับ

ประชาชาติ ซึ่งประชาชนไม่เคยมีความสุขอย่างเต็มที่ในสิ่งที่เกิดขึ้น ความทรงจำเกี่ยวกับภูมิภาคเป็นสิ่งที่คงทนถาวรมาเป็นเวลาหลายศตวรรษ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในทางตอนใต้ของฝรั่งเศส ภาคใต้ของสหรัฐอเมริกา ภาคใต้ของอิตาลี ควีเบค (Quebec) และสกอตแลนด์ ส่วนภูมิภาคจะมีความรู้สึกที่เสียเปรียบทางด้านเศรษฐกิจกว่าส่วนกลาง ภูมิภาคอาจจะประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน เช่นที่คาตาโลเนีย ท้องถิ่นชนบทบาสก์ (Basque) ในสเปน วอลโลเนีย (Wallonia) ในเบลเยียม แคว้นควีเบคในแคนาดา โครเอเชีย (Croatia) ในยูโกสลาเวีย และพื้นที่หลายภูมิภาคในอินเดีย

เมื่อภูมิภาคได้จัดตั้งระบบการเมืองขึ้น รูปแบบของระบบการเมืองจะยืนยันคงทนอย่างมาก ภูมิภาคจะแสดงบทบาทสำคัญในทางการเมืองของอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมันตะวันตก และแม้แต่บางระดับในสหรัฐอเมริกา “พวกหัวแข็งทางภาคใต้” ถูกบั่นทอนลงแต่บริเวณ “แถบอาทิตย์” ของรัฐทางภาคใต้และภาคตะวันตกโดยทั่วไป เป็นแบบอนุรักษ์นิยมทั้งประเด็นในเชิงเศรษฐกิจ และประเด็นที่ไม่ใช่เศรษฐกิจ และหวงแหนสิทธิของมลรัฐ “แถบน้ำค้างแข็ง” ของมลรัฐทางภาคเหนือและภาคตะวันออก ซึ่งเป็นบริเวณที่การอุตสาหกรรมได้ลดปริมาณลง มีแนวโน้มจะเป็นเสรีนิยมมากขึ้น โดยเฉพาะการช่วยเหลือผ่อนคลายทางด้านเศรษฐกิจจากกรุงวอชิงตัน ในช่วงต้นทศวรรษ 1980 เมื่อประธานาธิบดีเรแกน (President Reagan) ได้ลดภาษี และตัดรายจ่ายทางด้านสวัสดิการ พวกอนุรักษ์นิยมเดโมแครตทางใต้ ซึ่งได้สัญญาว่า “ดั่งปีกแข็ง” สนับสนุนประธานาธิบดีเรแกนและมีพวกเสรีนิยมบางส่วนของพรรครีพับลิกันทางตอนเหนือ ซึ่งได้สัญญานามว่า “แมลงซีปะขาวเร่ร่อน” ต่อต้านเรแกน ซึ่งเป็นการอธิบายที่ชัดเจน ถึงผลกระทบของภูมิภาคต่อการเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา

ศาสนา ศาสนามักเป็นประเด็นเสมือนวัตถุระเบิดในทางการเมืองและมีผลอย่างมากในการกำหนดความคิดเห็น ในหลายกรณีศาสนามักจะมีผลกระทบอย่างใหญ่หลวง

ต่อทรศนะทางด้านการเมือง มากกว่าผลกระทบจากชนชั้นทางสังคม ศาสนาอาจหมายถึงนิกาย หรือความเคร่งศาสนา ในเยอรมันตะวันตก คริสต์ศาสนา นิกายโรมันคาทอลิก (Catholic) มีแนวโน้มสนับสนุนสหภาพประชาธิปไตยชาวคริสเตียน ในขณะที่คริสต์ศาสนา นิกายโปรเตสแตนต์ (Protestant) มีแนวโน้มมุ่งไปสู่กลุ่มเดโมแครต หรือเดโมแครตเสรีแม้ว่าปัญหาชนชั้นทางสังคมจะเชื่อมโยงกับปัจจัยนี้เช่นเดียวกัน ในเยอรมนีมีปัญหาเกี่ยวกับนิกาย ในฝรั่งเศสซึ่งประชาชนส่วนมากเป็นคาทอลิกแต่เพียงในนามจึงมีปัญหาในเรื่องความเคร่งศาสนา เพราะว่าชาวฝรั่งเศสส่วนใหญ่ไม่ยินดียินร้ายในด้านศาสนา ยิ่งคนชาวฝรั่งเศสไปร่วมพิธีมิชซาก็ดูเหมือนว่าชาวฝรั่งเศสทั้งชายและหญิงจะยิ่งลงคะแนนเสียงให้กับพรรคอนุรักษนิยมผู้ลงคะแนนเสียงที่เป็นคอมมิวนิสต์ (Communist) จะมีเพียงเล็กน้อย จะเป็นพวกคาทอลิกในอิตาลี ศาสนาและรัฐบาลจะเชื่อมโยงกันเนื่องจากพรรคประชาธิปไตยคริสเตียน (Christian Democratic Union) ประเทศที่นับถือคาทอลิกจะแบ่งแยกออกเป็นกลุ่มใหญ่ระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนให้ศาสนามีอำนาจเหนือการเมืองและการปกครอง และกลุ่มที่คัดค้านให้ศาสนามีอำนาจเหนือการเมืองและการปกครอง กลุ่มแรกศาสนจักรจะมีบทบาทในทางการเมือง แต่กลุ่มหลังศาสนจักรจะคัดค้าน ในฝรั่งเศส อิตาลี และสเปน จะแตกต่างออกไปคอมมิวนิสต์ จะมีเพียงเล็กน้อยที่จะเป็นพวกคาทอลิก ในอิตาลี ศาสนาและรัฐบาลจะเชื่อมโยงกันโดยพรรคประชาธิปไตยคริสเตียน ประเทศที่นับถือคาทอลิก จะแบ่งแยกออกเป็นกลุ่มใหญ่ระหว่างกลุ่มผู้สนับสนุนให้ศาสนามีอำนาจเหนือการเมืองและการปกครอง และกลุ่มที่คัดค้านไม่ให้ศาสนามีอำนาจเหนือการเมืองและการปกครอง กลุ่มแรกศาสนจักรจะมีบทบาทในทางการเมือง แต่กลุ่มหลังศาสนจักรจะคัดค้าน ในฝรั่งเศส อิตาลี และสเปน จะแตกต่างออกไปในเรื่องนี้ โดยพรรคอนุรักษนิยมจะสนับสนุนศาสนาโรมันคาทอลิกและพรรคการเมืองฝ่ายซ้าย จะเป็นปรปักษ์กับอิทธิพลของศาสนจักร

ศาสนามีบทบาทที่สำคัญมากในประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นกัน แม้ว่าในสหรัฐ

อเมริกาศาสนาจะคาบเกี่ยวลักษณะพิเศษของชาติพันธุ์ คริสต์ศาสนิกายโรมันคาทอลิก โดยเฉพาะชาวคาทอลิกเชื้อสายโปแลนด์ จะจงรักภักดีกับพรรคเดโมแครตมากที่สุด

ช่วงที่มีการอพยพครั้งใหญ่ ในหลายทศวรรษที่ผ่านมาคนโกของพรรคเดโมแครตในเมืองใหญ่ ๆ เตรียมพร้อมที่จะต้อนรับและช่วยเหลือผู้อพยพที่มาจากประเทศที่นับถือนิกายโรมันคาทอลิก และประชาชนเหล่านี้และประชาชนรุ่นหลังก็จะยึดถือพรรคเดโมแครตเป็นส่วนใหญ่ มีความเชื่อกันเป็นเวลานานว่าคาทอลิกจะไม่ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีของสหรัฐ ใน ค.ศ.1960 จอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F Kennedy) ได้หยุดทรศนะดังกล่าว และในขณะที่เป็นไปได้ที่บางครั้งคาทอลิกไม่พบผลเสียเปรียบในการลงชิงชัย คาทอลิกบางส่วนและผู้ยึดถือหลักดั้งเดิมโปรเตสแตนต์ ในขณะนี้ได้ร่วมกันต่อสู้ในเรื่องการทำแท้ง

ปัจจัยที่สำคัญต่อการเมืองในสหรัฐอเมริกาคือปัญหาในเรื่อง “สิทธิด้านศาสนา” ระหว่างช่วงทศวรรษที่ 1980 นิกายสำคัญหลายนิกายมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นพวกอนุรักษนิยมมากขึ้น และกลุ่มผู้ที่ยึดถือหลักการดั้งเดิมที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้กลายเป็นนักการเมืองระดับสูง พวกรัฐมนตรี เช่นเจอร์รี ฟาล์เวลล์ (Jerry Falwell) ได้เคลื่อนไหวทางทีวีเพื่อต่อต้านงานที่มีลักษณะลามกอนาจาร และการทำแท้ง และเพื่อเป็นการป้องกันประเทศชาติอย่างเข้มแข็งและเพื่อพรรครีพับลิกัน ผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์ทางทีวีอีกท่านหนึ่ง บาทหลวงแพท โรเบิร์ตสัน (Reverend Pat Robertson) ได้ใช้ความพยายามในปี ค.ศ.1988 ให้ได้รับการเสนอชื่อลงชิงตำแหน่งประธานาธิบดีในนามพรรครีพับลิกัน

ผู้สมัครลงชิงชัยในสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะในตำแหน่งประธานาธิบดีต้องเป็นที่รู้จักว่าเป็นผู้ไปโบสถ์ ตั้งแต่เกิดกลุ่มผู้เชื่อถือหลักการพื้นฐานนิยม คนส่วนมาประสงค์ให้รู้จักในนามของ คริสเตียน “เกิดใหม่” ในปี ค.ศ.1980 ทั้งโรนัลด์ เรแกน (Ronald Reagan) และจิมมี่ คาร์เตอร์ (Jimmy Carter) อ้างว่าพวกเขาเกิดใหม่อีกครั้งใน

พระคริสต์ อตีตวุฒิสมาชิก ยูจีน แมคคาร์ธี (Eugene McCarthy) ผู้ซึ่งพยายามลง
รับสมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคเดโมแครตในปี ค.ศ. 1968 ย้อนระลึก ค.ศ. 1980 ว่า
เขาเป็นผู้ซึ่งชี้ยตำแหน่งประธานาธิบดีเป็นคนสุดท้ายที่เกิดเพียงครั้งเดียว ชาวอเมริกัน
ชอบผู้นำที่อย่างน้อยที่สุดเป็นผู้ที่เคร่งศาสนา

อายุ มีสองแนวทางที่ใช้วัดอายุในรูปแบบของความเห็นในทางการเมืองคือ
ตรงตามความเป็นจริงตามวัน เดือน ปีเกิด และแบ่งตามชนรุ่นต่างๆ แนวคิดตาม
ประเพณีนิยมมองประชาชนวัยหนุ่มสาวว่าเป็นพวกหัวรุนแรง พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลง
ระบบ คนที่มีอายุมากส่วนใหญ่จะยึดถือสายกลาง หรือเป็นพวกอนุรักษนิยม เนื่องจาก
พวกคนหนุ่มสาวมีความรับผิดชอบน้อย คนหนุ่มสาวจึงสามารถทำตามความต้องการ
ด้วยความเพ้อฝัน แต่เมื่อมีการรับผิดชอบทางบ้าน ด้านการงาน และมีลูกๆ ที่ต้องรับ
ผิดชอบ ก็จะกลายเป็นพวกอนุรักษนิยมมากขึ้น

“ทฤษฎีวงจรชีวิต” นี้ มักจะไม่เป็นจริง เนื่องจากในบางครั้งคนทั้งรุ่นได้ประสบ
เหตุการณ์ที่สำคัญในวัยหนุ่มสาวอย่างเช่นผู้ที่รอดชีวิตจากสงครามโลกครั้งที่หนึ่งและ
สงครามโลกครั้งที่สอง ช่วงเศรษฐกิจตกต่ำและสงครามเวียดนาม มีความทรงจำที่หวาด
กลัวเนื่องจากความวุ่นวายอย่างรุนแรงของสิ่งเหล่านี้นานเป็นเวลาหลายทศวรรษแต่มี
แต่งทรงคนๆ ของพวกเขาเกี่ยวกับสงครามเศรษฐกิจและการเมือง นักสังคมวิทยาชื่อ
คาร์ล แมนน์ฮาม(Karl Mannheim) เรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “รุ่นของคนทางด้านการ
เมือง” ชาวอเมริกันวัยหนุ่มสาวในช่วงทศวรรษที่ 1960 และช่วงต้นทศวรรษ 1970
ที่ต่อสู้หรือประท้วงสงครามเวียดนาม แม้ว่าในเวลาต่อมาจะปรับตัวได้ และมีทรงคน
ที่ยึดถือสายกลางมากขึ้นแล้ว ก็ยังมีปฏิกิริยาโต้ตอบอย่างเฉียบพลันต่อแผนการของ
ประธานาธิบดีเรแกนที่จะหยุดยั้งการปฏิวัติของผู้นิยมลัทธิมาร์กซิสต์ในอเมริกากลาง

สำหรับคนรุ่นที่ผ่านสงครามเวียดนามนั้น นิคารากัวจะมีลักษณะที่คล้ายคลึง
กับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาก และโดยลักษณะที่คล้ายคลึงกันประชาชนผู้สูงอายุ

ที่มีประสบการณ์ส่วนตัวเกี่ยวกับสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในช่วงทศวรรษที่ 1930 จะให้การสนับสนุนมาตรการสวัสดิการของรัฐมากกว่าประชาชนวัยหนุ่มสาวที่ถูกเลี้ยงดูอย่างดีในช่วงเฟื่องฟูภายหลังสงครามโลก อายุไม่ใช่สิ่งจำเป็นในขบวนการบ่มเพาะ

เพศ แม้แต่ก่อนที่จะมีการเคลื่อนไหวของสตรี เพศนั้นก็ก่อให้เกิดความแตกต่างในทางการเมือง ตามประเพณีโดยเฉพาะบริเวณที่นับถือคริสต์ศาสนา สตรีจะเป็นพวกอนุรักษนิยม จะสนใจกับงานบ้าน ครอบครัวยุติธรรมมากกว่า ลักษณะดังกล่าวยังสามารถนำไปประยุกต์กับผู้ที่นับถือคาทอลิก ในประเทศสเปนและอิตาลี แต่ในขณะที่สังคมพัฒนาจนเป็นสมัยใหม่ ทรรศนะของชายและหญิงเปลี่ยนเป็นใกล้เคียงกัน สตรีออกจากบ้านไปทำงานและกลายเป็นคนที่ตระหนักถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น และไม่จำเป็นต้องยึดถือทรรศนะทางการเมืองของสามีเสมอไป ในสหรัฐอเมริกา “ช่องว่างทางเพศ” ที่น่าสนใจได้ปรากฏขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1980 เมื่อสตรีได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นนักเสรีนิยมและนักประชาธิปไตยมากกว่าบุรุษหลายเปอร์เซ็นต์ สิ่งนี้ได้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนเนื่องจากสตรีได้พบว่ารัฐบาลกลาง จำเป็นต้องสนับสนุนคุณธรรมดั้งเดิมของบ้านและครอบครัว นอกจากนี้สตรีจำนวนมากไม่ชอบการบริหารงานของเรแกนที่เน้นการเตรียมพร้อมในการทำสงครามจึงอาจเป็นไปได้ว่าในโลกของการเมืองสมัยใหม่ สตรีจะเป็นนักเสรีนิยมโดยธรรมชาติ

กลุ่มชาติพันธุ์ ลักษณะของกลุ่มชาติพันธุ์จะเกี่ยวข้องกับภูมิภาคและศาสนา แต่ในบางครั้งก็มีบทบาทตามลักษณะเฉพาะของตน โดยเฉพาะในกลุ่มชาติพันธุ์อันหลากหลายในสหรัฐอเมริกา อเมริกาเป็นดินแดนที่ตั้งอยู่คนประจักษ์ “หม้อหลอมละลาย” กลุ่มผู้อพยพต่างๆ แต่การวิจัยได้เปิดเผยให้เห็นถึงอำนาจที่คงอยู่ และจิตสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังเข้มข้นมาเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน วอลเตอร์ มอนเทล

(Walter Mondale) ซึ่งมีความปรารถนาที่จะดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของพรรคเดโมแครต ได้ถูกอธิบายว่าอ่อนน้อมถ่อมตนและสงบเสงี่ยมเนื่องจากเขามาจากนอร์เวย์ และชาวนอร์เวย์ได้รับการขัดเกลาในครอบครัวไม่ให้ยกย่องสรรเสริญตนเอง

การเมืองของชาวอเมริกันมักจะถูกอธิบายตามลักษณะของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ชาวผิวขาวที่นับถือโปรเตสแตนต์ WASPs (White Anglo-Saxon Protestant) และชาวยุโรปทางตอนเหนืออื่นๆ ส่วนมากจะเป็นพวกอนุรักษนิยมและเป็นรีพับลิกัน และประชาชนที่อพยพมาจากยุโรปทางตอนใต้และทางตะวันออก ชาวผิวดำ ชาวลาตินอเมริกา และชาวอเมริกันเชื้อสายเอเชียจะเป็นพวกเสรีนิยม และเดโมแครต การสรุปง่าย ๆ เช่นนี้ในบางครั้งก็ทำให้เกิดความสับสนอย่างรุนแรงในเรื่องปัจเจกบุคคลและการเมือง แต่นักการเมืองที่ทำงานในทางการเมืองบางส่วนยังพบว่ามันเป็นแนวทางที่มีค่า การเมืองที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ได้เปลี่ยนแปลงมาหลายทศวรรษ หลังจากสงครามการเมืองชาวผิวดำส่วนใหญ่จะเป็นรีพับลิกัน ซึ่งเป็นพรรคการเมืองของลินคอล์นเนื่องจากแฟรงคลิน ดี. รูสเวลท์ (Franklin D. Roosevelt) และนโยบายนิวดีล (New Deal) ทำให้ชาวผิวดำส่วนใหญ่กลายเป็นเดโมแครตและดำรงสืบมาในทศวรรษก่อนๆ ชาวยิวอเมริกันทั้งหมดเป็นรีพับลิกัน เพราะว่าชาวยิวรีพับลิกันได้วิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงต่อการปราบปรามพวกที่เป็นปฏิปักษ์ต่อยิวโดยพระเจ้าซาร์แห่งรัสเซีย ผู้อพยพชาวยิวในต้นศตวรรษซึ่งได้เริ่มเข้าสู่วงการเมืองของสหรัฐโดยกลไกของเดโมแครต เช่น แทมแมนนี่ ฮอลล์ (Tammany Hall) แห่งรัฐนิวยอร์กได้เข้าสู่เดโมแครต ในช่วงทศวรรษที่ 1970 ชาวยิวจำนวนมากซึ่งได้รับอิทธิพลจากลัทธิอนุรักษนิยมใหม่ ได้หันไปสู่รีพับลิกัน การเมืองที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ไม่อาจกำหนดตายตัวได้

รูปแบบของมติมหาชน

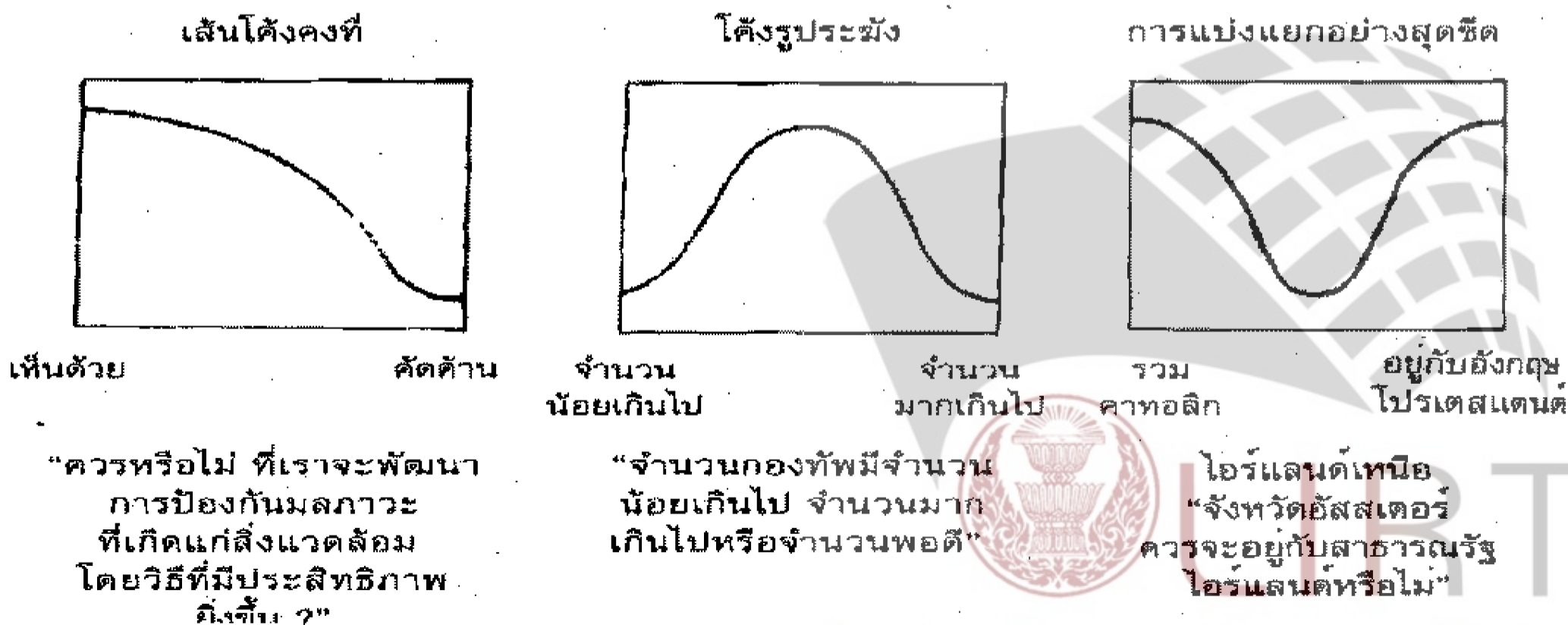
ประชาชนทั้งหมดคิดในภาพรวมอย่างไรในประเด็นที่เฉพาะเจาะจงเรื่องใด

เรื่องหนึ่ง โดยทั่วไปประชาชนจะเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือยังตัดสินใจไม่ได้แต่ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความไม่แน่ใจและความเปลี่ยนแปลงในการตัดสินใจจะเห็นได้ชัดในหลาย ๆ เรื่อง จนเราไม่อาจที่จะมั่นใจได้ว่า “รูปแบบต่าง ๆ” นั้นเป็นเรื่องที่เชื่อถือได้

โค้งความเห็นแบบคลาสสิก แนวทางซึ่งประชาชนที่หลากหลาย มีความรู้สึกเกี่ยวกับปัญหาใดปัญหาหนึ่งสามารถสรุปเป็นข้อมูลทางสถิติเป็นกราฟ ที่แสดงให้เห็นถึงการกระจายของความเห็นที่แตกต่างกันจากการสุ่มตัวอย่าง จากแนวสุดโต่งด้านหนึ่งไปยังด้านตรงข้าม ประเด็นที่ไม่มีการโต้เถียงกัน เช่น “ลีนก้าเน็ด มาร์ตา ชนมพาย แอปเปิ้ล” เป็นเรื่องราวซึ่งมีผู้สงสัยและมีความเห็นคัดค้านเพียงเล็กน้อยจะแสดงให้เห็นความเห็นที่เป็นกลุ่มก้อนมากที่สุดจะอยู่ทางด้านหนึ่ง จำนวนความเห็นที่มีข้อแม้เงื่อนไขน้อยกว่ามากอยู่ที่ปลายสุดในด้านตรงข้าม ตัวอย่างเช่น ถ้ามีการสุ่มตัวอย่างในประเทศอเมริกามีการตั้งคำถามว่า ควรจะพัฒนาเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นเพื่อป้องกันมลภาวะด้านสิ่งแวดล้อมหรือไม่ คำตอบที่แสดงรายละเอียดเป็นแนวมีลักษณะที่มั่นคงมากในแนวโค้งทางด้านหนึ่ง (ภาพ 8.1)

ภาพที่ 8.1 เส้นโค้งมติมหาชนแบบคลาสสิก

อย่างไรก็ตามในหลาย ๆ ประเด็นที่มีความเป็นเอกฉันท์น้อย และมีความแน่นอนน้อย ในเอกสารนี้ มติมหาชนจะมีรูปแบบเป็นเส้น “โค้งรูปประฆัง” หรือ “การกระจายแบบ ยูนิโมเดล” (Unimodel) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประชากรจำนวนน้อยมากที่มีจุดยืนที่แน่นอนที่กระจายอยู่ปลายสุดของด้านหนึ่ง ส่วนอีกด้านหนึ่งประชากรส่วนใหญ่กระจายอยู่ในพื้นที่ระหว่างทั้งสองด้าน เมื่อถามถึงขนาดของกองกำลังทหารว่ามีขนาดเล็กเกินไป ขนาดใหญ่เกินไปหรือ ขนาดกำลังดี? ไม่น่าจะเป็นไปได้ที่ว่าประชากรส่วนใหญ่จะตอบแบบสุดโต่งด้านใดด้านหนึ่ง ปัจจัยต่าง ๆ ที่ขัดกัน เช่น ความต้องการให้เก็บภาษีในระดับต่ำ ความหวาดกลัวพลังอำนาจของโซเวียต และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อราชการทหารโดยทั่วไป ซึ่งเป็นมูลเหตุให้ตอบคำถามว่า “มีขนาดเล็กเกินไป” เกือบจะเท่ากับความเห็นที่ตอบคำถามว่า “มีขนาดใหญ่เกินไป” แต่ประชากรกลุ่มใหญ่สุดจะตอบว่า “มีขนาดพอดี”

รูปแบบลักษณะที่สามของความเห็นของสาธารณชนทั้งหมด คือการกระจายสุดโต่งแบ่งไปอยู่ที่ปลายสุดทั้งสองด้าน หรือ “การกระจายแบบไบโมเดล” (bimodel) ในหนังสือพิมพ์ ได้สร้างการพยากรณ์ให้เป็นจริงได้ด้วยตัวเองหรือไม่? โดยการใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็น เป็นข้อตัดสินที่มีพลังอำนาจเด็ดขาด ซึ่งเมื่อประชาชนได้อ่านเรื่องราวก็จะปฏิบัติตาม อีกเรื่องหนึ่งที่มีปัญหาก็คือบทบาทการสำรวจมติมหาชน ควรที่ยึดถือว่าการสำรวจมติมหาชน เป็นวิธีการตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงในการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือไม่ ถึงแม้บางคนมีความรู้สึกว่าการกิจกรรมของรัฐบาลทั้งหมดในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ควรจะได้แนวทางมาจากความต้องการประชาชน แต่การสำรวจมติมหาชนนั้นน่าเชื่อถือเพียงพอต่อการกำหนดนโยบายหรือไม่ ใครเป็นคนให้ผลสำรวจความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็นสนับสนุนจุดประสงค์อะไร และเราสามารถเชื่อถือได้หรือไม่

ประวัติความเป็นมาในการสำรวจมติมหาชน

ในปี ค.ศ. 1824 หนังสือพิมพ์แฮริสเบิร์ก เพนซิลวาเนีย (Harrisburg Penn sylvanian) ได้ส่งนักข่าวไปตามถนนหนทางต่างๆ เพื่อสอบถามผู้สัญจรไปมาว่าพวกเขาตั้งใจจะลงคะแนนเสียงให้ จอห์น ควินซี อัดัมส์ (John Quincy Adams) หรือ แอนดริว แจคสัน (Andrew Jackson) ผลการนับคะแนนรวมได้รับการตีพิมพ์ในกรอบแนวความคิดที่ว่าสิ่งเหล่านี้เป็น“เส้นฟางในสายลม” ที่ชี้ให้เห็นว่าการเมืองกำลังพัดไปในทิศทางไหน หลังจากนั้นหนังสือพิมพ์อื่นๆ อีกหลายฉบับ ได้ใช้วิธีการต่างๆ ทั้งวิธีการที่เข้มงวด และวิธีการลักษณะตามบุญตามกรรม ดำเนินการ “สำรวจความคิดเห็นที่ชี้ทิศทาง” (straw polls) ในการเลือกตั้งต่าง ๆ แต่นิตยสารที่เป็นที่รู้จักคือ ลิทเทอรัรี ไดเจสท์ (Literary Digest) ได้พัฒนาวิธีการสำรวจขึ้นเป็นครั้งแรกซึ่งมีชื่อเสียงมากในช่วงต้น ศตวรรษนี้โดยเฉลี่ยแล้ว ลิทเทอรัรี ไดเจสท์ ได้มีการค้นพบเทคนิคต่างๆ ที่ดีพอสมควร ซึ่งใช้ทำนาย การเลือกตั้งประธานาธิบดีได้อย่างแม่นยำในปี ค.ศ. 1916, 1920, 1924, 1928 และ 1932 หลักการของเทคนิค ลิทเทอรัรี ไดเจสท์ คือใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ โดยเชื่อว่ายิ่งถามประชาชนจำนวนมากยิ่งจะได้ผลลัพธ์ที่มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ทุกสิ่งทุกอย่างดำเนินไปด้วยดี จนกระทั่งปี 1936 เมื่อประชาชนจำนวน 2.4 ล้านคนตอบคำถามว่าต้อง การให้ แฟรงคลิน ดี. รูสเวลท์ พ้นจากตำแหน่ง ลิทเทอรัรี ไดเจสท์ ได้ทำนายว่า ผู้สมัครพรรครีพับลิกัน คือ อัลเฟรด เอ็ม แลนด์อน (Alfred M. Landon) จะเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งโดยได้รับคะแนนเสียง 59.1 เปอร์เซ็นต์ แต่ แฟรงคลิน ดี. รูสเวลท์ กลับได้รับเลือกตั้งแบบถล่มทลายโดยได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งเกิน 60 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงความล้มเหลวของการสุ่มตัวอย่างแบบชี้ทิศทาง และความล้มเหลวในการดำเนินงานของลิทเทอรัรี ไดเจสท์

สิ่งที่เกิดขึ้นใน ค.ศ.1936 ก็คือเป็นปีแรกที่ได้มีการพัฒนาเทคนิค ขึ้นใหม่ใช้ดำเนินงาน “เป็นการสำรวจความคิดเห็นแบบวิทยาศาสตร์ ซึ่งนำมาใช้ในทางการเมือง

เป็นวิธีที่แตกแขนงมาจากสาขาวิจัยการตลาดหนังสือพิมพ์หลายฉบับได้รวมตัวกันเป็นบริษัททำข่าวจากผลการสำรวจของ จอร์จ เอช. กัลลอป (George H. Gallup) ซึ่งต่างกับของลิตเทอร์ารี โดเจสท์ ตรงที่เขาทำนายว่านายรัสเวลท์จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง แกลลอป ได้กล่าวว่าผลการสำรวจความคิดเห็นของโดเจสท์นั้นทำนายการพ่ายแพ้ พร้อมทั้งชี้สาเหตุว่ากลุ่มตัวอย่างของโดเจสท์มาจากประชาชนที่มีรายได้สูงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีความไม่พอใจนโยบายทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของรัสเวลท์ และกลุ่มบุคคลที่ดูเหมือนจะลงคะแนนเสียงให้กับรีพับลิกันอยู่แล้ว วิธีการซึ่งเป็นแนวทางที่แกลลอปมาใช้ก็คือเทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนมากกว่าจะเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่เท่าที่จะทำได้

วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบวิทยาศาสตร์แบบนี้ได้กลายเป็นวิธีการที่สำคัญในการสำรวจการเลือกตั้งตั้งแต่นั้นมา และเป็นวิธีการที่ประสบ ความสำเร็จมาก แม้แต่การเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1948 ก็ได้ผลสอดคล้องกับการเลือกตั้ง ในขณะที่การสำรวจความคิดเห็นเกือบทั้งหมด ทำนายว่า โทมัส อี. ดิวอี้ (Thomas E. Dewey) จะมีชัยชนะเหนือ แฮร์รี เอส. ทรูแมน (Harry S. Truman) แบบอล่มทลาย (ซึ่งดูเหมือนจะเป็นที่แน่นอนจนทำให้ผู้ทำการสำรวจประชามติชั้นนำรายหนึ่งได้หยุดเก็บตัวอย่างในกลางเดือนกันยายน) แต่วิธีวิทยาศาสตร์สามารถที่จะผิดพลาดได้และทรูแมนชนะการเลือกตั้ง 49 เปอร์เซ็นต์ ในการแข่งขัน 4 ครั้ง

ความเสี่ยงอื่น ๆ ในการพยากรณ์การเลือกตั้ง ได้ถูกทำให้กระจ่างขึ้น โดยการวิเคราะห์ว่าอะไรที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการสำรวจความคิดเห็นในปี ค.ศ. 1948 คณะกรรมการสภาวิจัยสังคมศาสตร์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนทางการเงินโดยภาคเอกชน ได้พบว่าวิธีการสุ่มตัวอย่างที่ใช้มีความแน่นอน แต่ความผิดพลาดที่สำคัญอยู่ที่การคาดคะเนคำตอบของบุคคลที่ตอบคำถามว่ายังไม่ได้ตัดสินใจแน่นอน ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงการลงคะแนนเสียงในอัตราส่วนเดิม เช่นเดียวกับบุคคลที่ได้มีการตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงไว้แล้ว ตามความจริงบุคคลผู้ลงคะแนนเสียงเหล่านี้ได้ตัดสินใจ

ใจหนักไปทางชอบทรูแมนมากกว่า มี จำนวนเกือบถึง 75 เปอร์เซ็นต์ การสำรวจความคิดเห็นครั้งสำคัญ ๆ จะพิถีพิถัน ในวิธีปฏิบัติมากขึ้นตั้งแต่บัดนั้นมา และในปัจจุบันได้มีความพยายามเป็นพิเศษในการค้นหาความจริงเกี่ยวกับความแปรปรวนครั้งหลัง ๆ ที่ลงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง หรือคนอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ควรที่จะบันทึกไว้ว่าพวกเขาไม่อาจกล่าวอ้างได้ว่า สามารถที่จะทำนายผลการเลือกตั้งได้เมื่อคะแนนเสียงมีความแตกต่างกันอย่างน้อยกว่า 2-3 เปอร์เซ็นต์ ประธานาธิบดีหลายคนที่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งได้คะแนนเสียงชนะเหนือคู่แข่งน้อยกว่า 1 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นจึงเป็นที่แน่ชัดว่า แม้การสำรวจประชามติที่มีความแม่นยำที่สุดไม่สามารถจะทำนายอย่างมั่นใจเกี่ยวกับผู้ที่ชนะในการเลือกตั้งดังกล่าวได้

เทคนิคการสำรวจประชามติ

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีจำนวนน้อยเพียง 1,500 คน สามารถที่จะใช้ทำนายการกระทำต่าง ๆ ของประชากรจำนวนนับร้อยล้านคนได้อย่างไร? คำตอบ ค่อนข้างจะซับซ้อนซึ่งสามารถที่จะสรุปเป็นขั้นตอนพื้นฐานได้ 2-3 อย่าง ดังต่อไปนี้

การตั้งคำถาม จุดมุ่งหมายของการสำรวจประชามติ คือการได้รับคำตอบ อย่างตรงไปตรงมาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดปัญหาในเรื่องค่าใช้จ่ายเป็นสิ่งที่จะต้องแก้ไข ในปัจจุบันวิธีการที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ยังมีแนวโน้มที่จะเป็นวิธีที่มีความถูกต้องแม่นยำน้อยที่สุดเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามมีแนวทางที่เป็นสากลอย่างมากที่จะทำให้ได้รับคำตอบอย่างตรงไปตรงมามากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และสามารถเลือกประชากรตัวอย่างที่เป็นประโยชน์ได้

ในการค้นหาว่าประชากรคิดอะไรเกี่ยวกับประเด็นที่สำคัญ วิธีการที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ก็คือการส่งบัตรเลือกตั้งไปที่ประชากรตัวอย่าง และตรวจนับ จำนวนที่ตอบกลับมา แต่สิ่งที่เกิดขึ้นอยู่เสมอก็คือ ประชากรที่มีความสนใจมากพอที่จะใช้ความ

พยายามที่จะตอบคำถามกลับมา ไม่เป็นตัวแทนของประชากรตัวอย่าง ปัจจัยอย่างเดียวกันที่กระตุ้นให้ประชากรบางส่วนตอบคำถาม ในขณะที่ประชากรอื่นๆ ไม่สนใจใด ๆ จะเป็นสาเหตุให้ความคิดเห็นมีลักษณะแตกต่างกันเช่นประสบการณ์ของลิทเทอรารี ไดเจสท์ ได้แสดงให้เห็น

การใช้โทรศัพท์สำรวจความคิดเห็นสามารถหลีกเลี่ยงปัญหานี้ได้ แต่เป็นวิธีการที่จะสร้างความสัมพันธ์อย่างเพียงพอนั้นทำได้ยากเพื่อที่จะได้รับคำตอบที่เป็นจริงอย่างตรงไปตรงมา วิธีการที่เชื่อถือได้มากที่สุดยังคงเป็นวิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวซึ่งเป็นวิธีการที่เสียค่าใช้จ่ายมาก

เพื่อได้คำตอบที่เชื่อถือได้คนสัมภาษณ์จะต้องได้รับการคัดเลือกและการฝึกฝนอย่างระมัดระวัง เพราะว่า เป็นวิธีการที่เสียค่าใช้จ่ายสูง ดังนั้นจึงเป็นวิธีที่มักจะสร้างความกดดันให้ผู้สำรวจความคิดเห็นให้ทำการสัมภาษณ์ในจำนวนน้อย

การเลือกใช้คำในคำถามที่หลีกเลี่ยงการชักนำการตอบคำถามเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความเห็นเป็นเทคนิคที่สำคัญในการสำรวจความคิดเห็น ตัวอย่างเช่น คำถามที่ว่า “เราควรยับยั้งลัทธิคอมมิวนิสต์ในทวีปอเมริกากลางหรือไม่?” จะเป็นการชักนำให้ตอบรับมากกว่าคำถามที่ว่า “ควรที่เราจะส่งกองทหารไปสู้รบในทวีปอเมริกากลางหรือไม่?” ผู้สำรวจความคิดเห็นจะต้องหลีกเลี่ยงการแสดงความน่าเสียดาย ในการถาม หรือการมองด้วยความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนบุคคล ให้ตอบสนองแบบใดแบบหนึ่ง เรื่องนี้เป็นงานที่ยากกว่าที่คิดสำนวนภาษา และการตั้งคำถามที่เป็นความคิดเห็นจะต้องใช้ทักษะบางอย่าง ส่วนปัญหาที่ยากยิ่งกว่าคือการเลือกตัวอย่าง

การเลือกตัวอย่าง ในการตัดสินใจจะเลือกใครเป็นตัวอย่าง ผู้สำรวจประชามติจะต้องเลือกวิธีการจาก 2 สำนัก แบบที่หนึ่งคือ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งช่วงชั้นคงที่ ซึ่งรวมถึงการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบสัดส่วนจากประชากรทุกกลุ่มในสังคม แม้ว่าวิธีการนี้จะใช้ตรรกวิทยาที่ไม่น่าปฏิเสธ แต่ในทางปฏิบัติแล้วทำได้ยาก

ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีภาระรับผิดชอบอย่างมากในการคัดเลือกตัวอย่างจากผู้ตอบคำถามเพื่อให้ได้อัตราส่วนของประชากรตัวแทนในทุก ๆ ด้านทั้งทางด้านรายได้ เพศ เชื้อชาติ อายุ ศาสนา และพรรคการเมืองที่ชอบ การตัดสินใจของผู้สัมภาษณ์ในการปฏิบัติงานดังกล่าวจะเกิดความผิดพลาดโดยที่ไม่ได้ตั้งใจได้ง่ายเมื่อผู้สัมภาษณ์แยกขั้นตอนในการปฏิบัติงานออกจากการควบคุมของส่วนกลาง

แนวทางที่สำคัญที่สองได้แก่การได้ตัวอย่างแบบสุ่มเป็นวิธีการที่ขจัดปัจจัยทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการเลือกปฏิบัติและการตัดสินใจเนื่องจากลักษณะของปัจเจกบุคคล วิธีการที่จะได้ตัวอย่างในลักษณะดังกล่าว คือ จะต้องใส่ชื่อประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งทุก ๆ คนในประเทศไปในธนาคารข้อมูล แล้วให้เครื่องคอมพิวเตอร์พิมพ์รายชื่อประชากรตัวอย่างที่มีจำนวนหลายพันคนออกมาแบบสุ่ม ๆ วิธีการนี้จะให้ผลที่เชื่อถือได้มากกว่าการสุ่มตัวอย่างแบบระบบแบ่งช่วงชั้น ส่วนการสำรวจโดยใช้โทรศัพท์คอมพิวเตอร์จะระบุเลขหมายที่มีอยู่ทั่วประเทศโดยวิธีการสุ่มซึ่งจะช่วยจัดการเลือกปฏิบัติอย่างได้ผล สำหรับวิธีที่ใช้กันมากที่สุด ก็คือการใช้ผู้สัมภาษณ์ที่เชี่ยวชาญ 100-200 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่บริษัทสำรวจมติดมหาชนได้จ้างมาจากพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ผู้สัมภาษณ์แต่ละคนจะสัมภาษณ์ประชากร 15-20 คน ในพื้นที่ที่ได้คัดเลือกไว้ ผลก็คือตัวอย่างประชากรทั้งหมดจะเป็นประชากรตัวอย่างที่มาจากวิธีการสุ่มและเป็นตัวแทนที่ดี วิธีการนี้เรียกว่าการสุ่มตัวอย่างแบบพื้นที่ วิธีการสุ่มจะเริ่มต้นด้วยการกำหนด พื้นที่ทางด้านภูมิศาสตร์ที่ควรจะเป็นพื้นที่ตัวอย่างและจัดประเภทพื้นที่เหล่านี้ เป็นส่วนต่าง ๆ ตามลักษณะของประชากร และสุ่มเลือกพื้นที่แต่ละส่วน กำหนดเป็นพื้นที่ที่จะใช้ และสุ่มประชากรที่จะถามคำถามในพื้นที่นั้น ผลของการสุ่มตัวอย่างแบบนี้จะได้ใกล้เคียงกับการสุ่มตัวอย่างแบบสมบูรณ์ แต่เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า

การสำรวจมติมหาชนเชือก้อไต้แคไหนด

การสำรวจมติมหาชนที่ได้กระทำอย่างแพร่หลายเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่าการสำรวจมติมหาชนประสบความสำเร็จในระดับสูงในด้านความเชื่อมั่นของสาธารณชน และก็ เป็นความจริง

ธุรกิจการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นขายบริการรวมทั้งหมดคิดเป็นมูลค่า 100 ล้านเหรียญดอลลาร์ ต่อปีในสหรัฐอเมริกาเพียงประเทศเดียว การสำรวจประชามติของภาคเอกชน ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งรอบแรกและการเลือกตั้งทั่วไปว่าจ้างในแต่ละปี ในขณะที่มีมูลค่าหลายพันล้านดอลลาร์

อย่างไรก็ดีขีดจำกัดที่สำคัญของการสำรวจมติมหาชน โดยเฉพาะการทำนาย การเลือกตั้งอยู่ที่ไม่สามารถทำนายจำนวนผู้ที่ออกมาลงคะแนนเสียงที่เป็นปัญหา ความยากลำบากอย่างสาหัสเพราะว่าผู้ตอบคำถามจำนวนมากที่พูดว่า พวกเขาตั้งใจจะออกไปลงคะแนนเสียงอย่างแน่นอนเกิดเปลี่ยนใจอยู่บ้านในวันเลือกตั้ง ผู้ออกเสียงในลักษณะนี้และคำว่า “ฉันไม่รู้” เป็นประชากรพวกที่ไม่สามารถแบ่งกลุ่มโดยใช้วิธีเดียวกับประชากรพวกที่ตั้งใจจริงในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ดังนั้นผลของการเลือกตั้งจึงอาจคาดคะเนได้ยากมาก ถ้าผู้ที่ออกมาลงคะแนนเสียงจำนวนมาก มากกว่ามีผู้เลือกตั้งเป็นจำนวนน้อยผู้ที่สำรวจมติมหาชนในปีที่มีการเลือกตั้ง จะต้องปรับผลลัพธ์ การสำรวจเนื่องจากปัจจัยนี้ด้วย แต่ไม่มีวิธีการที่จะทำให้แน่ใจได้ว่าจะมีผู้มาออกเสียงเลือกตั้งมีจำนวนมากน้อยแค่ไหน และอะไรเป็นผลตามมات่อ จำนวนผู้ออกมาเลือกตั้ง ถ้ามีเหตุการณ์เกิดขึ้นในนาทีสุดท้าย เช่น พายุฝนและการประกาศนโยบายต่างประเทศต่าง ๆ

มติมหาชนมีลักษณะ “แปรปรวน” สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายเมื่อได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ในปี ค.ศ. 1965 ขณะที่ ลินดอน จอห์นสัน (Lyndon Johnson) ได้ขยายขอบเขตสงครามในประเทศเวียดนาม ผู้ช่วยได้บอกเขาว่า “ฝ่ายเราจะชนะมติมหาชนอย่างท่วมท้น” จอห์นสันซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการเมืองมือเอก

ซึ่งเคยรู้เรื่องราวเกี่ยวกับมติมหาชนมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ตอบว่า “ใช้แต่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขทางด้านระยะเวลา” เขาพูดถูกเพราะเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่ที่ทำให้สงครามในปี 1965 ได้เปลี่ยนเป็นเสียงคัดค้านเป็นส่วนใหญ่ในปี 1968 มติมหาชนจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถาวรยิ่ง ยืน จึงต้องคำนึงถึงความแปรปรวนด้วย

ในที่สุดการสำรวจมติมหาชนที่มีความถูกต้องแม่นยำเมื่อได้รวมผลทั้งหมดเข้าด้วยกัน ไม่สามารถทำให้เชื่อมั่นได้ว่าจะมีความเชื่อมั่นในระดับเดียวกันเมื่อจำแนกรายละเอียดลงไปในเรื่องแต่ละรายการ เพื่อการอ่านข้อมูล ได้ถูกต้องแม่นยำ กลุ่มตัวอย่างจะต้องมีขนาดใหญ่เพียงพอที่จะขจัดพฤติกรรม ที่ตลบตะแลง อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นข้อมูลของชาติ อาจจะไม่มียุทธศาสตร์ที่มีขนาดใหญ่เพียงพอตามลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ภูมิภาค รายได้ หรือการศึกษา เพื่อที่จะให้ได้ความเชื่อมั่นในระดับเดียวกัน

บทสัมภาษณ์ชาวอเมริกัน

ความเป็นที่นิยมของประธานาธิบดี

ประเด็นหนึ่งที่เป็นเรื่องเก่าแก่และสำคัญมากที่สุดที่เกี่ยวกับมติมหาชนในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ การวัดความนิยมในตัวประธานาธิบดี ซึ่งจะดำเนินการเป็นระยะ ๆ โดยสาระทางด้านเทคนิคนั้นถามว่าประธานาธิบดีทำหน้าที่ประธานาธิบดีได้เป็นอย่างไร ? ไม่ใช่ถามผู้ตอบคำถามว่าชอบประธานาธิบดี มากน้อยแค่ไหน? อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติผู้ตอบคำถามที่ชอบประธานาธิบดีจะเห็นชอบในการปฏิบัติงานของประธานาธิบดี ตัวอย่างเช่น ประธานาธิบดีเรแกนได้รับการชื่นชมจากประชาชนมาก จงมองว่าท่านทำงานดี แม้ว่าประชาชนบางส่วนไม่เห็นด้วยกับนโยบายทางด้านเศรษฐกิจและการต่างประเทศของเขาก็ตาม อย่างไรก็ตามก็ดีที่ความนิยมอยู่ติดกับการสำรวจมติมหาชนแม้ว่าคำถามมุ่งที่จะวัดการปฏิบัติงานก็ตาม

ตามแบบฉบับทั่วไปความนิยมประธานาธิบดีจะเริ่มต้นด้วยการได้รับความนิยมอย่างสูงแล้ว ต่อมาระดับนิยมจะลดลง

ในช่วงปีแรกของการทำงาน ประธานาธิบดีจะสนุกกับ “การตีมน้ำผึ้งพระจันทร์” กับหนังสือพิมพ์และสาธารณชน ความนิยมประธานาธิบดีในระดับสูงจะเกิดขึ้นในระยะเริ่มต้นที่เข้าดำรงตำแหน่ง แต่เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งปัญหาต่าง ๆ ได้พอกพูนสะสมขึ้นอย่างเช่นเศรษฐกิจเริ่มไม่ดี หรือนโยบายด้านต่างประเทศไม่ประสบผลสำเร็จ ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ความนิยมลดต่ำลง ความนิยมประธานาธิบดีเมื่อพ้นจากตำแหน่งจะไม่สูงเท่ากับความนิยมในช่วงปีแรกที่เข้าดำรงตำแหน่ง

การกระทำที่สำคัญเกือบทั้งหมด ที่ประธานาธิบดีเข้าไปดำเนินการ จะทำให้ความนิยมประธานาธิบดีเพิ่มมากขึ้นอย่างน้อยชั่วระยะเวลาหนึ่ง ชาวอเมริกันชอบประธานาธิบดีที่มีลักษณะเด็ดขาด และจะรวมตัวกันเพื่อฟังการประกาศอย่างเฉียบขาดที่มาจากทำเนียบขาว ต่อมาเมื่อนโยบายที่ประกาศไว้ไม่ได้ผลดังที่คาดไว้ ความนิยมประธานาธิบดีอาจจะตกฮวบฮาบ บางคนสงสัยว่าช่วงหลัง ๆ ที่ประธานาธิบดีดำรงตำแหน่ง อาจจะมีการสร้างภาพให้มีความเด็ดขาด เพื่อให้ความนิยมที่ตกต่ำดีขึ้น นโยบายต่างประเทศเป็นสิ่งเวียนตามธรรมชาติในการสร้างภาพดังกล่าว และการสนอข่าวทางโทรทัศน์จะมีผลดีที่สุด การดำเนินการประชุมกับไซเวียต การโจมตีอย่างกล้าหาญต่อผู้ก่อการร้าย หรือการชิงตัวประกันชาวอเมริกัน จะช่วยให้ความนิยมในตัวประธานาธิบดีเพิ่มมากขึ้น

ถ้าสังเกต ตารางที่ 8.1 ระดับความนิยมสูงสุดต่อประธานาธิบดี ทรูแมน เคนเนดี นิกสัน คาร์เตอร์ และเรแกน เกิดขึ้นเนื่องจากนโยบายในด้านต่างประเทศ แม้ว่าจะเกิดความล้มเหลว ในปี 1961 ในกรณีอ่าวพิกที่สหรัฐอเมริกาพยายามรุกรานเพื่อโค่นล้มคาสโตร เป็นสาเหตุให้ชาวอเมริกันร่วมมือกับประธานาธิบดีเคนเนดี เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เสียเกียรติภูมิครั้งหลังสุดนี้ ดำเนินไปในเวลาอันยาวนาน ความนิยมประธานาธิบดีก็ได้ลดต่ำลง ดังที่คาร์เตอร์และเรแกนประสบเมื่อเกิดปัญหากับประเทศอิหร่านเช่น

เดียวกัน และที่คล้ายคลึงกันการทำสงครามอันยาวนานที่ไม่จบสิ้นจะทำลายความนิยมของประชาชน ทูรแมนมีประสบการณ์ในเรื่องนี้ในสงครามเกาหลี และจอห์นสันในประเทศเวียดนาม การถดถอยทางด้านเศรษฐกิจก็ส่งผลเสียต่อความนิยมเช่นเดียวกัน ประธานาธิบดีของพรรครีพับลิกัน 3 คน (ไอเซนฮาวร์ ฟอร์ด และเรแกน) ได้รับความนิยมลดลงในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ

ความนิยมประธานาธิบดีที่อยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์อย่างหนึ่งมีแนวโน้มที่จะขยายไปในกิจกรรมอื่น ๆ ของประธานาธิบดี ซึ่งเป็นตามที่มีการคาดหวังกันว่า ความนิยมประธานาธิบดีเรแกนจะพุ่งขึ้นสูงหลายเปอร์เซ็นต์ เมื่อสหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จในการเข้ายึดอำนาจจากกลุ่มคอมมิวนิสต์ในเกรนาดา และช่วยเหลือนักศึกษาชาวอเมริกันที่นั่นในฤดูใบไม้ร่วงในปี 1983 ในเวลาเดียวกันการยอมรับนโยบายด้านเศรษฐกิจของเรแกนสูงขึ้น แม้ว่าเศรษฐกิจจะเปลี่ยนแปลงดีขึ้นเล็กน้อย

ประธานาธิบดีเรแกนรักษาความนิยมในตัวเขาได้ยาวนานเป็นพิเศษ หลังจากดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีได้ 5 ปี ระดับความนิยมยังคงค่อนข้างสูง แต่ในปลายปี 1986 ข่าวเกี่ยวกับการพยายามไล่ตัว เพื่อช่วยเหลือตัวประกันชาวอเมริกัน ด้วยการขายอาวุธให้แก่อิหร่าน ทำให้ความนิยมในเรแกนตกลง

เพราะดูเหมือนว่าเรแกนกลับคำพูดที่ว่าจะไม่ไปเกี่ยวข้องกับผู้ก่อการร้าย เมื่อเรื่องอื้อยิบศเกี่ยวกับการขายอาวุธให้อิหร่านได้คลี่คลายลง แต่ดูเหมือนว่าเรแกนจะไม่ได้ควบคุมหรือตระหนักว่าการบริหารของเขาเป็นอย่างไร อายุดูเหมือนว่าจะเป็นปัญหาแก่เขา และความนิยมในตัวเขาตกลงต่ำกว่า 50 เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 8.1

ความนิยมประธานาธิบดีในระดับสูงและระดับต่ำ

ประธานาธิบดี	ความนิยมประธานาธิบดี		ผ่านไป ๕ ปี
	ระดับสูง	ระดับต่ำ	
ทรูแมน	87%	23%	37%
เหตุการณ์	สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2	สงครามเกาหลี	
ไอเซนฮาวร์	79%	49%	60%
เหตุการณ์	การเลือกตั้งซ้ำ	เศรษฐกิจถดถอย	
เคนเนดี	83%	56%	-
เหตุการณ์	การรุกรานอ่าวพิกส์	-	
จอห์นสัน	80%	35%	43%
เหตุการณ์	การเลือกตั้ง	สงครามเวียดนาม	
นิกสัน	68%	24%	27%
เหตุการณ์	สันติภาพในเวียดนาม	เรื่องอื้อฉาววอเตอร์เกต	
ฟอร์ด	71%	37%	-
เหตุการณ์	การเข้าปฏิญาณตน	เศรษฐกิจถดถอย	
คาร์เตอร์	64%	26%	-
เหตุการณ์	สิทธิมนุษยชน	วิกฤตการณ์จับตัวประกัน ในอิหร่าน	
เรแกน	68%	41%	65%
เหตุการณ์	การประชุมสุดยอดที่เจนีวา	เศรษฐกิจถดถอย	

ที่มา : นิวยอร์ก ไทม์, 2 กุมภาพันธ์ 1986 สงวนลิขสิทธิ์ บริษัทนิวยอร์ก ไทม์
พิมพ์ครั้งที่สอง 1986

LIRIT

เสรีนิยมและอนุรักษนิยม

ความนิยมในตัวของเราแกน ไม่ใช่ปัจจัยที่จะเปลี่ยนมุมมองของชาวอเมริกัน ต่อแนวคิดอนุรักษนิยม ชาวอเมริกันยังคงมีแนวคิดทางด้านการเมืองกระจายเป็น รูปแบบเดียว มีลักษณะคล้ายกับเส้นโค้งรูปประฆัง ประชากรส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ ตรงกลาง (แผนภูมิ 8.2) ลักษณะการกระจายดังกล่าว นักสังคมศาสตร์ได้พบว่า เป็นลักษณะรูปแบบโดยเฉลี่ยที่ปรากฏอยู่ในสังคมประชาธิปไตยที่พัฒนาทางด้าน อุตสาหกรรมทั้งหมด ซึ่งจะทำให้ระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตยเป็นไปได้ ในช่วงที่เรแกนอยู่ในตำแหน่งประธานาธิบดีจำนวนเปอร์เซ็นต์ที่ชาวอเมริกันระบุ ตัวเองว่ามีแนวคิดแบบอนุรักษนิยมไม่เพิ่มขึ้น และชาวอเมริกันจำนวนมากแสดง ออกว่าสนับสนุนในการออกกฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสวัสดิการ ซึ่งเป็นแนวคิด แบบเสรีนิยม จำนวนผู้ที่คิดว่าโครงการแก้ปัญหาค่าความยากจนในช่วงทศวรรษที่ 1960

ตารางที่ 8.2

คตินิยมของชาวอเมริกัน

คตินิยม	ลักษณะผู้ตอบ (%)	เรแกน (%)	
		ก่อน	หลัง
เสรีนิยม	5	4	14
ค่อนข้างเสรีนิยม	12	10	20
สายกลาง	48	31	37
ค่อนข้างอนุรักษนิยม	24	26	9
อนุรักษนิยม	8	19	5
ไม่รู้	3	9	19

ที่มา : นิวยอร์คไทม์ 28 กุมภาพันธ์ 1984 สวอนลิขสิทธิ์ บริษัทนิวยอร์คไทม์
พิมพ์ครั้งที่สอง 1984

เป็นโครงการโปรดปรานโครงการหนึ่งของเรแกนได้ทำให้สิ่งต่างๆ ดีขึ้น มีเปอร์เซ็นต์เพิ่มขึ้นเห็นได้อย่างชัดเจนในช่วงที่เรแกนดำรงตำแหน่ง ชาวอเมริกันไม่ยอมรับรัฐสวัสดิการสายกลาง ชาวอเมริกันชอบเรแกน แต่ไม่ต้องการเป็นพวกที่นิยมนับถือเรแกน

เราสามารถที่จะอธิบายสิ่งที่เหมือนว่าจะไม่สอดคล้องกันนี้ได้อย่างไรระหว่างประธานาธิบดีอนุรักษนิยมซึ่งเป็นที่ชื่นชอบ กับลัทธิอนุรักษนิยมที่ไม่เติบโตในหมู่ประชากร? ถ้าเราหันกลับไปดูความแตกต่างของลัทธิเสรีนิยมในภาคเศรษฐกิจและภาคที่ไม่ใช่เศรษฐกิจในตอนต้นบทความนี้ ชาวอเมริกันจะไม่เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่าเมื่อเขาพูดว่า “เสรีนิยม” หรือ “อนุรักษนิยม” พวกเขาหมายถึงอะไร ตัวอย่างเช่น ประชาชนที่เกษียณอายุจะสนับสนุนการประกันสังคม และโครงการประกันสุขภาพซึ่งทัศนคติเช่นนี้จะทำให้เขาเป็นพวกเสรีนิยมในด้านเศรษฐกิจ แต่ประชาชนที่เกษียณอายุจำนวนมากเรียกตัวเองว่าเป็นพวกอนุรักษนิยมเพราะพวกเขาจะคัดค้านการทำลายค่านิยมดั้งเดิมทางวัฒนธรรม พวกเขาจะใช้ “อนุรักษนิยม” ในสาระที่ไม่ใช่ภาคเศรษฐกิจ ในทางตรงกันข้ามประชาชนวัยศึกษาระดับมหาวิทยาลัย อาจจะดูถูกรัฐสวัสดิการ และยกย่องเศรษฐกิจการตลาด ทำให้เขาเป็นพวกอนุรักษนิยมทางด้านเศรษฐกิจ แต่พวกเขาอาจจะเรียกตัวเองว่าเป็นเสรีนิยม เมื่อได้อ้างถึงความใจกว้างในประเด็นสังคมด้านเชื้อชาติ และแบบแผนการดำรงชีวิต

สิ่งนี้จะช่วยอธิบายช่วงเวลาที่เราแกนดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี เรแกนได้ขอความเห็นใจจากพวกอนุรักษนิยมในภาคเศรษฐกิจ และพวกอนุรักษนิยมนอกภาคเศรษฐกิจ พวกอนุรักษนิยมในภาคเศรษฐกิจบางส่วนที่สนับสนุนเรแกนเป็นพวกเสรีนิยมในประเด็นอื่นๆ เช่น การทำแท้ง นโยบายต่างประเทศและความสัมพันธ์ทางด้านเชื้อชาติ พวก “มืออาชีพหนุ่มชาวกรุง” (yuppie) มักจะอยู่ในกลุ่มนี้ พวกอนุรักษนิยมนอกภาคเศรษฐกิจบางส่วนซึ่งสนับสนุนเรแกนเป็นพวกเสรีนิยมด้านนโยบายเศรษฐกิจ เช่น ความช่วยเหลือของรัฐบาลต่ออุตสาหกรรมต่างๆ ที่กำลังประสบความ

ล้มเหลว และทำโครงการทางด้านสวัสดิการต่างๆ พวกยึดถือหลักพื้นฐานทางด้านศาสนา ซึ่งเป็นชนชั้นใช้แรงงานเหมาะสมที่จะอยู่ในกลุ่มนี้ เรแกนเป็นคนฉลาดที่สามารถผูกเกลียวเชือกที่แตกต่างกัน 2 กลุ่มนี้เข้าไว้ด้วยกันเป็นเวลาหลายปี และ “ลัทธิอนุรักษนิยม” โดยภาพรวมเติบโตขึ้นเล็กน้อย แม่นอนที่เดียวที่เรแกนจะต้องขอความเห็นใจจากพวกลัทธิอนุรักษนิยม ภาคเศรษฐกิจในบางกลุ่ม และจากพวกอนุรักษนิยมนอกภาคเศรษฐกิจในกลุ่มอื่น ๆ แต่ก็ไม่มีเครื่องประกันได้ว่าความร่วมมือนี้จะอยู่ด้วยกันตลอดไป

ใครบ้างที่ให้ความสนใจ

เมื่อ 2-3 ศตวรรษที่ผ่านมา นักรัฐศาสตร์ ชื่อ กาเบรียล อัลมอนด์ (Gabriel Almond) ได้เสนอว่ามติมหาชนของชาวอเมริกันมี 3 แบบ ไม่ใช่แบบเดียว :

1. สาธารณชนทั่วไป ที่ประกอบด้วยประชาชนชาวอเมริกันส่วนใหญ่ซึ่งเป็นประชาชนที่ไม่รู้ หรือไม่เอาใจใส่ในเรื่องที่อยู่เหนือความต้องการเฉพาะหน้า ตัวอย่างเช่น พวกเขาจะให้ความสนใจเพียงเล็กน้อยในนโยบายด้านต่างประเทศ เว้นเสียแต่ว่าประเทศจะอยู่ในภาวะสงคราม หรือวิกฤตการณ์ระหว่างประเทศ

2. สาธารณชนที่สนใจ ประกอบด้วยประชาชนชาวอเมริกันส่วนน้อย ซึ่งเป็นประชาชนที่มีการศึกษาดีกว่าและติดตามเรื่องการเมืองที่เป็นนามธรรมกว่า เช่น นโยบายทางด้านต่างประเทศ พวกเขาจะเป็นคนดูการแสดงของพวกชนชั้นผู้นำและในทางกลับกัน สาธารณชนที่สนใจนี้จะส่งผ่านทรรศนะต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อสาธารณชนทั่วไป

3. ในชั้นผู้นำทางด้านนโยบายและข้อคิดเห็น (A policy and opinion elite) ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่มีอิทธิพลอย่างสูง ซึ่งได้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในทางการเมือง โดยอาชีพ บุคคลเหล่านี้เป็นสมาชิกของสภาองเกรส เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับการแต่งตั้ง

นักหนังสือพิมพ์ชั้นนำเป็นผู้วางแผนนโยบายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นกระบอกเสียงที่อธิบายนโยบายต่อสาธารณชนที่สนใจและต่อสาธารณชนทั่วไป

อัลมอนต์ได้ศึกษากิจกรรมทางด้านต่างประเทศอย่างเข้มข้น การสำรวจซ้ำแล้วซ้ำเล่า ทำให้พบความโง่เขลาอย่างน่าใจหายเกี่ยวกับกิจการระหว่างประเทศ ประชากรบางส่วนแม้แต่ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยอาจมีความต้องการต่อต้านลิเบียหรืออิรักอย่างรุนแรงแต่ก็ไม่สามารถระบุที่ตั้งของประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ในแผนที่ได้ในกรณีของกิจกรรมต่าง ๆ ภายในประเทศ สาธารณชนทั่วไปมีความรู้และทัศนคติที่ชัดเจนมากกว่า จะให้ความสนใจเฉพาะด้านเศรษฐกิจของประเทศ และมีปฏิริยาอย่างรุนแรงเมื่อมีสถานะเงินเฟ้อหรือการว่างงานในระดับสูง ซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่มีใครหนีพ้น อาชญากรรมเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชนอย่างกว้างขวาง และการสำรวจและการศาลที่เด็ดขาดก็ต้องได้รับความเห็นชอบ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจที่มีลักษณะเป็นนามธรรมสูง เช่น ปริมาณการขาดดุลของสหพันธรัฐจะกระตุ้นความสนใจของสาธารณชนน้อยมาก เนื่องจากพวกเขาไม่เห็นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลแต่ละคน

สาธารณชนทั่วไปก็มีการแบ่งแยกเช่นเดียวกัน เนื่องจากประชาชนแต่ละกลุ่มจะสนใจปัญหาที่แตกต่างกัน ชาวนาก็จะสนใจเรื่องราคาของผลผลิต คนงานถลุงเหล็กและทำรถยนต์ก็จะสนใจการสั่งสินค้าเข้า ผู้หญิงจะสนใจความเสมอภาคทางด้านค่าจ้าง และชนกลุ่มน้อยจะสนใจโอกาสในการทำงาน ดังนั้นสาธารณชนทั่วไปมักจะไม่พูดเป็นเสียงเดียวกัน ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งประชาชนบางกลุ่มได้รับความพอใจ แต่เป็นไปได้ที่ประชาชนกลุ่มอื่นๆ ไม่ได้ได้รับความพอใจ คนผิวขาวที่มั่งคั่งร่ำรวย โดยทั่วไปจะเห็นชอบกับนโยบายทางด้านเศรษฐกิจของประธานาธิบดีบุช ในขณะที่ชนผิวดำและประชาชนที่ยากจนจะยังคงทุกข์ทรมานกับการว่างงานในระดับสูง และไม่เห็นชอบกับนโยบายของบุชมากนัก

สาธารณชนที่มีความสนใจจริง แม้ว่าจะมีจำนวนน้อยก็อาจมีความสำคัญสูงทางด้านการเมืองเพราะพวกเขามีแนวคิดที่อาจถ่ายทอดต่อไปและมีการแสดงออกพลังทาง

ด้านการเมือง บางครั้งพวกเขาสามารถทำให้สาธารณชนทั่วไปตื่นตัวได้ การคัดค้านสงครามเวียดนาม และนโยบายเหยียดผิวในแอฟริกาใต้ เริ่มต้นจากนักวิจารณ์กลุ่มเล็ก ๆ ที่พูดและเขียนในเรื่องที่พวกเขาเป็นกังวลในโบสถ์ หนังสือพิมพ์ ในห้องเรียน ในช่วงทศวรรษที่ 1980 ขณะที่ประชาชนจำนวนน้อย กำลังให้ความสนใจสาธารณชนที่สนใจได้ตั้งคำถามในเรื่องสงครามในทวีปอเมริกากลาง และผู้ที่อพยพมาจากภูมิภาคส่วนนั้นของโลก สาธารณชนที่ให้ความสนใจสามารถ “จุดประกาย” สาธารณชนที่ไร้ความรู้สึกและพวกที่เฉื่อยชาได้ สิ่งนี้เป็นสาเหตุให้ระบบการปกครองทั้งหมดปฏิบัติต่อพวกปัญญาชนด้วยความระมัดระวังและในบางครั้งก็หวาดระแวง ฉะนั้นการปกครองในระบบคอมมิวนิสต์จึงใช้ความพยายามอย่างยิ่งในการค้นหาพวกปัญญาชนที่ต่อต้านที่กรุงวอชิงตัน ข้าราชการระดับผู้บริหารได้อุทิศเวลาและพลังงานจำนวนมากที่จะมีชัยชนะเหนือสาธารณชนที่ให้ความสนใจและลดการวิพากษ์วิจารณ์ที่อาจจะมียุทธผลต่อสาธารณชนทั่วไปและการเลือกตั้งคราวต่อไป ถ้าพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างทำเนียบขาวและสื่อมวลชนจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับเกมหนูกับแมว ถ้ารวมทั้งประเทศ สาธารณชนที่สนใจสามารถที่จะปลุกสาธารณชนทั่วไปให้มองประเด็นต่าง ๆ ในแนวทางใหม่ และระบบการปกครองอาจจะไม่ชอบความสนใจที่จะนำไปสู่ประเด็นต่าง ๆ ที่แน่นอน

ความรุนแรง ความไม่เอาใจใส่และแบ่งเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อยของสาธารณชนทั่วไป หมายความว่าทรศนะของพวกเขาจะไม่ปรากฏให้เห็น และค่อนข้างจะมีผลกระทบต่อการตัดสินใจเพียงเล็กน้อย สมาชิกของสภาคองเกรสมีแนวโน้มที่คิดว่า “ครึ่งหนึ่งของประชากรในพื้นที่ของฉันไม่สนใจเรื่องการควบคุมอาวุธปืน มีประชากรหนึ่งในสี่จะต่อต้านและประชากรอีกหนึ่งในสี่จะสนับสนุน ประชากรกลุ่มไหนที่ฉันควรสนใจ?” สิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝันก็คือเขาหรือเธอจะให้ความสนใจประชากรที่มีทรศนะต่าง ๆ ที่มีความรุนแรงมากที่สุด

การสำรวจมติมหาชนแสดงให้เห็นว่าชาวอเมริกันส่วนใหญ่จะยอมรับการ

อนุญาตให้ทำแท้ง แต่มีประชากรจำนวนน้อยที่สนับสนุนการทำแท้งอย่างแข็งขัน กลุ่ม “ส่งเสริมการมีชีวิต” ซึ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อการทำแท้ง แม้ว่าจะมีจำนวนน้อย แต่ทั่วประเทศจะมีความรู้สึกที่รุนแรงในเรื่องนี้และพวกเขาสามารถลดอิทธิพลของคนจำนวนมากที่ไปมีความรู้สึกเกี่ยวข้องในเรื่องนี้อย่างเห็นอกเห็นใจตระหนักถึงความรุนแรงของประชากรจำนวนน้อยสามารถชนะตระหนักของคนจำนวนมากที่ไม่สนใจ

ประชากรสหรัฐอเมริกาจำนวนน้อยกว่า 3 เปอร์เซ็นต์ ที่เป็นชาวยิว แต่ประชากรเพียงเท่านี้ได้ให้การสนับสนุนอย่างเข้มแข็งต่ออิสราเอล ทำให้ข้าราชการที่มาจาก การเลือกตั้งจำนวนมากมีท่าทีสนับสนุนอิสราเอล มีชาวยิวบางส่วนและชาวคริสเตียนจำนวนมากที่ไม่สนใจหรือวิพากษ์วิจารณ์อิสราเอล แต่ทัศนคติเหล่านี้ไม่มีอิทธิพลต่อ นักการเมือง เนื่องจากทัศนคติที่ไม่สนใจไม่มีความหมาย รวมทั้งความคิดเห็นในการ วิพากษ์วิจารณ์ที่เกิดขึ้นโดยปราศจากความร่าร้อนและความรุนแรง ความคิดเห็นที่ ร่าร้อนจะชนะความเห็นที่ไม่ร่าร้อน สถานการณ์อย่างเดียวกันนี้จะเกิดขึ้นกับ ประชาชนที่ต่อต้านและสนับสนุนการควบคุมอาวุธปืน ชาวอเมริกันส่วนใหญ่สนับสนุน การควบคุมอาวุธบางลักษณะ แต่ประชาชนส่วนใหญ่จะไม่สนใจสิ่งนี้อย่างเพียงพอ ฝ่าย ตรงข้ามการควบคุมปืนจะเป็นพวกที่มีความร่าร้อนและมีอิทธิพลอย่างแท้จริง ปัจจัย ด้านความรุนแรงมีความหมายว่าประชากรกลุ่มเล็ก ๆ ก็อาจมีอิทธิพลมาก ๆ ได้

ความไม่ได้สัดส่วนของพลังสาธารณชนที่สนใจ กับพวกที่มีความคิดเห็นรุนแรง จะเน้นให้เห็นปัญหาอย่างหนึ่งของมติมหาชน บ่อยครั้งที่ความเห็น “สาธารณชน” มีเพียงเล็กน้อย และมีลักษณะความเห็นที่กระจัดกระจายและมีประชากรกลุ่มเล็ก ๆ ที่ ให้ความสนใจในประเด็นนั้น ๆ และมีความรู้สึกอย่างรุนแรง ควรหรือไม่ที่จะแยก ทัศนคติต่างๆ เหล่านี้จากการเป็นตัวแทนของมติมหาชน หรือควรที่จะเพิ่มน้ำหนักให้แก่ ทัศนคติเหล่านี้เพราะว่าเป็นทัศนคติของประชาชนที่ได้ให้ความสนใจอย่างแท้จริงใน

ประเด็นนั้น ๆ? แนวทางใดจะนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากกว่ากัน? ประชาชนส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะพูดว่าประชาธิปไตยจะต้องตามประชากรจำนวนมากที่สุด แม้ว่าทัศนคติของพวกเขาจะไม่ค่อยสนใจต่อสิ่งใดก็ตาม แต่เมื่อมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพวกเขาอย่างมาก ประชากรจำนวนมากไม่ประสงค์ที่จะให้นับหัวพวกเขาอย่างธรรมดา และโต้แย้งว่าทัศนคติของประชากรส่วนใหญ่มีลักษณะโง่เขลาหรือผิดพลาดและไม่ควรเอาใจใส่

มติมหาชนมีความยุติธรรมหรือไม่

การสำรวจมติมหาชนไม่เพียงทำหน้าที่ตรวจตรามติมหาชนอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังสร้างมติมหาชนด้วย นักวิจารณ์กล่าวว่าการประกาศหรือการออกข่าวผลของมติมหาชนทำให้การเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น สื่อมวลชนอาจสนใจอย่างมากต่อผลการสำรวจมติมหาชนที่ชี้แนะว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งคนหนึ่งมีคะแนนนำผู้สมัครรับเลือกตั้งอีกคนหนึ่งอย่างกว้างขวาง การเปิดเผยต่อสาธารณชนในลักษณะดังกล่าวนี้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายที่เสียเปรียบอ้างว่าอาจได้รับผลเสีย อาจทำให้ผู้ที่ให้การสนับสนุนผู้สมัครที่เป็นรองเปลี่ยนแปลงท่าที และพลอยกระโจนตามกระแสความนิยมผู้สมัครฝ่ายได้เปรียบ ที่สำคัญคือกองทุนเพื่อใช้ในการรณรงค์อาจจะหมดลงเนื่องจากผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายเสียเปรียบในการสำรวจมติมหาชนดูเหมือนว่าเป็นผู้พ่ายแพ้ นักรัฐศาสตร์จำนวนเพียงเล็กน้อยที่คิดว่าผู้ออกเสียงเลือกตั้งโดยเฉลี่ยดูเหมือนว่าจะเปลี่ยนแปลงการลงคะแนนเสียงเนื่องจากมติมหาชนชี้ให้เห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งของเขา กำลังจะพ่ายแพ้ แต่ก็มีความเป็นไปได้ที่คะแนนเสียงต่ำ ๆ จากมติมหาชนโดยเฉพาะช่วงต้น ๆ ของการรณรงค์ในการเลือกตั้งเปรียบเสมือนการคาดคะเนความพ่ายแพ้ของผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนจริง ผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายนำในการสำรวจมติมหาชนในช่วงต้น ๆ จะได้รับเงินบริจาคมากกว่าได้รับการออกข่าวที่ครอบคลุมกว่าดังนั้นทำให้จำนวนผู้ให้การสนับสนุนมีจำนวนเพิ่มขึ้น

กระแสของการโต้แย้งอันหนึ่งก็คือผลกระทบของมติมหาชนที่ปรากฏล่าสุด ขณะเลือกตั้ง ที่เป็นปัญหาของผู้ไปออกเสียงที่เพิ่งออกมาจากบริเวณที่มีการลงคะแนนเสียง กล่าวคือความแตกต่างกันของเวลาจำนวนสามชั่วโมงระหว่างพื้นที่แถบชายฝั่ง ตะวันออกกับพื้นที่ชายฝั่งตะวันตก ผลของมติมหาชน ที่ปรากฏทางโทรทัศน์ที่พยากรณ์ ผู้ชนะในการเลือกตั้งแถบฝ่ายฝั่งตะวันออก ขณะที่แถบชายฝั่งตะวันตกยังเป็นช่วงของการลงคะแนนเสียง การพยากรณ์ผลของการเลือกตั้งทางชายฝั่งตะวันออกจะมีผลต่อการลงคะแนนเสียงทางชายฝั่งตะวันตกหรือไม่? พรรคเดโมแครตกล่าวว่าระหว่างที่เรแกนได้รับคะแนนเสียงแบบถล่มทลายทั้งสองครั้ง ประชาชนแถบชายฝั่งตะวันตก จำนวนมากที่ได้ถูกชักจูงไม่ให้ออกไปลงคะแนนเสียงเนื่องจากผลของมติมหาชนที่ปรากฏทางแถบชายฝั่งตะวันออกได้ผลว่าเรแกนได้รับชัยชนะเรียบร้อยแล้ว เหตุการณ์นี้ทำให้เกิดการขโมยคะแนนเสียงจากผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับรัฐและระดับท้องถิ่น ของพรรคเดโมแครตที่อาจได้รับคะแนนเสียงถ้ามีคนออกไปลงคะแนนเสียงจำนวนมาก ในแถบชายฝั่งตะวันตก มีประชาชนบางส่วนได้ทักท้วงให้ชะลอการประกาศผลการสำรวจมติมหาชนล่าสุด แต่เครือข่ายโทรทัศน์ได้แก้ตัวว่ามีอิสระในการเสนอข่าว จึงได้ปฏิเสธการชะลอข่าว ไม่ปรากฏเหตุการณ์ที่พบว่าผลของมติมหาชนล่าสุดขณะเลือกตั้ง จะมีผลต่อการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดี แต่อาจจะมีผลต่อการแข่งขันอื่น ๆ ทั้งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา หรือ สภานิติบัญญัติของมลรัฐ โดยเฉพาะเมื่อได้มีการประกาศผลของมติมหาชนอย่างรวดเร็วเกินไปจะมีผลกระทบต่อความเป็นกลาง แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์กฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่สามารถควบคุมสิ่งเหล่านี้ได้

ควรหรือไม่ที่อเมริกาจะถูกควบคุมดูแลโดยมติมหาชน

การพิจารณาข้อถกเถียงอภิปรายข้างต้น ดูเหมือนว่ามีหลายกรณีที่อเมริกาไม่ควรใช้วิธีการสำรวจมติมหาชน เหตุผลข้อแรกก็คือความสนใจของสาธารณชนมีความ

ผันผวนอย่างกว้างขวาง มีหลายประเด็นที่สาธารณชนทั่วไปไม่มีความรู้หรือไม่มีความคิดเห็น ในสถานการณ์ดังกล่าว ชนกลุ่มน้อยที่มีความคิดเห็นอย่างรุนแรงอาจจะครอบงำต่อผลการสำรวจมติมหาชนได้ ผู้นำที่สื่อสารโทรคมนาคมที่ก้าวหน้าจะมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของมติมหาชนให้ไปในแนวทางเดียวกับตน สิ่งนี้จะสนับสนุนให้ผู้นำรัฐบาลพยายามสร้างรูปแบบปฏิกิริยาสะท้อนกลับในรูปแบบที่ตนต้องการได้ ยิน มติมหาชนจะมีลักษณะตามการตัดสินใจของรัฐบาลเป็นเวลาหลายเดือน มติมหาชนตามปกติแล้วไม่อาจชักจูงการตัดสินใจของรัฐบาลได้

การใช้ถ้อยคำในคำถามและการเลือกประชากรตัวอย่าง (ประชากรที่ถูกสำรวจ) สามารถที่จะบิดเบือนผลลัพธ์ได้อย่างมาก เราจึงต้องแน่ใจว่าการสำรวจนั้นทำโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความน่าเชื่อถือโดยใช้คำถามที่ได้มาตรฐานและมีวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มจริง การสำรวจมติมหาชนที่ดำเนินการโดยผู้ที่ลำเอียงเข้าข้างหลักการใด หรือผู้สมัครรับการเลือกตั้งคนใดอาจนำไปสู่การบิดเบือนความจริงอย่างร้ายแรง จึงไม่ควรนำมาพิจารณา ปัญหาที่ร้ายแรงพอ ๆ กัน คือปัญหาความแปรปรวน ซึ่งหมายถึงผลสำรวจมติมหาชนที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ สิ่งที่สาธารณชนชอบในเดือนหนึ่งอาจไม่ชอบในเดือนต่อไป การตัดสินใจตามผลของการสำรวจ อาจจะพบกับความไม่พอใจของสาธารณชนก็ได้ เมื่อผลลัพธ์ของการตัดสินใจนั้นล้มเหลว ดังนั้นพนักงานของรัฐที่ถูกชักจูงให้ “คล้อยตามมติมหาชน” ที่คิดว่า “ผู้ลงคะแนนเสียงทั้งหมดเหล่านั้นไม่อาจพลาดได้” อาจก้าวเข้าไปยังกับดักซึ่งจะทำร้ายทั้งตัวเองและประเทศชาติการสำรวจมติมหาชนนั้นถ้าทำอย่างดีสามารถให้รูปถ่ายของลักษณะความคิดเห็นของสาธารณชนในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งได้ ผลของการสำรวจมติมหาชนไม่สามารถใช้แทนการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างละเอียด และการคาดคะเนอนาคตอย่างรอบคอบ

สรุปรายงานการวิจัย
เรื่อง
**การศึกษาความต้องการ
แรงงาน
เพื่อตอบสนองการ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์**

.....
•.....•
สุรเชษฐ์ ชีระมณี¹

หัวหน้าคณะผู้ศึกษา, รองศาสตราจารย์ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุน ปี 2539 จากศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจ 3 ฝ่าย วิทยาเขตภาคใหญ่
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3 ประการ ได้แก่ เพื่อศึกษาถึงความต้องการบุคลากรชนิดต่าง ๆ ของธุรกิจประเภทอุตสาหกรรม การค้า และการเงิน เพื่อศึกษาถึงความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจทั้ง 3 ประเภท และเพื่อศึกษาถึงหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจทั้ง 3 ประเภท

พื้นที่ที่ทำการศึกษา เป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อยู่ในโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (IMT-GT) ได้แก่ จังหวัดสงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา มีทั้งหมด 6 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยราชการระดับจังหวัด (อุตสาหกรรม, พาณิชยกรรม, แรงงาน) สมาคมธุรกิจ (กรอ. ทอการค้า กลุ่มอาชีพต่าง ๆ) และเจ้าของกิจการ เจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคล พนักงานที่ผ่านการฝึกอบรม และพนักงานที่ไม่ผ่านการฝึกอบรมของธุรกิจทั้ง 3 ประเภท

การคัดเลือกตัวอย่าง เริ่มจากการคัดเลือกกิจการที่เป็นตัวแทนของธุรกิจแต่ละประเภท ธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมจะคัดเลือกกิจการที่มีความสำคัญของภาคใต้ ได้แก่ อุตสาหกรรมยางพารา และแปรรูปสัตว์น้ำ (ทะเล) ธุรกิจการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ และบริษัทหลักทรัพย์ ธุรกิจการค้า ได้แก่ กิจการที่มีแนวโน้มขยายตัวตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าคอมพิวเตอร์และเครื่องใช้สำนักงานรถยนต์ อุปกรณ์รถยนต์ การคัดเลือกตัวอย่างจากแต่ละกลุ่ม (มี 6 กลุ่ม) จะใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยพยายามให้กระจายไปครอบคลุมทั้ง 5 จังหวัด รวบรวมตัวอย่างมาได้ทั้งสิ้น 291 ตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล เน้นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ส่งไปให้เจ้าของธุรกิจทั้ง 3 ประเภท ในเขต 5 จังหวัดชายแดน ภาคใต้และจังหวัดใกล้เคียงเพื่อแสดงความเห็นและวิจารณ์ผลการศึกษา จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สมบูรณ์

ผลจากการศึกษาพบว่า ความต้องการแรงงานชนิดต่าง ๆ ของธุรกิจทั้ง 3 ประเภท ความแตกต่างกันอยู่บ้าง

ธุรกิจอุตสาหกรรม จะขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือระดับปริญญาตรี (วิศวกร, คอมพิวเตอร์) และต่ำกว่าปริญญาตรี (ช่างต่าง ๆ) แรงงานกึ่งมีฝีมือ (ผู้ช่วยช่าง พนักงานบริการในร้านอาหาร และโรงแรม) และแรงงานไร้ฝีมือ (คนงานก่อสร้าง, ลูกเรือประมง)

ธุรกิจการค้า จะขาดแคลนแรงงานประเภทนักบัญชี นักการตลาด

ธุรกิจการเงิน จะขาดแคลนแรงงานในระดับผู้บริหาร (หัวหน้างาน) สาขา การตลาดการเงิน และบัญชี

ความต้องการด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ธุรกิจทั้ง 3 ประเภทดำเนินการ อยู่พบว่า ธุรกิจอุตสาหกรรมจะให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมในเรื่องการบริหารการผลิต การบริหารบุคคล และอื่น ๆ (ภาวะผู้นำ ระบบการบริหารงาน) ตามลำดับ

ส่วนธุรกิจการค้าและการเงิน จะให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมในเรื่องการบริหารบุคคล เป็นหลัก

หลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น ได้กำหนดไว้ 32 วิชา โดยแบ่งกลุ่มวิชาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มวิชาแกนกลาง ซึ่งธุรกิจทั้ง 3 ประเภทจำเป็นที่จะต้องฝึกอบรมเหมือนกัน และกลุ่มวิชาเฉพาะสำหรับธุรกิจ แต่ละประเภท วิชาทั้ง 32 วิชาจะกระจายไปตามความเหมาะสมสำหรับผู้รับการ ฝึกอบรมซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ พนักงานใหม่ พนักงานเก่า ผู้บริหารระดับ ล่าง-กลาง และผู้บริหารระดับสูง

การจัดทำหลักสูตรข้างต้นได้วางเป้าหมายเอาไว้ 3 ประการ ได้แก่ การ เตรียมความพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของโลก การมุ่งทำงานและมุ่งที่คน

ตุลาคม 2540

คำสำคัญ : การศึกษา ความต้องการแรงงาน การตอบสนองการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์

A study on Labor Needs in Response to Human Resource Development

Surachate Chiramane

Abstract

The objectives of the study are to investigate :

1. the needs for personnel in industry, trading, and finance businesses;
2. the needs for human resources development in industry, trading and finance businesses.
3. the types of training courses needed for human resource development in industry, trading, and finance businesses.

The target areas for the study are the southern provinces under IMT-GT (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle Project) Songkhro, Satoon, Yala, Pattani, and Narathiwat.

The sample of the study falls into 6 categories : 1) provincial government officials (industry, commerce, labor); 2) business associations (Kor Or., Commerce Chambers, groups of people with different occupations) business owners; 4) personnel management officials; 5) trained personnel and 6) untrained personnel. The sample groups have been chosen through simple random sampling techniques.

The selection of the sample began with selection of the representatives from each of the three types of businesses under investigation, namely industry, trading, and finance. To be specific, rubber and sea life-transformation industries have been chosen to represent the industry business because of their important roles in the southern economic; growing businesses such as department stores, computer dealers, office equipment suppliers, auto and auto accessories dealers to represent the trading business; and bank and stock and finances as representatives of the finance business.

Then the simple random sampling techniques were employed in the selection of the sample of the study. An attempt has been made to ensure

¹ Head of Project, Associate Professor, Department of Public Administration, Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University

that the sample covers those from every target area. Altogether the study consists of 291 samples.

The data obtained were qualitatively analyzed and the results were sent to owners of the three types of business in the five target provinces as well as other neighbouring provinces for their comments. The comments then were used to modify the existing data so as to get the most complete and accurate findings of the study.

The study reveals that there are differences in the types of personnel needed in the three types of business under investigation. The industry business lacks and thus needs quite a large number of laborers: skilled personnel with bachelor degrees (e.g. engineers, computer programmers) and those with lower levels of education (e.g. technicians); mixed-skilled labor (e.g. assistant technicians, restaurant and hotel personnel) and unskilled labor (construction workers and fishing crews). The trading business needs accountants and marketing personnel and the finance business needs executive personnel in the field of finance and accounting.

Regarding human resource development training courses being conducted by the three businesses under investigation, it has been found that the industry business focuses its training courses on production management, personnel management and others (e.g. leadership, organization management) respectively while the other two emphasize those courses in personnel management.

In addition, the study has suggested 32 training courses considered necessary for human resource development. These courses can be categorized into two main groups: core courses to be shared by all the three types of business under investigation and courses for specific purposes as required by each of the three types of business. The trainees-to-be include new staff, present staff, low and intermediate level administrative personnel and high level executives.

The courses mentioned above aim at preparing personnel of three businesses for globalization, productivity, and self-development.

Key Words : Labor Needs Response Human Resources Development

1. ความสำคัญและที่มาของการศึกษา

การเปิดประเทศเพื่อยอมรับให้สิ่งต่างๆ เข้าสู่ประเทศของตนเองได้นั้น ทำให้แต่ละประเทศได้รับผลกระทบจากสิ่งเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (ฉัตรทิพย์, 2534 : 2) ระบบการผลิตจากที่เคยผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศที่เปลี่ยนมาเป็นการผลิตเพื่อขาย มีการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ

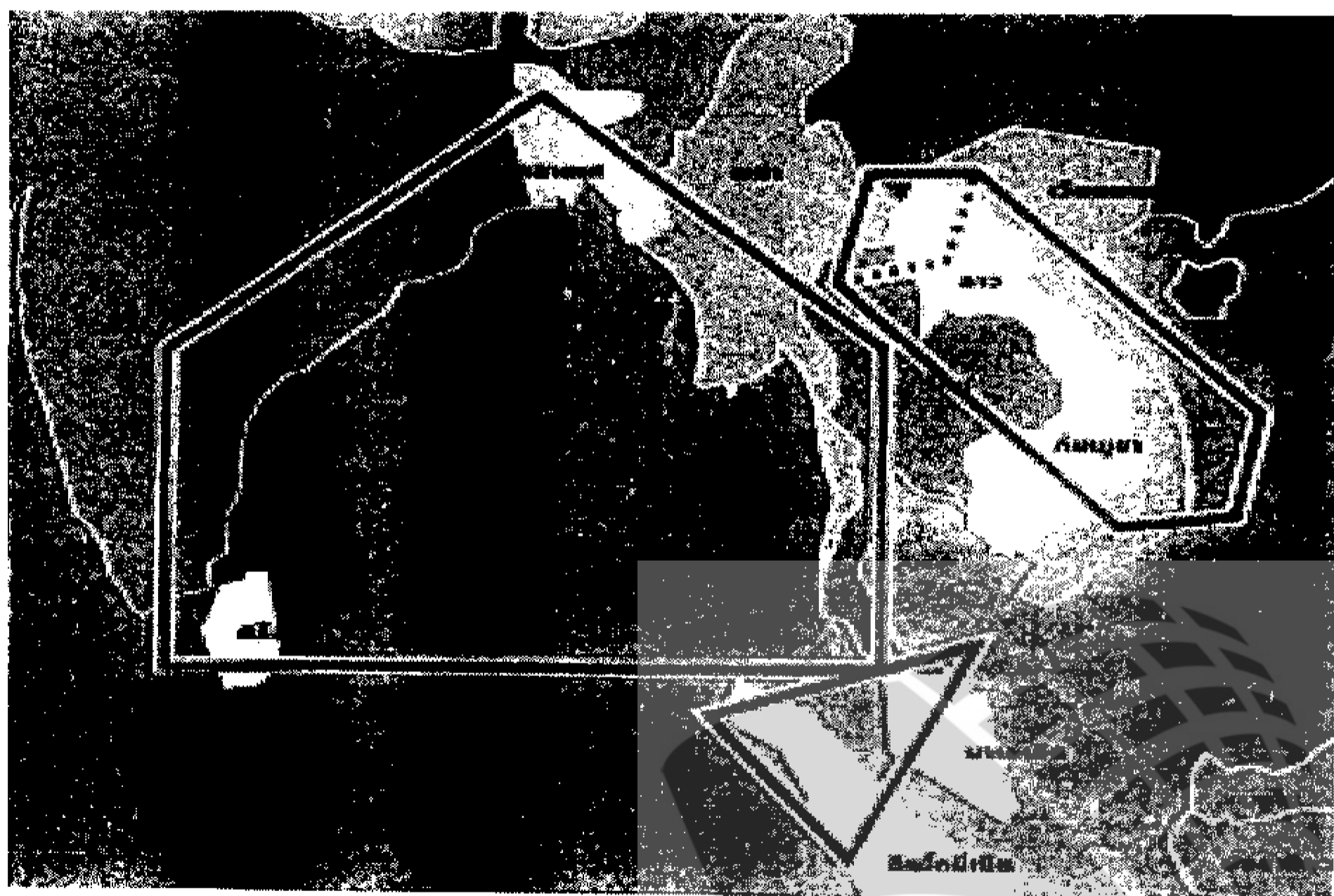
ในหลักของการแข่งขัน ผู้ชนะจะอยู่ในเวทีได้ต่อไป ผู้แพ้ต้องออกจากเวทีไป การแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศผู้ชนะหรือประเทศที่ส่งสินค้าออกไปขายต่างประเทศได้มากจะมีฐานะร่ำรวยทางเศรษฐกิจ มีเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศของตนมาก สามารถนำเงินเหล่านั้นมาสร้างชาติของตนให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจ และทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีสุขสบาย เฉกเช่นประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย

การแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศ ผู้ชนะเป็นผู้ที่ได้เปรียบในเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) (กาญจน์, 2519 : 177) หรือมีต้นทุนในการผลิตสินค้า (ส่งออก) ชนิดเดียวกันต่ำกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ทำให้ขายสินค้า (ส่งออก) ในตลาดโลกได้ในราคาที่ถูกลงกว่าภายใต้คุณภาพที่เท่าเทียมกัน (สุรเชษฐ์, 2535 : 385)

การผลิตสินค้า (ส่งออก) ซึ่งใช้ต้นทุนต่ำกว่าเกิดจากการมีทรัพยากร (ปัจจัยการผลิต) จำนวนมาก และมีประสิทธิภาพในการผลิต ทำให้สินค้าที่ผลิตได้นั้นมีราคาถูกและคุณภาพดีจึงเป็นที่ต้องการของผู้ซื้อ

ประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเปิดจึงพยายามที่จะผลิตสินค้า (ส่งออก) ของตนให้เข้าลักษณะสำคัญทั้ง 2 ประการข้างต้น ประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันมีทรัพยากร (ปัจจัยการผลิต) ที่เหมือนกัน ทำให้ผลิตสินค้า (ส่งออก) อย่างเดียวกันจึงต้องแข่งขันกันเอง ประโยชน์จึงไปตกอยู่ที่ผู้ซื้อ การร่วมมือทางเศรษฐกิจโดยรวมกลุ่มประเทศจึงเกิดขึ้นเพื่อลดภาวะการแข่งขันกันเอง และก่อให้เกิดผลประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่ แลกเปลี่ยนปัจจัยการผลิต ผลิตเฉพาะสินค้า (ส่งออก) ที่ตนมีความชำนาญ

และใช้พลังของกลุ่มเพื่อกีดกันทางการค้าและต่อรองการค้ากับประเทศนอกกลุ่ม ประโยชน์ของการรวมกลุ่มประเทศจึงทำให้เกิดกลุ่มประเทศต่าง ๆ เช่น EU, EFTA, NAFTA, AFTA และที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย โดยตรงได้แก่ โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (IMT-GT) สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ห้าเหลี่ยมเศรษฐกิจ เป็นต้น (ตามรูปที่ 1)

รูปที่ 1 แสดงความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในลักษณะ
เหลี่ยมเศรษฐกิจต่าง ๆ

ในภาคใต้ของไทยความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศที่เป็นรูป-
ธรรม และดำเนินงานไปแล้วได้แก่ *โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (IMT-GT)* ซึ่ง
ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ได้แก่ สงขลา ยะลา สตูล ปัตตานี
และนราธิวาส ปัญหาสำคัญของ 5 จังหวัดชายแดน ซึ่งมีคนส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม
และเป็นปัญหาเรื้อรังมานับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ ความไม่สงบและไม่ปลอดภัยใน
ชีวิตทรัพย์สิน ทำให้การขยายตัวของการลงทุนมีน้อย และเป็นการลงทุนเฉพาะของ
คนในพื้นที่เท่านั้น คนต่างถิ่นไม่กล้าที่จะเข้ามาลงทุนทั้งที่มีปัจจัยเงื่อนไขที่ดี ในสภาวะ
เช่นนี้ส่งผลให้การพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างช้า ๆ ตาม
เงื่อนไขของสภาพแวดล้อม ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนยากจน

สาเหตุของปัญหาทั้งปวงใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้มาจาก “ความยากจน
เป็นสำคัญ (สุรเชษฐ, 2537 : 50) ดังนั้น การแก้ไขปัญหาก็ต้องมุ่งไปที่ขจัดความ
ยากจน ซึ่งแนวทางหนึ่งที่สำคัญคือ ทำให้ประชาชนมีรายได้ โครงการ IMT-GT จะ
ทำให้เกิดการขยายตัวของการลงทุนภาคอุตสาหกรรม ซึ่งจะทำให้เกิดการจ้างงาน
เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกษตรจะทำให้เกิดการจ้างงานจำนวนมาก (สุรเชษฐ,
2537 : 74) และช่วยดึงการว่างงานแฝงจากภาคเกษตรกรรมมาก่อให้เกิดผลผลิต

การเคลื่อนย้ายคนจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรมจะต้องมีการ
เตรียมคนให้พร้อมในแต่ละระดับของการผลิตในงานอุตสาหกรรม (สถาบัน
บัณฑิต, 2533 : 25) หรือจะต้องมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งการศึกษานี้จะ
ได้หาแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้กับบุคคลใน 3 ภาคการผลิต ได้แก่ ภาค
อุตสาหกรรมการผลิต การค้า และการลงทุน ของพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อ
ให้สามารถรองรับกับการขยายตัวของโครงการ IMT-GT ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความต้องการแรงงานเพื่อตอบสนองการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
นี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความต้องการบุคลากรชนิดต่าง ๆ ของธุรกิจประเภท
อุตสาหกรรม การเงิน และการค้า
2. เพื่อศึกษาถึงความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจ
ประเภทอุตสาหกรรม การเงิน และการค้า
3. เพื่อศึกษาถึงหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
ของธุรกิจประเภทอุตสาหกรรม การเงิน และการค้า

3. การได้มาซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างแบบสอบถามแนวทาง
ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง
การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานทางด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มต้นจากการสำรวจข้อมูลทุติย-
ภูมิที่เป็นเอกสาร (secondary data) เพื่อนำมาร่างแบบสอบถามแล้วจึงนำมาร่างแบบ
สอบถามไปทดสอบ (pre-test questionnaire) จากนั้นจึงปรับปรุงแก้ไขแบบสอบ
ถามให้สมบูรณ์ แบบสอบถามที่นำไปใช้รวบรวมข้อมูลมี 6 ชุดคือ

1. แบบสอบถามสำหรับหน่วยงานราชการ ได้แก่ อุตสาหกรรมจังหวัด
พาณิชย์จังหวัด และแรงงานจังหวัด
2. แบบสอบถามสำหรับตัวแทนหอการค้าจังหวัด ตัวแทนกลุ่มอาชีพ
กรอ. จังหวัด
3. แบบสอบถามสำหรับเจ้าของกิจการ/ผู้จัดการ
4. แบบสอบถามสำหรับรับเจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคล

5. แบบสอบถามสำหรับพนักงานที่ผ่านการฝึกอบรม

6. แบบสอบถามสำหรับพนักงานทุกระดับที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามลักษณะของข้อมูลที่รวบรวมได้ แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ลักษณะคือ

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านลักษณะทั่วไปของตัวอย่างการวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติได้แก่ตารางแสดงจำนวน ความถี่ ร้อยละ

2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงลึก โดยนำหลักวิชาการมาศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั้ง 3 ประการ คำถามในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพได้แก่

- การให้ความสำคัญด้านการพัฒนาบุคคล
- นโยบาย แผนงานและการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคคลในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
- ความต้องการและการได้มาซึ่งแรงงานที่ขาดแคลน
- ความต้องการรูปแบบหลักสูตร และกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการพัฒนาบุคคลในปัจจุบันและอนาคต
- ลำดับความสำคัญของปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลที่ธุรกิจประเภทต่าง ๆ ประสบอยู่ในปัจจุบัน
- แหล่งข้อมูล ช่วงเวลาที่เหมาะสม ประโยชน์ที่ได้รับและการนำไปใช้จากการฝึกอบรมที่ผ่านมาและที่ความต้องการให้มีขึ้น เป็นต้น

ในการศึกษานี้ได้ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพเป็นอย่างมาก เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลและได้ผลการศึกษาลบร่างแล้ว จากนั้นก็จะนำผลการศึกษาส่งไปให้ธุรกิจทั้ง 3 ประเภทใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดใกล้เคียงที่มีธุรกิจทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ จังหวัดตรัง นครศรีธรรมราช และ สุราษฎร์ธานี รวมทั้งสิ้น 100 บริษัท (ตอบกลับมา 22 บริษัท) เพื่อทำการวิพากษ์วิจารณ์ผลการศึกษา จากนั้นจึงนำมาสรุปผลเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

พื้นที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นพื้นที่ของไทยที่อยู่ในเขตความร่วมมือตามโครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (IMT- GT) ได้แก่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

ธุรกิจที่ใช้เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. อุตสาหกรรมการผลิตที่สำคัญของพื้นที่การศึกษา ได้แก่ อุตสาหกรรมเกี่ยวกับยางพาราและผลิตภัณฑ์จากยางพารา อุตสาหกรรมแปรรูปสัตว์น้ำ อุตสาหกรรมเครื่องตัด

การคัดเลือกโรงงานอุตสาหกรรมในธุรกิจประเภทที่ 1 นี้ ได้คัดเลือกโดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้คือ

- เป็นโรงงานที่มีคนงานทั้งหมดและชายรวมกันตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป
 - พยายามคัดเลือกให้กระจายออกไป โดยครอบคลุมทั้ง 5 จังหวัด
2. ธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทค้าหลักทรัพย์
 3. ธุรกิจเกี่ยวกับการค้า ซึ่งมีแนวโน้มที่จะขยายตัวตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ธุรกิจค้าคอมพิวเตอร์ และเครื่องใช้สำนักงาน และธุรกิจคาร์ดินต์ อุปกรณ์รถยนต์

กลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้ คือ

1. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องการพัฒนาบุคคลของภาคธุรกิจเอกชน ได้แก่ อุตสาหกรรมจังหวัด พาณิชยจังหวัด และแรงงานจังหวัด ซึ่งมีทั้งหมด 15 ตัวอย่าง เก็บรวบรวมมาได้ทั้งหมด
2. ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัด กลุ่มอาชีพ และ กรอ. จังหวัด รวบรวมมาได้ 8 ตัวอย่าง
3. เจ้าของกิจการทั้ง 3 ประเภท (อุตสาหกรรม, การเงิน, การค้า) รวบรวมมาได้ 26 ตัวอย่าง
4. เจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคลของธุรกิจ 3 ประเภท รวบรวมมาได้ 19 ตัวอย่าง
5. พนักงานระดับต่างๆ จากธุรกิจ 3 ประเภท ที่เคยผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว รวบรวมได้ 109 ตัวอย่าง
6. พนักงานระดับต่าง ๆ จากธุรกิจ 3 ประเภทที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมมาก่อน รวบรวมได้ 114 ตัวอย่าง

4. ผลจากการศึกษา

จากการศึกษาทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถอธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ความต้องการบุคลากร หรือ ความขาดแคลนแรงงาน จากการรวบรวมข้อมูล 4 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ หน่วยงานราชการ สมาคมธุรกิจ เจ้าของกิจการและเจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคลพบว่า การขาดแคลนแรงงานในแต่ละธุรกิจมีดังนี้
ธุรกิจอุตสาหกรรม ขาดแคลนแรงงานเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่

1. แรงงานมีฝีมือ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิดได้แก่

1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี ได้แก่ ช่างต่าง ๆ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างไม้
ทำเฟอร์นิเจอร์ ช่างซ่อมเครื่องยนต์ กรีดยาง

1.2 ระดับปริญญาตรี เช่น วิศวกร คอมพิวเตอร์

2. แรงงานกึ่งมีฝีมือ ได้แก่ ผู้ช่วยช่าง

3. แรงงานไร้ฝีมือ ได้แก่ คนงานก่อสร้าง ลูกเรือประมง

ธุรกิจการค้าจะขาดแคลนแรงงานเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ นักบัญชี นัก
การตลาด

ธุรกิจการเงินที่ขาดแคลนได้แก่ พนักงานในระดับผู้บริหาร (หัวหน้างาน) สาขา
การตลาด การเงิน และบัญชี

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานจะใช้วิธีดังนี้คือ หาแรงงานจากต่าง
ท้องที่ จ้างแรงงานผู้หญิง แรงงานต่างชาติ เพิ่มค่าแรง ติดต่อด้านนายหน้า ไม่เข้ม
งวดกฎระเบียบมากนัก เป็นต้น

2. ความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ธุรกิจอุตสาหกรรมความต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมี 3 เรื่องใหญ่
ได้แก่ การบริหารการผลิต การบริหารงานบุคคล และอื่น ๆ ได้แก่ ภาวะผู้นำ ระบบ
บริหารงาน การให้ความสำคัญในแต่ละเรื่องมีความแตกต่างกันบ้างในกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
ดังนี้คือ

กลุ่มเจ้าของกิจการ พนักงานที่ผ่านและไม่เคยผ่านการฝึกอบรมจะให้ความสำคัญ
สำคัญกับเรื่องฝึกอบรมเรียงลำดับดังนี้ การบริหารการผลิต การบริหารบุคคล และ
อื่น ๆ ที่ให้ความสำคัญกับการบริหารการผลิตเป็นอันดับแรก เนื่องจากเจ้าของกิจการ
จะมุ่งที่กำไรเป็นหลัก เพื่อให้ธุรกิจของตนอยู่รอดได้

ส่วน พนักงาน มุ่งที่จะสร้างผลงานเพราะมีผลต่อค่าจ้าง เงินเดือน โบนัสของตน โดยตรง

ธุรกิจการค้า และ การเงิน ความต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะให้ความสำคัญกับการบริหารบุคคลเป็นอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานของบริษัทมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับตัวบุคคลเป็นหลัก

3. หลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น เมื่อกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานเอาไว้อย่างน้อย 3 ประการได้แก่ การเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มุ่งงาน และมุ่งคน เนื้อหาหลักสูตรของทั้ง 3 ธุรกิจจะประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ทั้งหมด 32 วิชา แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มได้แก่

1. วิชาที่เป็นแกนกลาง ซึ่งธุรกิจทั้ง 3 ประเภทจำเป็นต้องฝึกอบรมเหมือนกัน

2. วิชาเฉพาะสำหรับธุรกิจแต่ละประเภท ได้แก่ การฝึกอบรมในรายละเอียดของแต่ละธุรกิจตามสายงานการผลิต

การฝึกอบรมตามเนื้อหาของ 2 กลุ่มวิชาข้างต้น มีระดับของผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม เนื่องจากบางวิชาจะเหมาะสมกับบางกลุ่ม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ พนักงานใหม่ พนักงานเก่า ผู้บริหารระดับล่างและกลาง และผู้บริหารระดับสูง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

สิ่งอื่น ๆ ที่ค้นพบจากการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การฝึกอบรม เมื่อเข้ามาเป็นพนักงานใหม่ พบว่าพนักงานในทุกระดับของทั้ง 3 ธุรกิจ ร้อยละ 70 ของผู้ให้สัมภาษณ์จะผ่านการฝึกอบรม เมื่อเข้ามาเป็นพนักงานใหม่ และบางคนจะได้รับการอบรมมากกว่า 1 เรื่อง ลักษณะของการฝึกอบรมมีทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่เป็นทางการ ได้แก่ มีการจัดปฐมนิเทศพนักงานใหม่ทุกปี จะพบในหน่วยงานธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ ส่วนการฝึกอบรมที่ไม่เป็นทางการ จะเป็น

ลักษณะที่คนเก่าซึ่งรู้งานช่วยสอนงานให้คนใหม่ และจะช่วยแนะนำให้เป็นครั้งคราว
เมื่อมีปัญหา

หัวข้อเรื่องการฝึกอบรมพนักงานใหม่ที่ดำเนินการมากที่สุดของธุรกิจทั้ง 3
ประเภทได้แก่ เรื่องการบริหารการผลิต

2. ความต้องการฝึกอบรมของพนักงานที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมมาก่อน ใน
ธุรกิจทั้ง 3 ประเภท จะมีความแตกต่างกันไปดังนี้

ธุรกิจอุตสาหกรรม เรื่องที่สนใจเรียงลำดับมากไปหาน้อยดังนี้คือ การบริหาร
การผลิต คอมพิวเตอร์ และกฎหมาย

ธุรกิจการค้า เรื่องที่สนใจเรียงลำดับดังนี้ คือ คอมพิวเตอร์ และการบริหาร
งานบุคคล

ธุรกิจการเงิน สนใจเรื่องเรียงลำดับดังนี้คือ การบริหารการผลิตคอมพิวเตอร์
และการให้บริการที่ดี

3. ระยะเวลาที่ต้องการฝึกอบรม พบว่าระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับทั้ง
3 ธุรกิจ ซึ่งเจ้าของธุรกิจและพนักงานมีความเห็นสอดคล้องกันคือไม่ควรเกิน
สัปดาห์ และถ้าเกินจาก 1 สัปดาห์ควรอบรมหลังเลิกงาน

4. ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัดฝึกอบรม จะเป็นไปตามลักษณะของการ
ดำเนินธุรกิจ กล่าวคือ ธุรกิจอุตสาหกรรมที่สำคัญได้แก่ ขางพาราและแปรรูปสัตว์
น้ำ เวลาที่เหมาะสมจะเป็นช่วงเวลาที่ม้งานน้อยหรือผลิตน้อย ได้แก่ ช่วงเวลาที่มีวัตถุ
ดิบมาป้อนโรงงานน้อย ได้แก่ ช่วงเดือนมกราคม-เมษายน และกันยายน-ธันวาคม
โดยประมาณ

ส่วนธุรกิจการค้าและการเงินช่วงเวลาที่เหมาะสมได้แก่ ช่วงกลางปี คือ
พฤษภาคม-สิงหาคม

5. ปัญหาที่สำคัญขององค์การในธุรกิจแต่ละประเภท มีดังนี้

อุตสาหกรรม ปัญหาที่สำคัญเรียงลำดับได้แก่ การบริหารงานบุคคลการบริหาร

การผลิต และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

การค้า ปัญหาสำคัญเรียงลำดับได้แก่ การบริหารงานบุคคล การบริหารการผลิต การเงิน ปัญหาที่สำคัญเรียงตามลำดับได้แก่ การบริหารการผลิต การบริหารบุคคล และการให้บริการที่ดี

ปัญหาทางด้านการบริหารบุคคลมีความสำคัญมากและเป็นปัญหาอันดับหนึ่ง รายละเอียดของปัญหาเหล่านี้ได้แก่การขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือพนักงาน ไม่มีคุณภาพ ไม่รับผิดชอบ ไม่มีวินัย ขัดแย้งกัน การย้ายเข้า-ออกบ่อยทำให้งานหยุดชะงักไม่ต่อเนื่อง ขาดการพัฒนาบุคลากรที่ต่อเนื่อง เป็นต้น

ปัญหาด้านการบริหารการผลิต มีความสำคัญรองลงมา รายละเอียดของปัญหาได้แก่ ขาดแคลนวัตถุดิบ ต้นทุนสูง มีการแข่งขันกันมาก การให้บริการไม่ดี ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน เป็นต้น

6. สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารการฝึกอบรม พบว่าข่าวสารภายในองค์การที่จะถึงมือผู้รับได้อย่างทั่วถึงนั้นได้แก่ ช่องทางของสื่อประเภทประกาศของบริษัท ส่วนข่าวสารภายนอกองค์การ ช่องทางของสื่อที่ดี ได้แก่ แผ่นพับและหนังสือพิมพ์

7. การนำเรื่องที่ฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ พบว่าธุรกิจอุตสาหกรรม ผู้เข้ารับการอบรมมากกว่าร้อยละ 70 ของผู้ให้สัมภาษณ์นำไปใช้ประโยชน์ได้มาก ร้อยละ 22 ใช้ประโยชน์ได้บางส่วน

ธุรกิจการค้า ผู้ตอบร้อยละ 67 นำไปใช้ประโยชน์ได้มาก ร้อยละ 33 ใช้ประโยชน์ได้บางส่วน

ธุรกิจการเงิน ผู้ตอบร้อยละ 47 นำไปใช้ประโยชน์ได้มาก ร้อยละ 53 ใช้ประโยชน์ได้บางส่วน

การนำเรื่องที่ฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ได้บางส่วนหรือใช้น้อยนี้เนื่องมาจากสาเหตุดังนี้คือ

1. เนื้อหาหรือวิชาที่ฝึกอบรม ไม่ใกล้เคียงกับสภาพของการปฏิบัติงานจริง

และมีความเป็นทฤษฎีหรือวิชาการมากเกินไป จึงไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

2. สภาพแวดล้อมในการทำงาน ในสถานการณ์ที่ฝักอบรมแตกต่างกันไปจากสถานการณ์ที่ปฏิบัติจริง สภาพแวดล้อมเหล่านี้ได้แก่ อุปกรณ์ ระบบการทำงาน การให้ความสำคัญของผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าของกิจการ เป็นต้น

3. แรงจูงใจของผู้เข้ารับการฝักอบรม ผู้เข้าอบรมที่มีแรงจูงใจในทางบวก กล่าวคือ การเข้าฝักอบรมมีผลต่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่และเงินเดือน โดยตรงจะทำให้ผู้เข้าอบรมมีความตั้งใจอบรมและกระตือรือร้นที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง และก่อนเข้าอบรมควรมีการทดสอบและปูพื้นฐานให้แก่ผู้เข้าอบรมที่มีความรู้อ่อน

5. ข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภาคเอกชนในธุรกิจทั้ง 3 ประเภทดังนี้ คือ

1. การฝักอบรมที่ให้แก่พนักงานเก่าและใหม่ ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา(พ.ศ. 2537-88) ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2539-40) และในอนาคต (พ.ศ. 2541-42) ภาคเอกชนเน้นที่บริหารการผลิต หรือมุ่งงานมากเกินไป ซึ่งเป็นสิ่งปกติที่ภาคเอกชนดำเนินงานใด ๆ ต้องมุ่งแสวงหากำไรเพื่อความอยู่รอดของการประกอบธุรกิจ การดำเนินงานฝักอบรมเช่นนี้จะทำให้ภาคเอกชนบรรลุเป้าหมายได้ในระยะสั้นเท่านั้น แต่จะต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้แก่ การซื้อตัวคนเพื่อแย่งคนที่มีความสามารถ พนักงานที่ไม่มี ความผูกพันในองค์กร ที่ใดให้เงินเดือนสูงกว่าก็จะโยกย้ายไป เป็นต้น ถ้าหวังเป้าหมายในระยะยาวควรจะมุ่งคนหรือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่พนักงานเพื่อให้เขาทำงานอย่างมีความสุข รักองค์กรและมีจริยธรรมในการปฏิบัติงาน

2. ขาดหลักสูตรการเตรียมความพร้อมขององค์การที่จะรับกับการ

เปลี่ยนแปลงของโลก กล่าวคือ การผลิตจะมุ่งตลาดภายในประเทศเท่านั้นไม่เพียงพอ เพราะในอนาคตจะมีการแข่งขันทางธุรกิจกับต่างประเทศมากขึ้น ต้องมุ่งสู่ตลาดต่างประเทศ สินค้าจึงต้องได้มาตรฐานสากล ภายใต้ ISO 9000 หรือ 14000 ก็ตาม จึงต้องเตรียมคนให้พร้อมสำหรับระบบการผลิตที่เป็นสากลเพื่อตลาดต่างประเทศ

3. ไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การฝึกอบรมในหัวข้อเรื่องสิ่งแวดล้อมมีน้อยมาก ซึ่งควรให้ความสนใจให้มาก เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นต้นทุนที่ภาคเอกชนผลักภาระไปให้แก่สังคม เป็นการไม่รับผิดชอบต่อสังคม

4. ขาดการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระยะยาว การฝึกอบรมที่ดำเนินการอยู่เป็นการดำเนินงานเป็นครั้งคราว ควรวางแผนระยะยาวและฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

5. ควรเน้นหัวข้อการสร้างจริยธรรมทางธุรกิจ เพราะการแข่งขันทางธุรกิจถ้านักธุรกิจมุ่งเอาชนะคู่แข่งมากเกินไป โดยไม่สนใจที่จะรักษาจริยธรรมก็จะทำให้เกิดการใช้วิธีการผิดกฎหมายต่าง ๆ ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชันในราชการนั้น ภาคเอกชนก็มีส่วนในการทำให้เกิดปัญหาเช่นเดียวกัน

6. ควรรับนักศึกษาเข้าฝึกงาน ภาคเอกชนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ สถาบันการศึกษาจะได้ปรับปรุงระบบการเรียนการสอน และผลิตบุคลากรให้สอดคล้องกับภาคธุรกิจ และภาคธุรกิจก็จะได้ช่วยเหลือสังคมและอาจรับนักศึกษาที่จบแล้วเข้าทำงานได้ตรงตามที่ต้องการ

7. ขาดการปรับปรุงระบบงานให้สอดคล้องกับเรื่องที่ฝึกอบรม กล่าวคือ ฝึกอบรม ไม่สามารถจะแก้ไขปัญหาได้ทุกอย่าง ปัญหาขององค์กรบางอย่างเรื่องต้องแก้ไขด้วยการปรับปรุงระบบงานให้สอดคล้องกันด้วย มิฉะนั้นแล้วสิ่งที่ฝึกอบรมมาเมื่อไม่ได้ใช้จะสูญหายไปหมด และเป็นการสูญเปล่าทางเศรษฐกิจ

8. ภาคเอกชนยังลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์น้อยเกินไป การฝึก

อบรมที่จะทำให้อยู่ติดตัวได้นานจะต้องอาศัยการเรียนรู้ซ้ำ ๆ หรือฝึกอบรบบ่อย ๆ และกระทำต่อเนื่องตลอดไป ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่าย แต่ภาคเอกชนยังไม่ให้ความสนใจเรื่องนี้

การค้า

วิชาต่าง ๆ ที่ควรจัดให้มีการฝึกอบรบในแต่ละกลุ่มยังคงมี 32 วิชาเหมือนธุรกิจอุตสาหกรรม แต่ที่แตกต่างกันได้แก่ วิชาที่ 9 คือ ความรู้ตามสายงานการผลิต ซึ่งธุรกิจการค้านั้น วิชาที่ 9 แยกออกได้เป็นวิชาย่อย ๆ ดังนี้

- 9.1 การให้บริการที่ดี
- 9.2 การค้าระหว่างประเทศ
- 9.3 ผลกระทบของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ
- 9.4 การบริหารโควตานำเข้า-ส่งออก
- 9.5 ระเบียบพิธีการนำเข้า-ส่งออก
- 9.6 ตลาดการค้าโลก
- 9.7 การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน และการบริหารการเงิน
- 9.8 การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
- 9.9 คอมพิวเตอร์
- 9.10 ความรู้เรื่องการขาย

วิชาที่ 9.1-9.10 จะใช้ฝึกอบรบ 3 กลุ่ม ได้แก่ พนักงานใหม่ พนักงานเก่า และผู้บริหารระดับล่างและกลาง

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา พลจันทร์. ภูมิเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2519.

เครือวัลย์ ลิ่มปิยะศรีสกุล. การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. วัฒนธรรมไทยกับขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

น้อย ศิริโชติ. เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2524.

ทองศรี กำภู ณ อยุธยา. การบริหารงานบุคคลในฐานะเป็นสหวิทยาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2532.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. "ทรัพยากรมนุษย์ หัวใจของการพัฒนาประเทศในช่วงแผน 7" ใน รายงานการประชุมทางวิชาการ ประจำปี 2533. กรุงเทพฯ 2533.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารบุคคล หน่วย ที่ 1-7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช, 2531.

.....เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ หน่วยที่ 1-6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.

สุรเชษฐ์ ชีระมณี. เศรษฐศาสตร์สำหรับนักบริหาร. หาดใหญ่, สงขลา : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2535.

สุรเชษฐ์ ชีระมณี. แผนลงทุนจังหวัดนราธิวาส รายงานหลัก. หาดใหญ่, สงขลา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2537.

- สุรเชษฐ์ ชีระมณี. พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ. หาดใหญ่, สงขลา : คณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2534.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2525.
- Kirkpatrick, Donald L. "Resistance to Change" in **Training and
Development Journal**, Vol. 27 No. 3 (March 1973).
- Morano, Richard A. A New Concept in Personnel Development and
Employee Relations, **Personnel Journal** Vol. 53 No. 8
(August, 1974.)
- Odiome, George S. and Hermanson, Roger H. **Personnel and Human
Resources Management**, Dow Jones-Irwin, Homewood,
Illinois, 1982.
- Roback, Thomas H. Personnel Research Perspectives on Human
Resource Management and Development, **Public Personnel
Management**. Vol. 18 No. 2 (Summer 1989).
- Sims, Ronald R. and others. Training for Competence, **Public Personnel
Management** Vol. 18 No. 1 (spring 1989).

ภาคผนวก

หลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การจัดหลักสูตรสำหรับการฝึกอบรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ก่อนดำเนินการใด ๆ หน่วยงานที่จะจัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมจะต้องตั้งเป้าหมายของการจัดทำหลักสูตรเอาไว้ เพื่อให้การฝึกอบรมมีทิศทางเดียวกัน เป้าหมายอาจมีได้มากมาย ในที่นี้ได้กำหนดเป้าหมายซึ่งอย่างน้อยหน่วยงานต่าง ๆ ควรจะได้มีไว้ ได้แก่

1. เพื่อให้องค์กร (หรือหน่วยงาน) พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงของโลก
 2. เพื่อให้ความสำคัญกับงาน (ผลงาน, ผลผลิต) โดยให้เพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ
 3. เพื่อให้ความสำคัญกับคน (ผู้ปฏิบัติงาน) โดยให้เขาได้รับผลตอบแทนทั้งในรูปตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงินที่เพียงพอและมีความสุขในการทำงาน
- ส่วนเนื้อหาของหลักสูตร ซึ่งได้แก่วิชาต่าง ๆ นั้นได้จัดทำหลักสูตรโดยแบ่งตามธุรกิจ 3 ประเภท ได้แก่หลักสูตรสำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมการค้า และการเงิน

ในหลักสูตรของธุรกิจแต่ละประเภทจะแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มตามลักษณะของผู้ที่เข้ารับการอบรม ได้แก่ พนักงานใหม่ พนักงานเก่า ผู้บริหารระดับล่างและกลาง ผู้บริหารระดับสูง

LIIRT

อุตสาหกรรม

วิชาต่าง ๆ ที่ควรจัดให้มีการฝึกอบรมในแต่ละกลุ่มมีดังนี้

พนักงานใหม่	พนักงานเก่า	ผู้บริหารระดับล่าง และกลาง	ผู้บริหารระดับสูง
1. ความรู้เรื่องต่าง ๆ ระเบียบต่าง ๆ สิทธิ หน้าที่ การให้ความดี ความชอบ การลงโทษ			
2. ความเจริญก้าวหน้า ในอาชีพ			
3. การรักษาวินัย	3. การรักษาวินัย	3. การรักษาวินัย	3. การรักษาวินัย
4. การสื่อข้อความใน เชิงสร้างสรรค์			
5. การดูแลสุขภาพและ พัฒนาบุคลิกภาพ	5. การดูแลสุขภาพและ พัฒนาบุคลิกภาพ	5. การดูแลสุขภาพและ พัฒนาบุคลิกภาพ	5. การดูแลสุขภาพและ พัฒนาบุคลิกภาพ
6. 5 ส. และการรักษา สิ่งแวดล้อม	6. 5 ส. และการรักษา สิ่งแวดล้อม	6. 5 ส. และการรักษา สิ่งแวดล้อม	6. 5 ส. และการรักษา สิ่งแวดล้อม
7. จริยธรรมในองค์การ	7. จริยธรรมในองค์การ	7. จริยธรรมในองค์การ	7. จริยธรรมในองค์การ
8. ความสุขในการทำงาน			
9. ความรู้ตามสายงาน การผลิต (ปรับปรุง ผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน ภายในประเทศและสากล)	9. ความรู้ตามสายงาน การผลิต (ปรับปรุง ผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน ภายในประเทศและสากล)	9. ความรู้ตามสายงาน การผลิต (ปรับปรุง ผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน ภายในประเทศและสากล)	9. ความรู้ตามสายงาน การผลิต (ปรับปรุง ผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน ภายในประเทศและสากล)

พนักงานใหม่	พนักงานเก่า	ผู้บริหารระดับล่าง และกลาง	ผู้บริหารระดับสูง
	10. เทคนิคการสร้าง และพัฒนาทีมงาน 11. เทคนิคการแก้ไข ปัญหาในการทำงาน 12. การสร้างมนุษยสัมพันธ์	13. ความสัมพันธ์ ระหว่างระบบราชการ และธุรกิจเอกชน 14. การจัดการและ รูปแบบงาน 15. การประสานงานใน ระดับล่างและกลาง 16. การควบคุมและ ติดตามงาน 17. การประเมินผลงาน 18. หลักและวิธีการพูด ในที่ชุมชน 19. เทคนิคการบริหาร สมัยใหม่ 20. หลักการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ 21. การจัดทำโครงการ	

พนักงานใหม่	พนักงานเก่า	ผู้บริหารระดับล่าง และกลาง	ผู้บริหารระดับสูง
		22. การจูงใจ	22. การจูงใจ
		23. ภาวะผู้นำและ การตัดสินใจ	23. ภาวะผู้นำ
		24. ทักษะด้านภาษา อังกฤษ	24. ทักษะด้านภาษา อังกฤษ
		25. การแปลงนโยบาย ให้เป็นแผนและโครงการ	
		26. จริยธรรมสำหรับ นักบริหาร	26. จริยธรรมสำหรับ นักบริหาร
			27. การประสานงานใน ระดับสูง
			28. การกำหนดนโยบาย
			29. ความรู้เรื่องสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการบริหารของไทย
			30. ทฤษฎีและแนวความคิด ในการพัฒนาประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
			31. ความเจริญก้าวหน้า ทางวิทยาการสมัยใหม่
			32. การศึกษาดูงานใน และต่างประเทศ

การเงิน

วิชาต่าง ๆ ที่ควรให้มีการฝึกอบรมแต่ละกลุ่มยังคงมี 32 วิชาเช่นเดียวกันแต่แตกต่างกันในวิชาที่ 9 คือ ความรู้ตามสายงานการผลิต ดังนี้

พนักงานใหม่	พนักงานเก่า	ผู้บริหารระดับล่างและกลาง	ผู้บริหารระดับสูง
9. ความรู้ในสายงานการผลิต 9.1 ระบบบัญชีเบื้องต้น 9.2 การประทับตราและดูธนบัตรฉบับจริง ฉบับปลอม 9.3 การใช้คอมพิวเตอร์ 9.4 การให้บริการที่ดี 9.5 จรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่การเงิน 9.6 การสร้างความรักองค์การ	9.3 การใช้ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ 9.4 การให้บริการที่ดี 9.7 การให้บริการใหม่ ๆ แก่ลูกค้า	9.8 การเจรจาต่อรอง 9.9 วิทยาการสมัยใหม่ด้านการเงิน (ตลาดการเงิน) 9.10 การเข้าสังคม	

อย่างไรก็ตาม วิชาต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่ในหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของธุรกิจทั้ง 3 ประเภทนั้น อาจมีการปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมและลักษณะเฉพาะตัวของธุรกิจแต่ละประเภท

